

**PARTIOPERINTEET JA NIIDEN MERKITYKSET
PARTIOLIPPUKUNTA
KAARINAN SÄDETYTTÖJEN TOIMINNASSA**

Turun yliopisto
Historian, kulttuurin ja
taiteiden tutkimuksen laitos
Folkloristiikka
Anna Kivilä
Tammikuu 2014

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos

KIVILÄ, ANNA: Partioperinteet ja niiden merkitykset partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa

Pro gradu -tutkielma, 92 s., 6 liites.

Folkloristiikka

Tammikuu 2014

Tutkielman aiheena ovat partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen perinteet ja niiden haastattelukerronnan sekä teemakirjoitusten kautta esiin tulleet merkitykset.

Hankin tutkimusaineistoni haastatteleamalla Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa mukana olleita henkilöitä. Haastatteluaineiston lisäksi hyödynsin lippukunnan julkaisemia historiikkeja, joissa lippukunnan jäsenet muistelevat lippukunnan toimintaa. Historiikkikirjoitusten lisäksi lähetin kirjoituspyynnön lippukunnan nykyisille ja entisille jäsenille. Käsittelen näitä kirjoituksia teemakirjoitusten tapaan.

Tutkielmassa selvitän millaisia toimintatapoja, uskomuksia, leikkejä ja rituaaleja lippukunnan toiminnassa mukana olleet henkilöt muistavat ja millaisia merkityksiä he näille perinteen muodoille asettavat. Tutkimusaineiston kautta saamaani muistitietoa temaattisesti analysoimalla ja tulkitsemalla tuon esiin Kaarinan Sädetyttöjen perinteitä ja niihin liitettyjä merkityksiä.

Merkityksellisiksi perinteenmuodoiksi nousivat eri aineistoista partioparaatit sekä retket ja leirit. Tärkeänä nähtiin myös partion antamat elämänohjeet ja tekemällä oppiminen. Paraatiin liittyen teksteissä nousi esiin erityisesti partioasu, jonka tärkeys paraatin kannalta on vaihdellut paljon eri vuosikymmeninä. Leirien iltanuotiot ohjelmineen olivat päällimmäisinä muistoina useiden muistelijoiden teksteissä. Ryhmähengen kannalta yhdessä vietetyt hauskat iltaohjelmat leikkeineen ja esityksineen olivat tärkeässä asemassa. Monissa teksteissä painotettiin myös lippukunnan lauluperinnettä. Aineiston teksteissä arvostettiin erityisesti lippukunnalle ominaisia piirteitä, yhteisöllisyyttä sekä pitkään käytössä olleiden perinteenmuotojen säilymistä.

Asiasanat: partio, perinteet, yhteisöt, muistitieto

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO	1
1.1.	Tutkimuksen esittely, lähtökohdat ja tavoitteet	1
1.2.	Tutkijan suhde tutkimuskohteeseen	6
1.3.	Partion taustaa	10
1.3.1.	Partioliikkeen synty	10
1.3.2.	Partio-ohjelma	12
1.3.3.	Partiotyttötoiminta	13
1.4.	Partio Suomessa	14
1.5.	Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry	18
2.	TEOREETTISET JA METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT	21
2.1.	Tutkimusmenetelmät ja keskeiset käsitteet	21
2.1.1.	Muistitietotutkimus	23
2.1.2.	Muistitiedon luonne	25
2.1.3.	Valokuvien käyttö haastatteluiden tukena	27
2.1.4.	Teemakirjoitus	29
3.	AINEISTON MUODOSTAMINEN	31
3.1.	Tutkimusaineisto	32
3.1.1.	Haastattelut	34
3.1.2.	Historiikit	36
3.1.3.	Teemakirjoitukset	37
3.2.	Aineiston käsittely	39
4.	PARTIOTOIMINTAA KAARINAN SÄDETYTÖISSÄ	41
4.1.	Partiotoiminnan tavoitteet	41
4.1.1.	Partiotoiminnan perusperiaatteet	42
4.1.2.	Partion anti ja elämänohjeet	46
4.2.	Partiotoiminnan muodot	47
4.2.1.	Retket ja leirit	47
4.2.2.	Leikit ja iltaohjelmat	52
4.2.3.	Viikkotoiminta	54
4.2.4.	Juhlat arjen valopilkkuina	56
4.2.5.	Partiparaati	59
4.3.	Kaarinan Sädetytöt yhteisönä	62
4.3.1.	Laulut	62
4.3.2.	Ryhmähenki ja sen puute	64
4.3.3.	Valtasuhteet	70
4.3.4.	Koettelemukset ja epäonnistumiset	74
4.3.5.	Jännittävät kokemukset	76
4.4.	Perinteiden säilymisen tärkeydestä	79
5.	LOPUKSI	81
	LÄHTEET	86
	LIITTEET	

I. JOHDANTO

Partiotoiminta on jäänyt monelta osin suurelle yleisölle vieraaksi ja kaukaiseksi. Partioyhteisöjen toiminta tapahtuu pitkälti piilossa yleisöltä leirintäalueilla, metsissä, merellä tai sisällä lippukuntien kokoontumistiloissa. Partiotoimintaan liittyy paljon erilaisia toimintatapoja, uskomuksia ja rituaaleja, jotka ovat partioon tutustumattomalle hyvinkin outoja ja herättävät paljon ihmetystä. Tämä folkloristiikan pro gradu -tutkielma raottaa ovea yhden turkulaisen partiolippukunnan toimintaan. Tutkielman aiheena ovat partioperinteet ja niiden haastattelukerronnan sekä kirjoitusten kautta esiin tulevat merkitykset.

Folkloristiikan ala voidaan Leea Virtasen mukaan jakaa kolmeen osaan: kansanuskoon, tapakulttuuriin sekä runouteen, kertomuksiin, lauluihin ja sanontoihin. Folkloristinen tutkimus on jaettu kahteen pääsuuntaukseen, joista ensimmäinen on keskittynyt tekstien ja toinen perinteen elämän eli kontekstin tutkimukseen. Folkloristiikkaa on kutsuttu myös henkisen kansanperinteentutkimukseksi, folkloristiikka tutkii siis kansanperinnettä – folklorea. Perinneilmiöitä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta, esimerkiksi kielen kannalta, taideluomuksena, yhteisön asenteiden ja normien ilmauksena tai taloudellisten realiteettien kuvastajana. (Virtanen 1988, 10, 15–16.)

Perinteentutkimus on tärkeä osa folkloristiikan tutkimusta. Erityisesti etnologiaan ja folkloristiikkaan katsotaan kuuluvaksi perinteiden tallentaminen ja tutkiminen. Perinteeksi voidaan mieltää monenlaisia kulttuurin ilmiöitä ja osa-alueita, perinnettä syntyy ja sitä luodaan koko ajan. (Korkiakangas 1999, 155–156.) Folkloristisessa tutkimuksessa kertomuksilla ja niiden tutkimuksella on vahva asema. Kertomus on yksi tyypillisimpiä puheen muotoja ja sillä on keskeinen asema kulttuurisen tiedon välittäjänä. Kertomuksia analysoimalla voidaan tutkia, millaisia henkilökohtaisia arviointeja kertoja itsestään ja elämäntapahtumistaan tekee. (Hatakka 2011, 36.)

Kulttuuri, perinne ja perintö ovat toisiinsa läheisesti liittyviä käsitteitä ja niitä käytetäänkin usein jokseenkin samojen asioiden ilmaisemiseksi. Kulttuuri on historiallisessa ulottuvuudessaan perinnettä, joka jatkuu ja välittyy sukupolvelta

toiselle kulttuurisen osaamisen perintönä. Perintö ja perinnön jakaminen ovat kulttuurin keskeisiä ominaisuuksia, ja kulttuurin perinnöksi määrittäminen keskeinen perinteen ominaisuus. (Anttonen 2009, 1.)

Perinne ei ole tiettyjen ennalta määrättyjen kulttuuri-ilmiöiden ominaisuus, vaan se on tuotettu historiallisuuden, kollektiivisuuden ja puheen kautta. Perinteeseen liitetyt merkitykset ja arvot määrittyvät sen uusintamisen ja toistamisen kautta ja perinne onkin keskeiseltä merkitykseltään kulttuuriseen tietoon ja taitoon sisältyvien jatkuvuuksien ja katkokkien tuottamista ja määrittämistä. Historiaan ja aikasuhteisiin liittyvät nimeämisen, luokittamisen ja merkityksenannon käytänteet vaikuttavat osaltaan siihen, minkälaisia perinteellisyuden merkityksiä menneisyyskuville annetaan. (Anttonen 2009, 2.)

Perinteen käsitteellä tarkoitetaan sekä arkipuheessa että perinteentutkimuksen ammattikielessä lähinnä sukupolvelta toiselle välittyvän kulttuurisen tiedon siirtymisprosessia. *Perinne* on yhtä lailla saman asian säilymistä kuin saman asian ilmentymistä uusien muotojen kautta. Perinteen ideaan sisältyy jo lähtökohtaisesti ajatus sen välittymisestä: ollakseen perinnettä perinteen on välityttävä ja juuri välittyminen tekee perinteestä perinteen. (Anttonen 2009, 2.)

Perinne on prosessi, joka elää ja muuttuu. Perinnettä synnytetään ja elätetään ja perinteitä myös kuolee ja häviää, jatkuvuus ja kollektiivisuus ovat perinteen ja kulttuurin ominaisuuksia. Perinne on periytyvyyttä eli tiettyjen asioiden ja ilmiöiden ajallista, sosiaalista ja paikallista siirtymistä ja näin tulemista osaksi kulttuuria. (Aro 1999, 179, 186.) Keskeinen kysymys perinteentutkijalle onkin se, miksi ja miten perinne välittyy (Anttonen 2009, 3).

I.1. TUTKIMUKSEN ESITTELY, LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Turun yliopistossa partioon liittyvää tutkimusta on tehty lähinnä kasvatustieteen parissa, uskontotieteessä on tehty muutama kandidaatintutkielma. Laajemmasta

näkövinkkelistä partioaiheisia opinnäytetöitä ja pro gradu -tutkielmia on tehty verrattain paljon, Suomen Partiolaisten mukaan yksin 2000-luvun aikana eri puolilla Suomea on tehty 55 partioon liittyvää tutkielmaa. Päälimmäisenä teemana tutkielmien otsikoita selatessa on nähtävissä kiinnostus partion kasvatuskäsityksiin ja -käytäntöihin. (www1.)

Partioaiheisten tutkielmien mielestäni suurta määrää voi ehkä osittain selittää se, että monet tekijät ovat luultavasti itse partiossa tai ovat seuranneet toimintaa läheltä ja kiinnostuneet näin yhdistämään harrastustoiminnan ja opiskelun. Lisäksi Suomen Partiomuseosäätiö tukee partiokulttuuriin liittyvän tutkielman tekemistä apurahalla, mikä saattaa myös osaltaan lisätä aiheen kiinnostavuutta (www2). Suomen Partiolaisilla on myös tarjolla ohjausta, empiiristä aineistoa ja osittain myös kulukorvauksia partio toiminnasta kiinnostuneille tutkijoille (www6).

Partioperinteisiin liittyvää tutkimusta ei ole mielestäni tehty kovinkaan paljoa, vaikka tutkimuskenttä on verrattain laaja. Omien havaintojeni mukaan partio toimintaan liittyy kirjava joukko perinteitä, joista osa on kulkeutunut nykypäivään hyvinkin kaukaa menneisyydestä. Perinteistä löytyy paljon paikallisia variaatioita, mutta myös yleisesti koko Suomessa ja laajemmin maailmalla esiintyviä tapoja. Mielestäni juuri omaan yhteisöön ja ryhmään liitettävät perinteen muodot sekä niiden tärkeys ryhmän jäsenille tekevät partiosta mielenkiintoisen tutkimusaiheen.

Vuosina 1981–1982 Suomen Partiolaiset järjesti yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kanssa partioperinteen keruukilpailun (www3), jonka aineistosta on esitelty muutamia otteita teoksessa *Partio 75 vuotta* (Rissa, Kari (päätoim.) 1985, 62–63). Muuta viittausta keruukilpaan en ole muista lähde teoksistani löytänyt, joten on aiheellista olettaa, ettei kilpakeruuaineistoa ole kovinkaan paljoa hyödynnetty partioaiheisessa tutkimuksessa. Partioperinteet ovatkin mielestäni merkityksellinen tutkimuskohde siinä mielessä, että partioperinnettä ei ole lähemmin juuri tutkittu.

Tutkimukseni aiheena ovat partioperinteet ja niiden merkitykset Partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa. Tarkoituksena on tutkia millaisia toimintatapoja, uskomuksia, leikkejä ja rituaaleja lippukunnan toiminnassa mukana olleet henkilöt muistavat ja millaisia merkityksiä he näille perinteen muodoille asettavat. Myös se,

mitkä aiheet nousevat aineistosta selvimmin esille ja myös se, mistä asioista ei aineiston valossa puhuta, ovat tutkimuksen kannalta kiinnostavia aiheita. Koska tutkimukseni kohteena on tyttölippukunnan toiminta, katson tärkeäksi tuoda tutkimuksessa esiin myös sukupuolentutkimuksellista aspektia. Vaikka naisten perinne on ollut merkittävässä roolissa oppiaineen historiassa, on varsinaista folkloristista sukupuolentutkimusta tehty vasta siitä lähtien kun naistutkimus muutenkin vakiintui Suomessa 1980-luvulla. (Hatakka 2011, 19.)

Hankin tutkimusaineistoni haastattelemalla Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa mukana olleita ja edelleen mukana olevia henkilöitä. Haastattelukysymysten lisäksi käytän valokuvia muistelun tukena ja apuna. Haastatteluaineiston lisäksi hyödynnän myös lippukunnan julkaisemia historiikkeja *Kaarinan Sädetytöt 40 v. sekä Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry. 60 vuotta 1949–2009.*, joissa lippukunnan jäsenet muistelevat lippukunnan toimintaa eri vuosikymmeninä (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.), 1989; Säde ry (toim.) 2009). Historiikkikirjoitusten lisäksi käytän aineistonani kirjoituspyynnön kautta saamiani lippukunnan nykyisten ja entisten jäsenten omakohtaisia kirjoituksia lippukunnan toimintaan liittyen. Käsittelen näitä kirjoituksia teemakirjoitusten tapaan.

Muisteluun ja muistitietotutkimukseen liittyvää tutkimusta on julkaistu Suomessa yhä enenevässä määrin. Omakohtaisten muistojen ja yhteisten muistojen suhdetta on tutkinut folkloristi Taina Ukkonen väitöskirjassaan *Menneisyyden tulkinta kertomalla. Muistelupuhe oman historian ja kokemuskertomusten tuottamisprosessina* (2000). Muistojen tärkeyttä ja vaiettujen asioiden esiin nostamista ovat käsitelleet folkloristi Ulla-Maija Peltonen väitöskirjassaan *Punakapinan muistot. Tutkimus työväen muistelukerronnan muotoutumisesta vuoden 1918 jälkeen* (1996) sekä folkloristi Anne Heimo väitöskirjassaan *Kapina Sammatissa. Vuoden 1918 paikalliset tulkinnat osana historian yhteiskunnallisen rakentamisen prosessia* (2010). Arkielämän muistamista on tutkinut etnologi Pirjo Korkiakangas väitöskirjassaan *Muistoista rakentuva lapsuus. Agraarinen perintö lapsuuden työn ja leikkien muistelussa* (1996). Kerronnan tutkimusta on puolestaan lukuisissa teoksissaan esitellyt folkloristi Annikki Kaivola-Bregenhøj, esimerkkinä laajalti tunnettu monografia *Kertomus ja kerronta* (1988).

Ulkomaisista oral history -tutkijoista ja tunnetuista teoksista tahdon mainita esimerkkeinä Alessandro Portellin *Käskey on täytetty: historia, muisti ja verilöyly Roomassa 1944* (2012) sekä Paul Thompsonin teos *The Voice of the Past. Oral History* (1988). Muisti- ja muistitietotutkimukseen erikoistunut historioitsija Paula Hamilton on julkaissut useita muistitietoon liittyviä teoksia, esimerkkinä Linda Shopesin kanssa toimittama teos *Oral History and Public Memories* (2008).

Partioaiheista tutkimusta on tehty kulttuurientutkimuksen piirissä verrattain vähän, joten tavoitteenani on että aihe tulisi ainakin folkloristisesta näkökulmasta hieman paremmin tunnetuksi. Lisäksi tavoitteenani on, että tutkimukseni auttaisi osaltaan oman lippukuntani historian tallentamisessa. Haastatteluaineistoa sekä itse tutkimustani voidaan hyödyntää esimerkiksi kirjoitettaessa lippukunnan tulevia historiikkeja. Lisäksi minua on pyydetty kirjoittamaan tutkimusaiheestani myös lippukunnan lehteen. Myös Suomen Partiomuseo, jossa kesällä 2009 suoritin folkloristiikan praktikumin, haluaisi työn sen valmistuttua omiin kokoelmiinsa.

Partioliike saattaa monelle siihen tutustumattomalle olla täysin vieras ja näin ollen monet toimintatavat saattavat vaikuttaa oudoilta ja herättää hämmennystä. Pysin tutkimuksessa parhaani mukaan avaamaan liikkeen periaatteita, toimintatapoja sekä terminologiaa, jotta asiaan vihkiytymätönkin lukija pystyisi seuraamaan tekstiä sujuvasti. *Partiosta* puhun silloin, kun käsittelen partiotoimintaa yleisellä tasolla harrastuksena. Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöistä käytän nimityksiä *lippukunta* sekä *Kaarinan Sädetytöt* erotuksena lippukunnassa toimiville jäsenille, joita kutsun *sädetytöiksi* tai *lippukuntalaisiksi*.

Tutkimuksen loppuun olen koonnut partiosanaston (Liite 1), jonka tarkoituksena on avata tutkimuksessa esiintyviä partioon liittyviä nimityksiä lukijalle. Vuosikymmenien aikana on partiolaisten keskuuteen syntynyt varsin laaja ja värikäs sanasto, joka jos sinällään on yksi partioperinteen muodoista. Tässä tutkimuksessa en kuitenkaan keskity partiosanastoon, sillä se toimisi laajuudessaan jo yksinään tutkimusaiheena. Haastattelu- ja kirjoitusaineistossani esiintyy kuitenkin paljon sekä vieraampaa että tutumpaa partiosanastoa, joka on mielestäni hyvä selittää, jotta aineistojen sisältö avautuu lukijalle kokonaisuudessaan.

I.2. TUTKIJAN SUHDE TUTKIMUSKOHTEESEEN

Olen itse ollut mukana partiotoiminnassa ja Partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen jäsen 22 vuotta. Vaikka sisäpiiriläisyyteni tuokin tutkimukseen haasteita, halusin ottaa aiheen, joka olisi itselleni läheinen ja josta olisi selkeää hyötyä lippukunnalleni. Kun tutkimus koskettaa tutkijan omaa kulttuuria, on tutkijan paikannettava itsensä suhteessa tutkimusaiheeseensa vielä tavanomaista tarkemmin. Itsereflektiivisyyden on myös kuljettava mukana koko työprosessin ajan. (Fingerroos & Haanpää 2006, 41.)

Tutkija on aina sidoksissa omaan kulttuuriinsa niin psyykkisesti, fyysisesti kuin kielellisestikin. Tämä vaikuttaa tiedon rakentumiseen ja tästä syystä kulttuurien tutkimuksessa on korostettu tutkijan paikantumisen merkitystä. Paikantumisella tarkoitetaan tutkimuskohteen kannalta olennaisten henkilökohtaisten sitoumusten ja asenteiden esiin tuomista. Yhtäläisyydet haastattelijan ja haastateltavan elämäntilanteissa saattavat toimia informanttia ja tutkijaa yhdistävinä tekijöinä. Toisaalta taas vastakohtaisuudet saattavat luoda kuilun haastateltavan ja haastattelijan välille. (Salmela 2004, 303.)

Etnologi Helena Ruotsala kirjoittaa väitöskirjassaan *Muuttuvat palkiset* (2002), että väitöstutkimustaan aloittaessaan häntä kritisoitiin liian läheisestä suhteesta tutkimuskohteeseensa sekä yhteisön sisäisestä näkökulmasta. Tästä johtuen myös Ruotsalan kenttätöyllä hankkimaa aineistoa pidettiin epäluotettavana. (Ruotsala 2002, 46.) Tutkijayhteisö saattaa kyseenalaistaa tutkijan aseman suhteessa tutkimuskohteeseensa myös tapauksissa, joissa tutkija omaksuu tutkimuskohteensa identiteetin tutkimuksen edetessä (Opas 2004, 168).

Vielä 1980-luvulla kulttuurien tutkimuksessa pidettiin tutkimuskohteen vierautta itsestään selvänä positiivisena asiana, eikä oman yhteisön ottamista tutkimuskohteeksi suositeltu. Huomiota kuitenkin kiinnitettiin myös muualta tulleiden tutkijoiden kyvyttömyyteen nähdä tutkittavan kentän eri vivahteita. Ulkopuolelta tehtävässä tutkimuksessa on vaarana, että tutkija tekee kentällä haastatteluja ottamatta huomioon toista osapuolta ja asettuu ehkä tiedostamattaan tutkittavien yläpuolelle. Yhteisön ulkopuolelta tulleiden tutkijoiden tulkintoja alettiinkin kritisoida siinä

vaiheessa, kun tutkittavan yhteisön jäsenet eivät tunnistanee itseään näiden tulkinnoista. (Ruotsala 2002, 47–52.)

Sisä- ja ulkopiiriläisenä tehtävässä tutkimuksessa on aina omat ongelmansa. Ongelmia saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun tutkijalla ja tutkittavalla on hyvin erilaiset vakaumukset. Vakaumukselliset erot voivat estää riittävän yhteisymmärryksen saavuttamisen tutkijan ja tutkittavan välille. Tutkija joutuukin useaan otteeseen määrittelemään uudelleen suhteensa tutkittavaan ja samoin määrittelevät tutkittavat suhdettaan tutkijaan. (Opas 2004, 167–168.)

Yhteisön jäsenellä on mahdollisuus päästä sellaiseen tietoon käsiksi, jota ei paljasteta ulkopuolisille. Mielestäni on kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että yhteisön jäsenellekään ei välttämättä paljasteta kaikkea, kun tiedetään että annettua tietoa tullaan käsittelemään julkisessa tutkimuksessa. Toisaalta taas vieraalle henkilölle saatetaan kertoa arkaluontoisia asioita helpommin kuin tutulle. Myös arkistojen kyselyihin voi joku kirjoittaa avoimemmin kuin ollessaan kasvotusten haastattelijan kanssa, sillä arkistokysely saatetaan kokea persoonattomaksi. Yhteisössä kasvaneeseen tutkijaan suhtaudutaan eri tavalla kuin ulkopuolelta tulleeseen. Onkin hyvä ottaa huomioon, että tutkijan ja tutkittavien läheinen suhde ja lojaalisuustekijät voivat aiheuttaa tutkimuksessa ongelmia. Vastauksissa saattaa näkyä olettamuksia ja yleistyksiä jos aiheena on sekä tutkijalle että tutkittavalle entuudestaan tuttu aihe. (Ruotsala 2002, 57–59.)

En pidä sisäryhmäläisyyttäni suhteessa tutkimuskohteeseeni ongelmana, sillä en suoranaisesti tutki yhteisön sisäisiä suhteita, ideologiaa tai toiminnan diskursseja, joissa ainakin omalla kohdallani ulkopuolinen näkökulma auttaisi kohteen analysoinnissa. Sisä- tai ulkopiiriläisyyden ei pitäisi sulkea pois tutkimuksen tekemisen mahdollisuutta. Sisäpiiriläisen tekemä tutkimus ei ole sen todempaa, eikä ulkopiiriläisen tutkimus sen objektiivisempaa kuin muutkaan tutkimukset. Tutkija on kuitenkin aina osa omaa tutkimustaan, tutkijan lukuisat eri identiteetit vaikuttavat tutkimukseen ja saattavat myös vaihdella sen kuluessa. (Opas 2004, 169.)

Tutkijan on pidettävä mielessä, että tutkittavaan yhteisöön kuuluva henkilö voi jättää joitakin asioita huomiotta. Oma yhteisöään tutkiva joutuu kenttätyössä ottamaan

etäisyyttä tuttuihin kulttuurisiin piirteisiin ja tekemään tutusta vieraan. Tämän pyrin ottamaan tutkimuksen kaikissa eri vaiheissa huomioon. Niin etäisyydellä kuin läheisyydelläkin on omat etunsa ja puutteensa. Tutkija on aktiivinen osa tutkimuskohdetta ja ”toisen” tutkiminen on samalla myös oman itsen tutkimista. Tutkijan eettiset, moraaliset ja ideologiset arvot ja sitoumukset vaikuttavat tutkijan tekemiin tulkintoihin. (Ruotsala 2002, 52–53, 55–56.) Tutkijalla on aina esioletuksia, jotka vaikuttavat niin tutkimusaiheen valintaan, aineiston käsittelyyn kuin sen tulkintaan, neutraalia lähtökohtaa kulttuurintutkimukselle ei ole olemassa (Helsti 2005, 154).

Tutkimusaiheeni ja siihen liittyvät kysymykset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että saisin aineiston kautta tietooni jollain tavalla arkaluontoista tietoa, jolla saattaisi olla haitallisia vaikutuksia tutkittavalle ryhmälle. Tutkimusta tehdessäni otan kuitenkin huomioon, että tutkimuksen teko on aina poliittista siinä mielessä, että sillä tuotetaan tietynlaista kuvaa tutkittavasta. Näin tutkija saattaa vaikuttaa tutkittavien asemaan yhteiskunnassa. (Vakimo 2010, 100.)

Koen, että jäsenyydestäni on hyötyäkin esimerkiksi haastatteluja tehtäessä. Tiedän jo etukäteen millaista lippukunnan toiminta on nykyään ja millaista se oli 15 vuotta sitten. Olen myös tutustunut päällisin puolin lippukunnan historian eri vaiheisiin ja rakenteellisiin muutoksiin. Näiden tietojen turvin pystyn kyselemään informanteilta millaista toiminta oli verrattuna nykyaikaan. Hallitsen myös partiossa käytettävän erikoissanaston ja tiedän pääpiirteissään millaista partiotoiminta on ollut sotien jälkeisenä aikana. Tästä oli hyötyä esimerkiksi haastattelurunkoa (ks. LIITE 2) kootessani. Toisaalta tähän liittyy myös ongelmia, jotka pyrin tiedostamaan tutkimusta tehdessäni. Tutkijalta saattaa jäädä kuulematta jokin tutkimuksen kannalta tärkeä seikka, jos hän liiaksi luottaa omaan tietämykseensä aiheesta. Haastetta tuo myös taito selittää partion toimintatapoja ja termistöä tarpeeksi selvästi, jotta kaikki pystyvät tutkimustani lukemaan ja myös ymmärtämään lukemansa.

Tietämykseni partion historiasta, tavoista ja näkemyksistä on karttunut monien vuosien aikana omakohtaisten kokemusten sekä laajan partiokirjallisuuden myötä. Tutkielmassa en kaikilta osin viittaa lähdekirjallisuuteen, sillä osa tiedoista on omaa

henkilökohtaista tietoa aiheesta. Erityisesti lippukunnan toiminnasta ei ole kaikilta osin edes löydettävissä lähdekirjallisuutta, johon voisin viitata.

Tutkimuseettisen kentän laajenemisen myötä katseet kohdistuvat nykyään myös tutkijaan moraalitoimijana. Tutkijan erityispiirteet, kuten hänen ikänsä, sukupuolensa, seksuaalinen suuntautumisensa sekä poliittinen sidoksensa tuodaan osaksi tutkimuksen metodologista ja eettistä kenttää. (Vakimo 2010, 85–86.) Oma partioidentiteettini saattaa vaikuttaa siihen, että annan partiosta tavallista positiivisemmän kuvan. Lisäksi tutkin naisena naisten ja tyttöjen toimintaa tyttölippukunnassa. Monet lippukunnan toimintatavat ovat minulle niin tuttuja, etten ehkä osaa kyseenalaistaa niitä, enkä välttämättä löydä toiminnasta mitään huomionarvoista. Miespuolinen tutkija luultavasti kiinnittäisi huomionsa varsin eri seikkoihin kuin nainen. Toisaalta, jos tutkisin itselleni vieraampaa poika- tai yhteislippukuntaa, löytäisin lippukuntien toiminnasta luultavasti monia mielenkiintoisia seikkoja, joita lippukunnan jäsenet eivät itse olisi huomanneet tai eivät allekirjoittaisi.

En olisi aikuisena mukana partiotoiminnassa, jos en pitäisi partiota hyvänä harrastuksena lapsille ja nuorille. Mielestäni partio opettaa vastuullisuutta ja omatoimisuutta, antaa mielekästä ja monipuolista tekemistä sekä mieleenpainuvia muistoja. Henkilökohtainen näkemykseni partiosta ja erityisesti Kaarinan Sädetyttöistä saattaa vaikuttaa myös siihen, mitä kohtia aineistosta painotan tutkimuksessani ja millaisia tulkintoja aineistosta teen.

Oma suhteeni informantteihin on hyvin läheinen, joukosta löytyy sukulaisia, ystäviä ja tuttuja. Pysin aineistoa tarkastellessani etäännyttämään itseni tutuista aiheista ja hyödyntämään tutkijaminääni yrittäessäni löytää uusia näkemyksiä ja tulkintoja Kaarinan Sädetyttöjen toiminnasta. Oma positioni tutkimusaiheeseeni ja informantteihini vaikuttaa kuitenkin osaltaan siihen, mille urille tutkimukseni kulkeutuu.

I.3. PARTION TAUSTAA

Partioliikkeen perusti englantilainen upseeri Robert Baden-Powell vuonna 1907. Baden-Powellin tarkoituksena oli luoda vastaiskuna teollistumisen ja kaupungistumisen aiheuttamille sosiaalisille ongelmille uudenlainen pojille suunnattu toimintaohjelma, josta muotoutui sittemmin partiokoulutusjärjestelmä. (Mickelson 2007, 10–15.) 1900-luvun alussa Englannissa oli satoja tuhansia poikia, jotka eivät käyneet koulua tai kuuluneet kirkon nuorisjärjestöjen toimintaan. Työttömyyden vaivaamissa kaupungeissa nämä pojat saivat huonoja vaikutteita, eikä poikien perhe-elämäkään ollut hyvällä mallilla. Baden-Powellin mielestä kaikki englantilaiset pojat olivat yhteiskunnallisista eroista huolimatta oikeutettuja koulutukseen. (Rinta-Kahila 1988, 39–40.)

I.3.1. Partioliikkeen synty

Baden-Powellin sotilasura alkoi ensin Intiassa ja ansiokkaan alun jälkeen hänet siirrettiin Afrikkaan (Rinta-Kahila 1988, 14, 18). Hänestä tuli Iso-Britannian juhlittu kansallissankari johdettuaan voittoisasti eteläisessä Afrikassa käydyssä buurisodassa (1899–1902) Mafekingin kaupungin puolustusta (Paavilainen 2010, 23). Reservien yhteyteen oli vähäisten joukkojen vuoksi muodostettu poikien kadettijoukko, johon kuului jokainen yhdeksän vuotta täyttänyt poika. Poikien tehtävänä oli toimittaa viestejä ja tämän tehtävän he suorittivat hämmästyttävällä innolla. Mielikuva pojista, jotka kasvoivat vastuun mukana ja osoittautuivat luottamuksen arvoisiksi, jäi Baden-Powellin mieleen itämään. (Rinta-Kahila 1988, 21.)

Palattuaan Englantiin Baden-Powell havaitsi, että hänen aiemmin kirjoittamansa, sotilaille suunnattu kirja tiedustelusta, *Aids to Scouting* (1899), oli saanut suuren suosion muun muassa poikaprikaateissa ja sitä käytettiin myös yleisesti nuorisotyössä. Kirjasta innostuneena Baden-Powellia pyydettiin kehittämään kasvatusjärjestelmä pojille. Hän oli monien valistuneiden aikalaistensa tavoin kiinnostunut kasvatuskysymyksistä ja vuonna 1904 Baden-Powell teki poikaprikaatitoiminnasta

innostuneena suunnitelman poikien valmentamiseksi sotilaspartioiden tapaan. (Rinta-Kahila 1988, 21.)

Baden-Powell alkoi muotoilla kirjaansa uudelleen nuorille sopivammaksi ja tutustui 1800–1900-lukujen vaihteen uusiin kasvatusvirtauksiin sekä poikatyötä tekeviin järjestöihin ja yhdisteli saamiaan vaikutteita tiedusteluoppaansa ohjeisiin. Niiden summana syntyi uudenlainen poikien kasvatusjärjestelmä, joka kehitti tiedollisen osaamisen rinnalla lapsen sosiaalisia taitoja, luonnetta ja fyysisiä kykyjä. (Paavilainen 2010, 23.) Kasvatusideoidensa toimivuutta Baden-Powell testasi Brownsean saarella vuonna 1907 kahdenkymmenen pojan kanssa. Tätä 1.-9.8.1907 pidettyä leiriä pidetään nykyään ensimmäisenä partioleirinä. (Rinta-Kahila 1988, 22–23.)

Koeleiri onnistui yli odotusten ja vuotta myöhemmin ilmestyi *Aids to Scouting* -teoksen uusittu versio *Scouting for Boys (Partiopojan kirja)*, josta tuli myyntimenestys ja jota käännettiin nopeasti monille kielille (Tolin 1987, 187). Suomessa kirja ilmestyi aluksi nimellä *Partiopoijat* loppukesästä 1911 (Paavilainen 2006, 374–380). Partiopoijista alettiin käyttää yleisesti englanninkielistä nimitystä ”boy scouts” (Mickelson 2007, 14). Pojat ja pian myös tytöt perustivat itse partioryhmiä ja valitsivat keskuudestaan niiden johtajat kokeillakseen kirjan antamia ohjeita ja näin partioliike oli syntynyt. Se levisi nopeasti ympäri Isoa-Britanniaa ja lopulta ympäri maailmaa. (Paavilainen 2010, 22.)

Baden-Powellilla ei ollut alun perin tarkoituksena perustaa uutta poikajärjestöä, vaan antaa Isossa-Britanniassa jo toimiville järjestöille uuden poikiin vetoavan ohjelman. Tästä huolimatta innostus partiosta riistäytyi käsistä ja vuoden 1909 lopulla Isossa-Britanniassa arvioitiin olevan jo 100 000 partiopoikaa. Partioliike levisi hämmästyttävällä vauhdilla Amerikkaan ja Aasiaan saakka ja lähes jokaisessa Euroopan maassa oli partiolaisia ennen ensimmäistä maailmansotaa. (Paavilainen 2006, 374–380.)

I.3.2. Partio-ohjelma

Baden-Powell halusi pitää liikkeensä poliittisista aatteista sitoutumattomana ja yhtenäisen univormun tarkoituksena oli korostaa, ettei ollut tärkeää millaisista oloista pojat olivat lähtöisin (Rinta-Kahila 1988, 39–40). Partioliikkeen tärkeimpänä päämääränä oli kehittää poikien ulkoiluharrastusta, Baden-Powell halusi innostaa poikia ulkoiluun ja retkeilyyn. Uransa aikana Baden-Powell oli kokenut monia seikkailuja, muun muassa Afrikan buurisotien aikana, ja havaitsi, että juuri nämä poikamaiset seikkailut loivat elämään ainutlaatuisen viehätysten. (Rinta-Kahila 1988, 8, 47, 91–92.)

Kun Baden-Powell koulutti armeija-aikanaan upseereita, hän vakuuttui pienryhmäkoulutuksen eduista ja sovelsi tätä kehittämässään vartiojärjestelmän toiminnassa. Vartiojärjestelmän mukaisesti pojat tuli jakaa viiden hengen ryhmiin, vartioihin, joita johti muita hieman vanhempi poika, jolla oli selviä johtajaominaisuuksia. Baden-Powellin laatimien ohjeiden mukaisesti 4–10 vartiota muodosti lippukunnan, jota johti partiojohtaja. Partiojohtajan tuli olla esimerkkinä nuoremmilleen ja toimittava enemmän yhteisen hyvän kuin omien näkökohtiensa mukaisesti. Vartiojärjestelmän olennaisena osana oli, että pojat tekivät itse omat sääntönsä ja toimivat mahdollisimman paljon keskenään oppien itse omista virheistään. Baden-Powell uskoi, että luottamuksenosoitus poikia kohtaan innosti heitä kehittämään itseään yhä enemmän. (Rinta-Kahila 1988, 43, 56.)

Partiopoikien tuli osoittaa ritarillisuutta ja kuuliaisuutta ja toimia reilun pelin mukaisesti. Partion isänmaalliskasvatuksen tarkoituksena oli tehdä pojista isänmaataan rakastavia ja palvelevia. (Rinta-Kahila 1988, 62–63, 72.) Käytännönläheinen koulutus rakennelmineen ja taitomerkkeineen innosti poikia oppimaan itse tekemällä ja yrittämään erilaisia kätevyystaitoja. Partiolaisen tuli Baden-Powellin mielestä olla voimakas, terve ja reipas suorittaakseen velvollisuutensa ja tehtävänsä. Näitä ominaisuuksia varten Baden-Powell kehitti erilaisia harjoituksia sekä ravinto-opillisia neuvoja. Partiolaisen tuli pidättäytyä tupakasta ja alkoholista sekä olla valmis toimimaan muiden hyväksi. (Rinta-Kahila 1988, 89, 97, 101–108.) Partiot toiminta oli suunnattu 11-vuotiaille ja sitä vanhemmille pojille, joiden vanavedessä myös monet

pikkuveljet halusivat mukaan toimintaan. Näille junioripartiolaisille Baden-Powell loi oman ohjelmansa, joka perustui paljolti Rudyard Kiplingin *Viidakkokirjaan*, ja heitä alettiin kutsua sudenpennuiksi (wolf cub). (Rinta-Kahila 1988, 27–28.)

I.3.3. Partiotyttötoiminta

Partiotyttötoiminta alkoi vuonna 1909 vain muutama vuosi poikien jälkeen, kun Baden-Powell havaitsi, että partiotoimintaan oli omatoimisesti rekisteröitynyt myös tuhansia tyttöjä. Lukuisat tytöt olivat lähestyneet Baden-Powellia ja pyytäneet, että tytöille järjestettäisiin samanlaista toimintaa kuin pojillekin. (Rinta-Kahila 1988, 24–25.) Toiminta alkoikin vuonna 1910 ja Baden-Powellin sisar, Agnes Baden-Powell, toimi partiotyttöjen johtajana. Myös Baden-Powellin vaimo, Lady Olave Baden-Powell oli alusta lähtien innostunut tyttöjen partiotoiminnasta ja toimi pitkään partiotyttöjen ylimpänä johtajana. (Tolin 1987, 26.) Tuon ajan Englannissa vallitsi hyvin jäykkä käsitys naisista. Tyttöjen ei sopinut juosta, telmiä tai pelata kuten poikien, vaan heidän tuli opiskella hienoja tapoja ja naisille kuuluvia velvollisuuksia. Myös Baden-Powell toivoi, että partiotyttöjen kasvatukselliset keinot olisivat kodinhoitoon ja äitiyteen valmistavia. Tytöt eivät myöskään saaneet olla osa poikien partioliikettä, vaan tytöille perustettiin oma partioliike. (Rinta-Kahila 1988, 25.)

11–14-vuotiaista partiotytöistä alettiin englanniksi käyttää nimitystä girl guides (tyttöoppaat) ja Baden-Powell kirjoitti vuonna 1918 heitä varten kirjan *Girl Guiding*. Tyttöjen pikkusisaret olivat poikien tapaan kiinnostuneita toiminnasta, ja hekin pääsivät mukaan partioon, jossa heitä alettiin kutsua nimellä brownie. Monet partiotytöt pitivät kuitenkin heille suunnattua partiotoimintaa vanhanaikaisena ja pyysivät Baden-Powellia kehittämään tytöille vauhdikkaampaa ohjelmaa. Partiotyttöjen liikettä ryhdyttiinkin organisoimaan uudelleen ja uusi ja nuorekkaampi komitea ryhtyi vetämään liikkeen suuntaviivoja poikien mallin mukaisiksi. (Rinta-Kahila 1988, 28–29.)

Ehkä yhteiskunnan asenteet tyttöjä kohtaan olivat osasyynä siihen, että tytöt oli aluksi kokonaan unohdettu Baden-Powellin uuden kasvatusjärjestelmän parista. Tytöt eivät saaneet samanlaisia vapauksia kuin pojat, eikä tyttöjen sopinut maleksia kaduilla tai osoittaa halveksuntaa viranomaisia kohtaan. Kotiaskareiltaan tytöillä ei myöskään ollut samalla tavalla vapaa-aikaa kuin pojilla ja tytöt pysyttelivät enemmän kotioiloissa. Lisäksi yleinen käsitys oli, että tytöt olivat kuuliaita, kilttejä ja hyväkäytöksiä, kun taas pojat olivat rasavillejä ja synnyttivät alituisen päänvaivaa ja ongelmia aikuisille. Luultavasti Baden-Powell näki erityisesti poikien kaipaavan kuria ja kasvatusta, sillä poikien epäasiallinen käytös ja huonot kotiolot näkyivät selvemmin ulospäin. Yleinen tapa saattoi myös olla, että miesten tehtävänä oli kouluttaa pojista miehiä ja naisten tehtävänä opastaa tytöt kodinhoidon ja äitiyden saloihin, eikä tällöin Baden-Powellin oletettu ottavan tyttöjen kasvatusta huomioon kasvatusjärjestelmää luodessaan.

I.4. PARTIO SUOMESSA

Partiotoiminta kasvatti suosiotaan ja Suomeen partioliike saapui vuonna 1910. Suomessa partiotoiminta herätti heti suurta mielenkiintoa ja muun muassa lehdistössä julkaistiin runsaasti kuvauksia partiotoiminnasta. (Mickelson 2007, 10–15.) Boy scout -nimelle ryhdyttiin alusta lähtien etsimään suomenkielistä vastinetta ja melko pian alettiin puhua partiolaisista. Partio-sana soveltui niin pojille kuin tytöillekin ja oli näin toimiva ja yhtenäinen nimitys liikkeelle. (Paavolainen 2010, 25.) Erityisesti useat nuorisokasvatustyön parissa työskennelleet näkivät Baden-Powellin luoman kasvatusjärjestelmän mahdollisuudet. Paikallisyhdistyksiä perustettiin useisiin kaupunkeihin, vaikka toiminta ei vielä alkuvaiheessa ollut järin organisoitua. Varhaisessa vaiheessa poikien partiotoiminta alkoi kerätä Suomessakin huomiota myös tyttöjen keskuudessa. (Mickelson 2007, 10–15.)

Partiotyttötoimintaa alettiin Suomessa harrastaa 1910 lähtien ja tyttöjen partiointia kehitettiin ennakkoluulottomasti. Toisin kuin Englannissa, Suomessa partion katsottiin sopivan tytöille siinä missä pojillekin. Helsingin yliopiston voimistelulaitoksella opettava Anni Collan perusti suomenkielisen partiotyttöosaston ja hahmotteli

partiotyöille ohjelman, joka seurasi varsin tarkoin partiopoikatoimintaa. Lehdistä sai tietoa partiotoiminnan leviämisestä muissa maissa ja partiotyttötoiminnan tiedettiin noudattelevan pääosin poikien ohjelmaa. Mukaan oli kuitenkin lisätty naisellisia piirteitä, kuten ruoanlaittoa, lastenhoitoa, ompelua ja puutarhatöitä. Suomessa kuitenkin huomautettiin, että tavoitteena ei saanut ensisijaisesti olla tyttöjen kouluttaminen kotitöihin, vaan toiminnan piti olla kunnianhimoisempaa. Myös tytöistä piti poikien lailla kasvattaa yhteiskunnalle hyödyllisiä yksilöitä. (Paavilainen 2010, 34–35.)

Suomessa toimi vielä 1920-luvun alussa muutamia partiotyttöjen ja -poikien yhteislippukuntia, mutta kansainvälinen partioliike suhtautui yhteistoimintaan kielteisesti. Erillisten partiopoika- ja partiotyttöliittojen myötä Suomessakin otettiin käyttöön sukupuolten mukainen lippukuntajako ja yhteislippukunnat katosivat. Vasta 1970-luvulla palattiin ns. yhteislippukuntiin, joissa oli sekä tyttöjä että poikia. (Paavilainen 2010, 96.) Erillisistä partiopoika- ja partiotyttöliitoista huolimatta yhteistoimintaa kuitenkin harrastettiin etenkin samoilla alueilla toimivien lippukuntien kesken. Suomi toimi siis tässä suhteessa partion tasa-arvoistumisen edelläkävijänä, mutta joutui luopumaan käytännöstä ylemmän tahon näkemysten vuoksi. Mielestäni on kuitenkin positiivista, että toiminta yhtenäistyi jälleen 1970-luvulla, eikä tyttöjen ja poikien eriyttämistä Suomessa nähty järkevänä. Monissa maissa, kuten Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa, tyttöjen ja poikien partiotoiminta on edelleen vahvasti eriytynyt, eikä kaikilla järjestöillä ole lainkaan yhteistyötä.

Partiolupauksessaan partiolaiset sitoutuivat auttamaan lähimmäisiään ja erilaiset keräykset hädänalaisten auttamiseksi kuuluivat partiolaisten toimintaan. Partioliikkeen myötä myös retkeilyharrastus levisi nuorten keskuuteen. Nuoria rohkaistiin omatoimisuuteen ja sekä tytöt että pojat pystyttivät ja rakensivat omin käsin leirinsä, valmistivat ruoan ja vastasivat päivärutiineista. Luokkasuoritukset ja taitomerkit loivat partiotoiminnan perustan. Alkuvuosina partion ulkoiset piirteet, univormut, huopahatut ja reput saivat paljon huomiota ja niistä tuli nuorison muotivaatteita. (Paavilainen 2010, 31, 35, 80, 124, 182.)

Poliittisuus ja sotilaallisuus haluttiin pitää alusta asti erillään partiotoiminnasta myös univormujen osalta. Poikien univormuna käytettiin Englannin mallin mukaan kauluspaitaa, polvihousuja ja kaulalla pidettävää partiohuivia. Tytöt pukeutuivat lottapukua muistuttavaan kaulukselliseen mekkoon sekä partiohuiviin. Yhtenäisellä pukeutumisella pyrittiin edistämään samanarvoisuutta. Partiotoiminta näytti kiinnostavan myös tyttöjä ja kevääseen 1911 mennessä heidän joukkonsa oli kasvanut monisatapäiseksi. (Paavilainen 2010, 31, 35, 62–63, 97.) Partioliikkeen jäsenmäärä kasvoi nopeasti ja vuoden 1911 kevääseen mennessä partiolaisia oli Suomessa arviolta 6000–7000 (Mickelson 2007, 10–15).

Suomi kuului tuolloin Venäjän keisarikunnan alaisuuteen ja venäläisviranomaisten näkökulmasta suomalainen partiotoiminta nähtiin uhkana, venäläistämispolitiikkaan nojautuen toiminta kiellettiin vuonna 1911. Partiotoimintaa kuitenkin jatkettiin Suomessa maan alla vuosina 1911–1917. Vasta vuonna 1917 tapahtuneen maaliskuun vallankumouksen myötä partiotoimintaa koskenut kielto kumottiin. (Mickelson 2007, 10–15.) Partiolaiset uskaltautuivat jälleen julkisuuteen ja valtavan partioinnostuksen myötä lähes 20 000 nuorta liittyi partiolippukuntiin eri puolilla Suomea (Paavilainen 2010, 42–43).

Yhteiskunnallisen tilanteen rauhoituttua Suomessa vuosina 1919–1920 parantuivat myös edellytykset partiotoiminnan kehittämiseksi (Mickelson 2007, 10). Vuoden 1918 tapahtumien jälkeen partioliikkeelle tavoiteltiin Suomen kansan nuorison eheyttäjän roolia ja tehtäväksi asetettiin esimerkiksi luokkavastakohtaisuuden tasoittaminen. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen partioliike ohjautui rauhanomaisempaan ja kansainvälisempään suuntaan ja suomalaisia partiolaisia osallistui myös lukuisille ulkomaisille partioleireille. (Paavilainen 2010, 68, 94, 103). Toisen maailmansodan aikana lottatoiminta houkutteli nuoria tyttöjä pois partiotoiminnan parista ja sekä tyttöjen että poikien liitot kärsivät johtajapulasta. Toiminta oli poikkeusoloissa vaikeaa ja monien lippukuntien toiminta näivetty ja jäsenmäärät kääntyivät laskuun. Sotien jälkeen partioliike jatkoi jälleen kasvuaan ja muodostui maan suurimmaksi nuorisjärjestöksi. (Paavilainen 2010, 184, 241, 310.)

1960-luvulla partion jäsenmäärä erityisesti 11–15-vuotiaiden kohdalla kääntyi jyrkkään laskuun. Samalla kuitenkin perustettiin uusia lippukuntia kaupunkien uusille asuinalueille, mikä tarkoitti että partio kiinnosti edelleen lapsia ja nuoria. Partiossa näkyi selvästi miten muuttoliike heijastui järjestö- ja harrastustoimintaan. Nuorisoa houkuttelemaan toimintaan otettiin mukaan vaativampaa retki-, leiri- ja kilpailutoimintaa. Uudet tuulet alkoivat puhaltaa myös partion parissa, kun nuorisoradikalismi nosti päätään nuorten partiolaisten keskuudessa. Uudistajien keskeisiä vaatimuksia oli sukupuolen mukaan jakautuneesta toiminnasta luopuminen ja vuonna 1972 päätettiin yhdistää erillään toimineet partiotyttö- ja poikajärjestöt yhteisen keskusjärjestön (Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry) alle. (Paavilainen 2010, 356, 383–385, 389, 398, 407, 422.)

Partioliike on kyennyt tämän jälkeen vakiinnuttamaan asemansa maassamme yhtenä tärkeimmistä vapaaehtoisen nuorisokasvatuksen muodoista. Vuonna 2007 kansainvälinen partioliike juhli satavuotista taivaltaan ja kolme vuotta myöhemmin juhlittiin partion Suomeen tulon 100-vuotisjuhlia. (Mickelson 2007, 10.) Partioaate on osoittautunut joustavaksi, mutta samalla myös hyvin ristiriitaiseksi. Saman aatteen nimissä on sadan vuoden aikana syvennetty uskonnollista vakaumusta ja toisaalta opittu kunnioittamaan toisin uskovia sekä lujitettu isänmaallista ajattelua ja jaettu kansainvälisyyskasvatusta. Vaikka tänä päivänä liike on Suomessa hyvinkin yhtenäinen, elävät kymmenien vuosien takaiset erilaiset näkemykset edelleen asenteissa, perinteissä ja tavoissa. (Paavilainen 2010, 14.) Vuonna 2010 suoritettiin partioliikkeen sisällä Suomessa ohjelmauudistus, jonka tavoitteena oli ottaa entistä paremmin huomioon eri ikäkausien erilaiset tarpeet sekä lasten ja nuorten nopea kasvu ja kehitys (www4). Nykyään partiolaisia on Suomessa noin 60 000 yhteensä 850 lippukunnassa (www5).

Selvitys Suomen partioliikkeen rakenteesta	
Kattojärjestö	Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry on suomalaisen partioliikkeen kattojärjestö.
Partiopiiri	Suomi on jaettu alueittain 10 eri partiopiiriin. Piirit tukevat alueensa lippukuntien toimintaa järjestämällä tapahtumia ja koulutuksia sekä koordinoimalla alueellista yhteistyötä.
Partiolippukunta	Partiolippukunta on partiotoiminnan perusyksikkö. Lippukuntaan kuuluu 20–200 eri-ikäistä partiolaista. Suomessa on noin 750 toimivaa lippukuntaa 302 kunnassa.
Lauma, vartio, joukkue	Lippukunta jakautuu ikäkausittain erinimisiin, 4–15 hengen ryhmiin, joissa partiolaiset toimivat.
Vanhan partio-ohjelman ikäkaudet	Sudenpennut: 7–9 v. (käytössä ollut myös kolkkapojat ja tonttutytöt -nimitykset) Vartiolaiset: 10–14 v. Vartionjohtajat: yli 14-vuotiaat partiolaiset, jotka vetävät vartiolaisten ryhmää Vaeltajat: 14–20 v. (käytössä ollut myös tarpojat ja eräpojat -nimitykset) Partiojohtajat: vähintään 17-vuotiaat partiojohtajakurssin suorittaneet partiolaiset
Nykyisen partio-ohjelman ikäkaudet v. 2010 alkaen	Sudenpennut: 7–9 v. Seikkailijat: 10–12 v. Tarpojat: 12–15 v. Samoajat: 15–17 v. Vaeltajat: 18–22 v. Aikuiset: yli 22 v.

I.5. PARTIOLIPPUKUNTA KAARINAN SÄDETYTÖT RY

Vuonna 1949 perustettiin Kaarinan Nummenmäelle tyttölippukunta Kaarinan Sädetytöt. Joukko seurakuntanuoria pyysi silloisen Kaarinan seurakunnan nuorisopilta vaimoineen poliittisesti sitoutumatonta toimintaa seurakuntanuorten

piirien rinnalle. Syksyllä 1948 kerääntyi pikkupappilaan ryhmä tyttöjä seurakuntanuorista opiskelemaan vartionjohtajan taitoja. Moni nummenmäkeläinen oli varoittanut, ettei partion tapainen epäpoliittinen järjestö tulisi menestymään Nummenmäellä, mutta yritys onnistui ja partiotoiminta alkoi seitsemän vartion voimin Kaarinan seurakuntatalolla sekä Rantakulman ja Littoisten rukoushuoneilla. (Parvio S. 1989, 9.) Lippukunnan nimeksi tuli Kaarinan Sädetytöt taustayhteisönsä Kaarinan seurakunnan sekä Kaarinan kaupungin vaakunaan kuvatun Pyhän Katariinan ja tämän sädekehän mukaan. (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 44.)

Jäsenmäärä kasvoi nopeasti ja toiminta vakinaistui ja laajeni naapuripaikkakunnille (Parvio S. 1989, 9). Vuonna 1963 oli lippukunnan toiminta-alue kasvanut niin laajaksi, että lippukunta päätettiin jakaa kolmeksi erilliseksi lippukunnaksi toimialueiden mukaan. Pienentyneen lippukunnan jäsenmäärä alkoi pian taas nousta ja toiminta laajeni uudelle asuinalueelle Hannunniittuun. (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 49.)

Lippukunta toimii edelleen samalla, nykyisin Turkuun kuuluvalla alueella Nummessa sekä Hannunniitussa. Vaikka kaupunki vaihtui Kaarinasta Turkuun ja seurakunta Kaarinan seurakunnasta Pyhän Katariinan seurakunnaksi, haluttiin vanha ja tutuksi tullut nimitys Kaarinan Sädetytöt silti säilyttää. Lippukunnan nimi herättääkin usein hämmennystä, sillä Kaarinan Sädetytöt -nimisen lippukunnan oletetaan automaattisesti tulevan Kaarinasta. Tärkeänä taustayhteisönä toimii edelleen seurakunta, jolta lippukunta saa tilat toiminnalleen sekä vuosittaisen toiminta-avustuksen. Lisäksi lippukunnan tukena toimii Säde ry, joka koostuu lippukunnan vanhemman polven sädetytöistä eli johtajista, jotka ovat aktiiviuransa lippukunnassa jo päättäneet, mutta haluavat edelleen olla mukana tukemassa lippukunnan toimintaa.

Monesti sanotaan että partio ei ole vain harrastus, vaan elämäntapa. Osalle partio on hauskaa vapaa-ajan toimintaa siinä missä muutkin harrastukset, toisille se antaa kuitenkin paljon enemmän. Partiotoiminta on pitkälti kiinni innostuneista ja motivoituneista aikuisista, jotka pyörittävät lippukunnan toimintaa ja mahdollistavat lapsille ja nuorille mielekästä tekemistä. Monet aikuiset partiojohtajat ovat itse aloittaneet lapsena partioharrastuksen ja vuosien ja kokemuksen karttuessa ovat

sittemmin halunneet jäädä mukaan toimintaan ja olla itse järjestämässä samanlaista ohjelmaa lapsille.

Aikuiset tekevät lippukunnassa vapaaehtoistyötä, eikä heille makseta palkkaa retkien tai leirien järjestämisestä tai viikkotoiminnasta. Monelle partio on kuitenkin lapsena ja nuorena antanut paljon elämyksiä ja kokemuksia niin, että on lähes itsestänselvyys jatkaa partiota aikuiseksi saakka ja omalta osaltaan antaa jotain takaisin omalle lippukunnalleen. Toisille taas partio tuntuu mielekkäältä vain muutaman vuoden ajan ja he jatkavat sen jälkeen muihin harrastuksiin. Osa on lapsena ja nuorena varsin innostunut ja aktiivinen, mutta opiskeluiden ja töiden alkaessa jää partiokin taka-alalle.

Partion värikäs ja osin monimutkainenkin historia näkyy myös Kaarinan Sädetyttöjen toiminnan eri vuosikymmenissä. Toisinaan lippukunnalla on ollut runsaasti yhteistä toimintaa Itä-Turun ja Kaarinan alueen lippukuntien kanssa, toisinaan taas toiminta on painottunut pitkälti oman lippukunnan sisälle. Myös naapuritalossa kokoontuvan veljeslippukunnan, Kaarinan Ristiritarien, kanssa on ajoittain ollut hyvinkin vilkasta yhteistoimintaa, vaikka lippukunnat ovatkin aikanaan kuuluneet eri partioliittoihin sukupuolijaon mukaan. Osa perinteistä on kulkeutunut alusta saakka mukana lippukunnan toiminnassa, osa on herätetty uudestaan henkiin pitkän hiljaiselon jälkeen ja osa nykyisistä perinteistä on vasta hiljattain syntyneitä tai tarkoituksellisesti keksittyjä.

Historiallisuus näkyy myös lippukunnan termistössä. Ennen partiopoika- ja partiotyttöliittojen yhdistymistä Kaarinan Sädetytöissä temmelsi pieniä tonttutyttöjä, jotka kokoontuivat tonttuparvissa ja joita johti pöllöksi kutsuttu johtaja. Vaikka tontut ovat nykyään vaihtuneet sudenpennuiksi ja parvet laumoiksi, kutsutaan lippukunnassa edelleen laumassa apulaisena toimivaa nuorta johtajaa pikkupöllöksi. Samoin sudenpentujen keskuudesta valitaan edelleen aina viikoittain järjestystonttu, jonka tehtävänä on auttaa johtajaa pienissä askareissa.

Vuoden 2010 ohjelmauudistuksen mukainen partio-ohjelma on kuitenkin otettu lippukunnassa hyvin vastaan. Uudistukselle nähtiin Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa tarvetta, sillä lippukunnan jäsenmäärä oli lähtenyt hiljalleen laskuun. Lippukunnassa toimii tällä hetkellä kolme sudenpentulaumaa (Leppäkertut, Perhoset ja Mehiläiset),

kolme seikkailijajoukkuetta (Persikat, Mansikat ja Tammenterhot), kaksi tarpojavartiota (FeeniXlinnut ja Matkijanärhet), yksi samoajavartio (Bambi) ja yksi vaeltajavartio (Dinot). Monen muun lippukunnan tapaan lisää aikuisia kuitenkin kaivataan toimintaan mukaan, jotta lippukunta pystyisi jatkossakin tarjoamaan mielekästä toimintaa alueen lapsille ja nuorille.

Partion suosio on edelleen säilynyt, vaikka jäsenmäärä Suomessa onkin laskenut 1990-luvun huippuvuosista. Partio on edelleen Suomen suurimpia nuorisjärjestöjä ja uusia jäseniä saapuu Kaarinan Sädetyttöihinkin vuosittain, suurin osa tulee lippukunnan lähialueilta Hannunniitusta, Kohmosta ja Nummesta, osa kauempaakin. Toiminnassa edelleen mukana olevia sädetyttöjä on nykyään noin 100 (Säde ry (toim.) 2009, 57). Olen ollut mukana partiotoiminnassa ja Partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen jäsen vuodesta 1991 lähtien. Aloitin harrastukseni Kaarinan Sädetyttöissä pienenä sudenpentuna isosiskoni perässä ja partiotoiminnan periaatteiden mukaisesti siirryin hieman vanhempana vartiolaiseksi, sitten vartionjohtajaksi ja 17-vuotiaana suoritin partiojohtajakoulutuksen. Taitojen ja kokemuksen karttuessa sain erilaisia vastuutehtäviä, kuten johtamistehtäviä leireillä ja erilaisissa projekteissa sekä lippukunnan hallituksessa. Nykyään toimin lippukuntani kalustonhoitajana ja vedän tiistaisin 10–12-vuotiaiden tyttöjen seikkailijajoukkuetta.

2. TEOREETTISET JA METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT

2.1. TUTKIMUSMETODIT JA KESKEISET KÄSITTEET

Muistelulle eli menneisyyteen perustuvalla kerronnalla on annettu useita nimityksiä, esimerkiksi henkilökohtainen kerronta, kokemuksekerronta ja muistelukerronta (Ukkonen 2000a, 20–21). Tässä tutkimuksessa käytän rinnakkain nimityksiä *muistelu* sekä *muistitieto*.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää millaisia toimintatapoja, uskomuksia, leikkejä ja rituaaleja lippukunnan toiminnassa mukana olleet henkilöt muistavat ja millaisia merkityksiä he näille perinteen muodoille asettavat. Tutkimusaineiston kautta saamaani muistitietoa analysoimalla ja tulkitsemalla aion tuoda esiin Kaarinan Sädetyttöjen perinteitä ja niihin liitettyjä merkityksiä hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen (ks. Vakimo 2010, 87).

Muistitieto kertoo ensisijaisesti tapahtumien merkityksistä, ei niinkään itse tapahtumista (Makkonen 2009, 17). *Merkityksiä* tuotetaan niin henkilökohtaisissa kanssakäymisissä muiden ihmisten kanssa kuin esimerkiksi median ja globaalin kommunikaatioteknologian kautta. Merkityksiä tuotetaan myös silloin, kun ilmaisemme itseämme kulttuurisin keinoin. Merkitykset ovat ideoiden, tunteiden ja motivaatioiden henkilökohtaisia yhdistelmiä. Ihmisen itse omasta elämästään kirjoittama kuvaus on yksi tapa välittää hänen henkilökohtaista perinnettään eli sitä, minkä ihminen kokee itselleen merkittäväksi tiedoksi. Mari Hatakka esittää, että kirjoittamalla tuotettua kerrontaa käsiteltäisiin kirjoitetun perinteen muotona, jossa perinteellä tarkoitetaan ihmiselle merkityksellistä, usein omakohtaista, ja usein kiteytyneen ilmaisun muodon saavaa sanottavaa. (Hatakka 2011, 13, 63–64, 68.)

Eri kulttuurien kertomusperinteet edellyttävät kyseiselle yhteisölle ominaisen kulttuurin syvällistä tuntemusta ja merkitykset ovatkin riippuvaisia monin tavoin kulttuurimiljööstään ja käyttäjiensä intresseistä, eivätkä välttämättä ole tiedostettuja (Peltonen 2006a, 104). Kun muistelijä tuottaa elämäkokemuksistaan kertomuksia ja antaa niille erilaisissa tilanteissa erilaisia merkityksiä, niiden tuottamiseen vaikuttavat kertojan arvot ja pyrkimykset sekä se yhteiskuntahistoriallinen ja kulttuurinen konteksti, jossa hän elää (Peltonen 2006b, 31). Kokemuksille annetut merkitykset ovat osittain kulttuurissa jaettuja ja ne voivat olla jaettuja myös tekstejä lukevan tutkijan sekä tekstejä tuottavien tutkittavien välillä (Laurén 2006, 33).

Aineiston tulkinta on aina merkkien, kielen ja sen välittämien merkitysten tulkintaa. On kuitenkin muistettava, että vaikka tutkimuksessa pyritään tuomaan esille millaisia merkityksiä tutkittavat tekstit tuottavat tai asettavat etusijalle, eivät merkitykset ole

koskaan kiinteitä ja lopullisia, vaan niiden olemassaolo on jatkuvaa muutosta. (Laurén 2006, 34.)

Merkityksellisinä lippukunnan perinteinä pidän niitä perinteitä, jotka nousevat vahvasti esille useissa aineiston eri kohdissa. Ne perinteen osa-alueet, joista informantit haluavat vapaaehtoisesti kertoa varsin monisanaisesti ja jotka kirvoittavat haastatteluissa värikästä keskustelua, ovat näkemykseni mukaan niitä, jotka nähdään lippukunnan toiminnassa arvokkaina ja merkityksellisinä. Yksilöt muistavat parhaiten toistuvia prosesseja, kuten jokapäiväiset työsuoritukset tai vakiintuneet vapaa-ajanviettotavat. Jotkut yksittäiset tunteita aktivoineet tapahtumat saattavat kuitenkin jäädä lähtemättömästi mieleen, jolloin kyse on voimakkaista elämyksistä. (Peltonen 2006b, 24.) Näitä elämyksiä pyrin aineistostani löytämään.

2.1.1. Muistitietotutkimus

Folkloristit ja historiantutkijat ovat pitkään hyödyntäneet muistitietoa, mutta sen aineistollista arvoa ei ole täysin ymmärretty. Muisteluaineistoa käytettiin kirjallisia dokumentteja täydentävänä ja elävöittävä aineistona vain jos muuta materiaalia ei ollut saatavilla. 1980-luvulla alettiin muistitietoon suhtautua uudella tavalla ja sen avulla ryhdyttiin tuomaan esille aiemmassa tutkimuksessa ohitettua menneisyyttä. (Ukkonen 2000a, 13.)

Folkloristiikassa pidettiin pitkään muistitietoaineistoa yksilöllisenä, vapaamuotoisena sekä vailla jatkuvuutta olevana ja näin ollen folkloren vastakohtana. Uusien tutkimusnäkökulmien myötä kuitenkin havaittiin, että kertojien elämänvaiheita tai historiallisia tapahtumia käsittelevällä muistitiedolla on monia yhteisöllisiä piirteitä. Käytännössä muisteluaineistot sisältävät sekä vapaamuotoisia kuvauksia että erilaisia kertomuksia, myös tyypillisiä folklorekertomuksia. Folkloristi Taina Ukkonen mainitsee väitöskirjassaan (2000), että muistelun avulla voidaan myös välittää perinteisiä ja yhteisöllisiä asenteita, vaikka muisteluaineistot sinänsä eivät olisikaan laajalle levinneitä eivätkä sisältäisi tyyppiluetteloista löytyviä motiiveja. (Ukkonen 2000a, 12–13.)

Muistitietotutkimuksessa on keskitytty erityisesti ”tavallisten” ihmisten elämään. Yleisin aineiston hankintatapa on ollut haastattelujen tekeminen, jolloin tavoitteena on ollut tuoda esiin tutkimuksen kohteena olevien ihmisten yksityiselämää ja arkirutiineja sekä heidän suhdettaan ympäröivään maailmaan. Muistitietohistorian avulla saadaankin tutkimukseen uudenlaisia näkökulmia. (Ukkonen 2000a, 13–14.) Nykyään muistelu nähdään folkloren kriteerit täyttävänä kerrontana ja muisteluaineistoa onkin hyödynnetty lähteinä, joiden avulla on voitu tutkia kansanomaista historiaa tai jonkin yhteisön elämää (Ukkonen 2000a, 12). On kuitenkin syytä ottaa myös huomioon, että pienenkään yhteisön kaikki jäsenet eivät jaa kaikkia yhteisössä tavattavia merkityksiä (Hatakka 2011, 14). Näen yksilölliset ilmaukset ja eriävät mielipiteet perinteen sisällöistä ja merkityksistä värikkäinä lisäyksinä lippukunnan kollektiivitradiitioon.

Ukkosen mukaan muistitietohaastattelujen periaatteena ei ole pelkästään kirjallista materiaalia täydentävien aineistojen tallentaminen ja hyödyntäminen, vaan sen lisäksi uudenlaisten näkökulmien tuominen tutkimukseen sekä tutkimuksen kohteena olevien ihmisten ja yhteisöjen oman historian tavoittaminen. Keskeistä on sekä aiemmin ohitetun menneisyyden näkyväksi tekeminen että ihmisten omien kokemusten ja menneisyyden tulkintojen esiin saaminen ja vakavasti ottaminen. (Ukkonen 2000a, 14.)

Folkloristisesta muistitiedon tutkimuksesta on kysymys silloin, kun halutaan tietää *miksi* ihmiset muistavat, sen sijaan että tutkitaan vain *mitä* ihmiset muistavat. Muistitiedon tutkimus on aina tulkintaa. Tutkija Michael Frischin sanoin muistitieto on vahva keino tutkia historiallisen muistin prosessia – sitä kuinka ihmiset ymmärtävät oman menneisyytensä, kuinka he yhdistävät yksilöllisen kokemuksen ja sen sosiaalisen kontekstin sekä kuinka menneisyys muuttuu osaksi nykyisyyttä ja kuinka ihmiset käyttävät sitä tulkitakseen elämäänsä ja ympäröivää maailmaa. (Frisch 1990 sit. Hamilton & Shopes 2008, viii-ix.)

Historioitsijat keskittyvät laajemmin sosiaalisiin ja kulttuurisiin prosesseihin, kun taas muistitietotutkijat keskittyvät enemmän yksittäisen kertojan kokemuksiin. Jotta muistia voisi käyttää analyyttisesti hyödyksi, täytyy tutkijan säilyttää sekä sen yksilöllinen että yhteisöllinen ulottuvuus. (Hamilton & Shopes 2008, xi.) Käytännössä muistelu on usein haastattelijan ja muistelijan välistä dialogia ja vuorovaikutusta,

johon osallistuvat muistelijat pohtivat menneisyyttä yhdessä ja käsittelevät sekä henkilökohtaisia kokemuksiaan ja elämänvaiheitaan että yleisiä, yhteisesti koettuja ja historiallisiksi miellettyjä tapahtumia. (Ukkonen 2000a, 15.)

2.1.2. Muistitiedon luonne

Kun muisteluun pohjautuvaa kerrontaa esitetään tai tuotetaan haastattelun yhteydessä, siihen vaikuttavat monet seikat – esimerkiksi se, millä tavoin tutkija pyytää haastateltavaa kertomaan sekä se, mikä mielikuva kertojalla itsellään on haastattelun tavoitteista (Ukkonen 2000a, 33–34). Tutkijan omat ennakkoluulot ja väärät olettamukset saattavat vaikuttaa hyvinkin paljon esimerkiksi siihen, miten tutkija ymmärtää ja tulkitsee kuulemaansa (Neufeld, David 2008, 15). Pysin ottamaan tämän huomioon haastatteluita tehdessäni ja niitä analysoidessani. Annan haastateltavien kertoa siitä, mistä haluavat itse kertoa, enkä yritä väkisin ohjata keskustelua tiettyyn suuntaan. Aineistoa analysoidessani en tyydy ensimmäiseen mieleeni tulleeseen tulkintaan, vaan luen aineistoa useita kertoja ja yritän löytää merkityksiä, jotka ensilukemalta ovat saattaneet jäädä huomiotta. Tärkeää on ottaa huomioon myös aineistossa esiin tuleva sosiaalinen muisti. Sosiaalisella muistilla tarkoitetaan tietyn yhteisön ylläpitämiä historiantulkintoja, jotka määrittelevät sen mikä on muistamisen arvoista. (Ukkonen 2000a, 35.)

Haastateltavat vastaavat usein kuten luulevat että kuuluu vastata ja pyrkivät pysymään yleisellä, virallisella kannalla (Blackburn, Kevin 2008, 34–35). Otan asian huomioon tutkimusta tehdessäni ja varaudun siihen, että tutkittavat saattavat kertoa vain lippukunnan toiminnan positiivisia puolia ja jättää mainitsematta negatiivisia muistoja, jotka saattaisivat ”tahrata” lippukunnan maineen. Lievemmassä mittakaavassa havaitsin virallisella kannalla pysyttelemistä myös haastatteluita tehdessäni, kun haastateltavat halusivat turvautua käsissään olevaan lippukunnan historiikkiin ja kävivät muistelmia läpi sen kautta.

Muistelun yhteydessä viitataan usein nostalgiaan, jonka avulla muistelijat muuntaa hyvin tavanomaisilta tai epämiellyttäviltä tuntuneet asiat positiivisiksi tai

katkeransuloisesti miellyttäväksi. Nostalgian tehtävänä muistelussa onkin häivyttää kaikki sellainen, joka voisi rikkoa muistelun miellyttävän tunneharmonian. Nostalgia on myös tyypillinen muistelun tapa silloin, kun muistellaan tilanteita, jotka eivät ole täyttäneet muistelijan niille asettamia toiveita. Muistelija haluaa tällöin ”kaunistella totuutta”. (Korkiakangas 2005, 139–140.)

Yhteisön muistitiedon saamiseksi tulisi haastatella myös ”tavallista kansaa”, rivijäseniä, ei vain yhteisön johtohenkilöitä, jotka usein kertovat ”virallisen” ja yleisesti hyväksytyyn version historiasta (Blackburn, Kevin 2008, 32). Tämän vuoksi esitin teemakirjoituspyyntöni sekä nuorille että vanhoille lippukunnan jäsenille ja aktiivisille sekä vähemmän aktiivisille jäsenille, jotta saisin laajasti erilaista muistelutietoa eri näkökulmista.

Muistelu on aina subjektiivista. Lisäksi ajallisesti etäisten tapahtumien muistelu on täynnä epävarmuustekijöitä. Osaltaan tämä johtuu unohtamisesta, mutta osa on tulosta toistuvasta muistelemisesta, jonka myötä muistelija on sulauttanut ja stereotyyppistänyt kertomusaiheita. Asia, jonka muistaa selvästi tapahtuneen itselle onkin ehkä tapahtunut jollekin lähipiirin ihmiselle. Jotkut muistot voivat myös olla lapsen kuvitelmaa tai muualta kuultuja. Useat samankaltaiset tilanteet voivat myös sulautua muistoissa yhdeksi tapaukseksi. (Pöysä 1997, 50.) Muistelijan pyrkimyksenä on muistaa oikein, eli juuri niin kuin asiat olivat. Samalla muistelija pyrkii myös ymmärtämään ja selvittämään itselle ja muille, miksi asiat olivat juuri tietyllä tavalla. (Ukkonen 2000b.)

Lähdeaineistona muistitieto ei ole keino palata menneeseen (Pöysä 1997, 51), eikä muistitietoaineistosta voi päätellä mitä oikeasti tapahtui tai miten asiat todella olivat. Niistä voidaan kuitenkin lukea käsityksiä ja tulkintoja asioista ja tapahtumista. (Ukkonen 2000b.) Elämänvaiheiden ja kokemusten muistelussa on kyse sekä menneisyyden mieleen palauttamisesta että tulkinnasta. Menneisyyden kertaaminen onkin hyvin yksilöllistä (Ukkonen 2000a, 11.) ja subjektiivista. Lisäksi ajallisesti etäisten tapahtumien muistelu on täynnä epävarmuustekijöitä. (Pöysä 1997, 50.) Subjektiivisuus on juuri se ainutlaatuinen ja arvokas elementti, jonka suulliset lähteet tarjoavat tutkijalle. Suulliset lähteet eivät kerro vain, mitä ihmiset tekivät, vaan sen,

mitä he halusivat tehdä, mitä he uskoivat tekevänsä ja mitä he jälkikäteen katsovat tehneensä. (Portelli 2006, 55.) Tarkoitukseni ei ole tulkita haastatteluissa tai muussa aineistossa esiin tulevia asioita historiallisina faktoina, vaan henkilökohtaisina muistoina, joihin informantti liittää omia merkityksiään.

Muisteluaineistoa tutkittaessa ei kuvausta menneestä voida koskaan irrottaa muistelijasta. Aineistoa käytettäessä on koko ajan otettava huomioon puhujan suhde puheensa kohteeseen. Muistojen epätarkkuus ei tarkoita, että ne olisivat virheellisiä yleisellä tasolla. Tuotettaessa mennyttä käsitteleviä kertomuksia tarvitaan toistuvien kokemusten tuottamaa skemaattista tietoa, jota ei tarvitse tietoisesti muistaa. Skemaattinen tieto toimii perustana, kun annetaan kielellinen asu yksittäisille muistoille. (Pöysä 1997, 50–51.)

2.1.3. Valokuvien käyttö haastatteluiden tukena

Valokuvien käytöstä haastatteluiden yhteydessä kerrotaan muun muassa Judith Modellin ja Charlee Brodskyn artikkelissa ”Envisioning Homestead: Using Photographs in Interviewing” (Modell & Brodsky 1994), sekä Kaisu Kortelaisen artikkelissa ”Valokuvat sahayhteisön ja -työn muistitietohaastattelussa” (Kortelainen 2008).

Kaisu Kortelainen korostaa valokuvien keskeistä merkitystä muisteluprosessissa. Kortelainen kuvaa, kuinka tutkimuksen edetessä valokuvien ja muistojen yhteys nousi yhdeksi tärkeäksi tutkimuskysymykseksi. Valokuvia käyttäessään tutkija joutuu miettimään sitä, kuinka ne vaikuttavat haastattelun kulkuun. Kortelainen huomauttaa, että tutkijan täytyy myös varautua siihen, että kuvien kautta haastattelun suunta saattaa kääntyä pois aiotusta. (Kortelainen 2008, 111, 114.)

Erilaiset muistitietoaineistot, kuten puhe, kartat ja valokuvat sisältävät monenlaisia viestejä ja ääniä, jotka esimerkiksi valokuvissa riippuvat kuvaajasta, katsojasta sekä katsomistilanteesta. Katsojassa valokuva herättää mielleyhtymiä, jotka vaihtelevat riippuen niistä kulttuurisista käytännöistä, joihin katsoja on sitoutunut. Valokuvat helpottavat haastateltavaa kuvailemaan menneisyyden tapahtumia ja yksityiskohtia.

Ne myös johdattelevat huomion pois itse haastattelutilanteesta, jolloin siihen liittyvä jännitys häviää helpommin. Tutun paikan, esineen tai ihmisen näkeminen valokuvasta voi tuoda mieleen muistoja, jotka muuten jäisivät kertomatta. (Kortelainen 2008, 111–115.)

Myös Judith Modell ja Charlee Brodsky ovat käyttäneet valokuvia haastatteluiden tukena. Modell ja Brodsky kehottivat haastateltavia kertomaan kotikaupungistaan mahdollisimman vapaasti ja tämän jälkeen pyysivät kommentoimaan heille näytettyjä valokuvia. Haastattelun yhteydessä haastateltavat saivat näyttää ja kommentoida myös omia valokuviaan. Valokuvat osoittautuivat erittäin vahvaksi käsitteellistämisen työkaluksi. Jo tieto valokuvista sai haastateltavat kertomaan perinteisestä muistitiedosta poikkeavia kertomuksia. (Modell & Brodsky 1994, 145.)

Ensimmäisessä haastattelussani käytin kysymysten lisäksi valokuvia muistelun tukena ja apuna. Pyysin informantteja tuomaan mukanaan partioaiheisia valokuvia ja toin myös itse yhden valokuva-albumin, jonka olin saanut aiemmin eräältä lippukunnan jäseneltä. Valokuvien käytöstä oli paljon hyötyä haastattelussa. Vanhat valokuvat herättivät informanteissa paljon muistoja ja haastattelun yhteydessä kerrottiin monia hauskoja tarinoita, jotka olisivat muuten jääneet ehkä kertomatta.

Myös toisessa haastattelussa haastateltavat toivat mukanaan valokuvia, joita kierrätettiin kaikkien osallistujien käsissä. Valokuviin myös viitattiin esimerkiksi alkuaikojen partiopuvuista puhuttaessa. Näin nuoremmatkin osallistujat näkivät millaisesta partiopuvusta oli kyse. Valokuvien hyödyntäminen muistelun tukena tuli esille myös teemakirjoituksissa. Leena Aho kirjoittaa saatetekstissään näin: ”Olisi todella pitänyt kaivaa valokuvia ja papereita vartioajasta, niin olisi varmaan tullut mieleen yksittäisiä tapahtumia. Nyt kun tässä kirjoittelen, niin siitä Ruotsin leiristäkin on monta mielenkiintoista asiaa.” (TKU/O/13/5h.)

2.1.4. Teemakirjoitus

1960-luvulla ryhdyttiin Suomessa keräämään sananparsien, kaskujen ja muiden selvärajaisesti folkloreksi katsottavien tekstien lisäksi myös muistitietoa ja elämänhistoriallisia kuvauksia, joiden aiheet löytyivät usein työelämän piiristä. Tutkijoita epäilytti aluksi aineistojen vapaamuotoinen ja kontrolloimaton synty tapa. Aineistoja epäiltiin sekavuudesta, joita on katsottu syntyvän esimerkiksi laaja-alaisten teemojen, erilaisten kirjoittajankykyjen sekä eriävien perinteeseen liittyvien näkemuserojen vuoksi. Mitä enemmän vastaajissa on perinteenkeruuseen harjaantumattomia, sitä enemmän vaihtelevat tulkinnat siitä mitä esimerkiksi ”perinne” tarkoittaa. Myös vastaajien kirjoitustaito sekä näkemys sopivasta dokumentointityylistä vaihtelevat. (Pöysä 1993, 16.)

Teemakirjoittaminen linkittyy muihin, osin päällekkäisiin käsitteisiin, kuten muistitieto, omaelämäkerrallinen muistelu, muistelukerronta ja kokemuksekerronta (Helsti 2005, 149). Folkloristi Satu Apo on johtanut termin teemakirjoittaminen suoraan teemahaastattelusta. Temaattisessa kirjoittamisessa kertojat osallistuvat aktiivisesti tutkimusprosessiin tuottamalla ”laveasti” kirjoitettua tietoa tutkijan esittelemästä kohteesta. Informantit vastaavat suhteellisen väljiin kysymyksiin, jotka on esitelty keruukilpailun esittelyssä tai muussa kyselyssä. (Apo 1993, 12.)

Ihmisillä on luontainen taipumus tuottaa ja tulkita tarinoita. Käsitys tarinallisuudesta inhimillistä elämää ja sen tapahtumia koskevana ymmärryksen muotona on levinnyt kulttuuritutkimuksen ohella monille eri tieteenaloille, kuten historian, politiikan ja terveyden tutkimukseen sekä filosofiaan, psykologiaan ja sosiologiaan. Teemakirjoituskilpailut ovat olleet varsin suosittuja ja niiden avulla on koottu laajat aineistot muun muassa Museoviraston, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran, Työväen arkiston ja Kansan arkiston kokoelmiin. (Helsti 2005, 149–150.)

80-luvun Suomessa teemakirjoittamiseen ja keruukilpailujen kautta saatavaan aineistoon suhtauduttiin folkloristiikassa penseästi. Pelättiin, etteivät muistelmiaan lähettävät henkilöt edusta riittävän laajasti tutkittavana olevaa yhteisöä ja ettei vastausten luotettavuudesta ole takeita, kun osallistujille on luvattu palkintoja.

Artikkelissaan ”Kirjoittavat kertojat” Apo kuitenkin huomauttaa, että samoihin ongelmiin törmätään silloinkin, kun tutkija hankkii aineistonsa haastatteluiden avulla. (Apo 1993, 12.)

Temaattinen kirjoittaminen tuottaa suuren määrän rikasta informaatiota, jonka jälkikäsitteily vaatii tutkijalta huomattavasti vähemmän työtä kuin äänitteiden ja videoiden käsittely. Kirjoittamalla kertominen tuo tutkijan näkyviin henkilön omat jäsennykset tutkimuskohteesta, joihin tutkija itse on suhteellisen vähän vaikuttanut. Teemakirjoittamisen avulla voidaan käsitellä sellaisiakin tutkimusongelmia, joihin havainnointi- ja haastatteluaineisto ei riitä. Myös yleiskuvan saaminen monista arkaluontoisista aiheista sujuu parhaiten teemakyselyn avulla. (Apo 1993, 13.) Teemakirjoitukseen osallistuneet kirjoittajat ovat ryhtyneet työhönsä vapaaehtoisesti oman kiinnostuksena ja elämäkokemuksensa puitteissa. Teemakirjoittaminen tuottaakin tutkijalle moniäänisen yleiskuvan, jossa yksityiskohdat kertojien elämästä ja sen muuttumisesta on liitetty laajempiin kehyksiin. (Helsti 2005, 151.)

Teemakirjoituksen aineisto ei ole satunnaisotos, jonka sisäisistä määrällisistä suhteista voisi sellaisenaan johtaa yleistyksiä (Pöysä 1997, 48). Kirjoituskutsuun ovat vastanneet vain sellaiset, jotka ovat kutsun nähneet ja päättäneet osallistua sekä myös toteuttaneet aikeensa. Näin ollen kirjoittajat sekä ovat että eivät ole ”keitä tahansa”. (Hatakka 2011, 39.) Tutkimuksen kannalta ei kuitenkaan ole tärkeää, ovatko kaikki mahdolliset ihmistyypit kirjoittaneet kaikista aiheeseen liittyvistä kokemuksistaan ja käsityksistään, vaan yksikin kiinnostava tapaus voi olla tutkimuksen arvoinen (Helsti 2005, 152).

Muisteleva kirjoittaminen ei ole täysin vapaata tajunnanvirtaa, sillä keruun teema ja vastausohjeet ohjaavat kirjoittamista ja vastaavat näin jossain määrin haastattelijan toimintaa haastattelutilanteessa. Kirjoittaen muistellessa muodostuu myös mahdollisuus kirjoittaa tekstiä useaan otteeseen, lukea ja korjata aiemmin kirjoitettua sekä täydentää aiempaa tulkintaa asioista. (Pöysä 2006, 230.)

Teemakirjoittamista koskeva tutkimus osoittaa, että muistelukerronta rakentuu monista aineksista kerrontatilanteen ja kuuntelijan asettaessa sille omat ehtonsa. Kirjoittavien kertojien oletukset perinnettä keräävästä arkistosta ja kertomuksen

lukijasta vaikuttavat kertomuksen sisältövalintoihin sekä kerronnan keinoihin. Sekä arkistot että tutkijat luovat käsityksiä siitä, mitä kulttuuri, perinne ja historia ovat ja miten niitä tulee kuvailla. Teemakirjoitusaineiston kiinnostavuus tutkijan kannalta onkin siinä, että kirjoittajat ilmaisevat kertoessaan omat tulkintansa tutkimuskohteesta. (Helsti 2005, 150.)

Suomessa teemakirjoittaminen jäi pitkään muiden metodien jalkoihin lähinnä oppihistoriallisen tradition myötä. Sittemmin kirjoitetut aineistot ovat kuitenkin kokeneet vahvan arvonnousun. Suullisuus vastaan kirjoituksellisuus -asetelma ei olekaan enää tutkimusmetodien ainoa vaihtoehto. Muistitietoa voidaan tallentaa niin haastatteleamalla, kirjoituttamalla kuin elämäkertojenkin kautta. Apo huomauttaa, että teemakirjoittamisen kautta syntyneet tekstit ovat yhtä painokkaita folkloretekstejä kuin esitys- tai haastattelutilanteissa tehdyt tallenteet. Tuotteliaat muistajat onkin Apon mukaan nostettava samaan kategoriaan folkloristiikassa aiemmin luonnehdittujen taitavien laulajien ja puhujien kanssa. (Apo 1993, 13–14.)

3. AINEISTON MUODOSTAMINEN

Lähestyn aineistoani temaattisen analyysin keinoin. Teemojen määrittely ja luokittelu on yleinen tapa analysoida laadullista aineistoa (Hatakka 2011, 98). Ensimmäisellä lukukierroksella etsin aineistosta toistuvia sisältöaineiksia, jotka luokittelin erilaisiksi alaryhmiksi. Nämä useissa teksteissä esiintyvät merkityskategoriat nimesin erilaisiksi teemoiksi, joita olivat: "laulut", "paraati", "partioasu", "retket", "kokoukset", "leikit", "innokkuus", "yhteistyö", "leirit", "kauhutarinat", "juhlat", "elämänohjeet", "ryhmähenki", "valtasuhteet", "koettelemukset", "poliittisuus", "jäynät". Temaattinen jaottelu syntyy pitkälti ennako-oletusten, tutkijan asettamien kysymysten ja aiheiden sekä aineiston lukemisen kautta. Aineiston lukeminen on tutkijarefleksiivisen ja tekstilähtöisen lukutavan vuorottelua ja päällekkäistäkin yhdistelemistä. (Hatakka 2011, 99.)

Teemoista suuri osa oli haastattelurungossa sekä teemakirjoituskyselyssäni mainitsemia lippukunnan toimintaan liittyviä aihepiirejä, mutta esiin tuli myös teemoja, joita en ollut odottanut aineistosta löytyvän. Lukemisen eri kierroksilla havaitsin uusia teemoja sekä tiettyihin teemoihin liittyviä alakategorioita. Aina uuden teeman löydettyäni kävin aineiston alusta asti läpi tätä uutta teemaa silmällä pitäen. Kun usean eri lukukerran jälkeen en enää löytänyt uusia teemoja katsoin teemoitteluni olevan valmis. Teksteissä vähemmälle huomiolle tai lyhyiksi maininnoiksi jääneet teemat ja teemojen alakategoriat jätin myös tutkielmassa vähemmälle huomiolle, sillä ne eivät olleet muistelmissa keskeisessä osassa.

Aineistoesimerkkien kautta esittelen teksteistä esiin nousseita teemoja sekä millaisia merkityksiä näistä kuvauksista on löydettävissä. Kerron myös millaisia pohdintoja tai merkityksiä muistelijat itse ovat tietyille muistoillensa asettaneet.

3.1. TUTKIMUSAINEISTO

Yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitystä on muistitietotutkimuksessa käsitelty suuntauksen alkuaajoista lähtien. On kirjoitettu paljon ohjeita haastattelujen tekemisestä ja hyvistä kysymyksistä sekä muisteluaineiston muotoutumisesta vuoropuhelun tai dialogin tuloksena. Tärkeintä muistitietotutkimuksessa on yhteistyö ja vuorovaikutus silloinkin, kun lähtökohtana ovat akateemisen tutkimuksen tavoitteet ja ongelmanasettelut. Kun tarkoituksena on kertoa merkittävästä menneestä myös muille, tutkijan tehtävänä on toimia välittäjänä. Tutkija tekee yhteisön omaa historiaa näkyväksi yleisölle ja samalla osoittaa sen historiallisen merkityksen. Muistitietotutkimus on yhteistyöprojekti, jossa historiallisen tiedon muodostaminen edellyttää sitä, että kaikki osapuolet sitoutuvat tavoitteisiin ja kokevat ne mielekkäiksi omasta näkökulmastaan. (Ukkonen 2006, 176, 182.)

Muistitietotutkimuksessa haastattelu on suoran vuorovaikutussuhteen luomisen keskeisin menetelmä. Vastuu tilanteen sujumisesta ja vuorovaikutuksen etenemisestä on aina viime kädessä haastattelijalla. Vuorovaikutuksen lähtökohtana on ensisijaisesti

muistelijan menneisyys ja kokemusmaailma, ei asiantuntijahistorian menneisyys. Tutkijan esiymmärrys muodostuu lähinnä historiantutkimuksen näkökulmista ja tuloksista, historian julkisista esityksistä sekä mahdollisesti omista kokemuksista. Sen sijaan muistelijan esiymmärrys pohjautuu suurelta osin omiin kokemuksiin ja yhteisöllisiin historiantulkintoihin. (Ukkonen 2006, 183–184.)

Tutkijan tavoitteena on saada esiin muistelijan omat kokemukset ja tulkinnat tietystä aiheesta ja suhteuttaa ne omaan esiymmärrykseensä. Kysyminen onkin tärkein muistelun ohjaamisen ja muistelijan kokemusmaailman tavoittamisen keino. Tutkija antaa muistelijalle virikkeitä kysymysten avulla ja rohkaisee häntä muistelemaan ja arvioimaan kokemuksiaan. Hyvien kysymysten tekeminen haastattelussa edellyttää tietoa siitä, mitä tehtäviä ja kulttuurisia merkityksiä kysymyksillä voi periaatteessa olla tavanomaisen arkikeskustelun yhteydessä sekä institutionaalisissa puhetilanteissa. (Ukkonen 2006, 183–184.)

Yhdistän haastatteluaineistooni teemakirjoitusaineistoa, sillä uskon erilaisten aineistojen täydentävän toisiaan. Lisäksi uskon haastattelu- ja teemakirjoituspyyntöjen tuottavan aineistoa erilaisilta henkilöiltä ja näin aineistoni monipuolisuus toivottavasti lisääntyy. Näen, että toisille haastatteluun osallistuminen on helpompaa kuin sujuvan muistelutekstin kirjoittaminen ja päinvastoin. Pirjo Korkiakangas kirjoittaa artikkelissaan ”Muistoista tulkintaan – Muisti ja muisteluaineistot etnologian tutkimuksessa”, että ”Erialaisten aineistojen yhdistely on varsin käyttökelpoinen menetelmä etenkin sellaisessa tutkimuksessa, joka kattaa ajallisesti pitkän jakson.” (Korkiakangas 2005, 139). Mielestäni käyttämällä haastatteluaineistoa, historiikkikirjoituksia sekä teemakirjoitusaineistoa saan kattavan kuvan 64-vuotiaan lippukunnan moninaisista perinteistä sekä toiminnasta.

3.1.1 Haastattelut

Hankin osan tutkimusaineistostani haastattelemalla Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa mukana olleita ja edelleen mukana olevia henkilöitä. Joulukuussa 2009 laadin haastattelurunon tulevia haastattelijani varten, johon keräsin laajalti kysymyksiä

partiosta, partioperinteistä ja niiden merkityksistä haastateltaville. Tammikuussa 2010 pidin haastattelun kahdelle lippukunnan alkuvuosikymmeninä mukana olleelle entiselle lippukunnanjohtajalle, Lilja Kalskeelle ja Anja Lindströmille. Tämä parihaastattelu pidettiin Lilja Kalskeen kotona. Haastattelupaikkaa pohtiessamme Lilja ehdotti että haastattelu voitaisiin tehdä hänen luonaan ja mielestäni paikka oli oivallinen, sillä se oli haastateltaville tuttu ja turvallinen ja osaltaan ehkä haastattelutilanteen luomaa jännitystä lieventävä. Tästä haastattelusta kertyi noin 1,5 tuntia nauhoitettua materiaalia. Ensimmäisen haastattelun jälkeen tein muutamia korjauksia ja lisäyksiä haastattelurunkoon, joka löytyy myös tutkimuksen liitteistä (Liite 2).

Tutkimusta tehdessäni käytin paljon aikaa haastattelukysymysten miettimisessä ja teemarungon luomisessa. Kävin Helsingissä tutustumassa Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon, jossa säilytetään vuosina 1981–1982 suoritetun partioperinteen keruukilvan perinneaineistoa. Tutustuin Partio-lehdessä julkistetun keruukilvan kysymyksiin ja teemoihin sekä siihen, millaisiin asioihin kyselyssä on kiinnitetty huomiota. Muutamia kyselyssä esiintyneitä teemoja liitin myös omaan haastattelurunkooni. Olin tätä ennen tehnyt vain muutaman haastattelun ja halusin varmistaa, että mitään olennaista ei jäänyt haastatteluista puuttumaan. Ensimmäisessä haastattelussa edettiin varsin tunnollisesti haastattelurungon mukaisesti, eikä keskustelu aluksi ollut kovinkaan vapautunutta. Haastateltavat tukeutuivat muistoissaan paljon lippukunnan historiikkeihin. Loppuvaiheessa tunnelma kuitenkin rentoutui ja haastateltavat alkoivat kertoa enemmän omista kokemuksistaan.

Itse haastattelutilanne vaikuttaakin paljon siihen, millaisia kertomuksia ja kuvauksia haastatteluissa on kerrottu. Se, mitä olen kysynyt tai jättänyt kysymättä, miten paljon haastattelussa on annettu tilaa kertojien omille aiheille sekä mitä haastattelutilanteessa on ollut läsnä, ovat kaikki vaikuttaneet haastatteluiden kautta luotuun muistelupuheeseen. (Makkonen 2009, 97.)

Toinen haastattelu tuli oikeastaan ”kaupanpäällisenä”. Lähetettyäni teemakirjoituskyselyitä lippukunnan entisille ja nykyisille jäsenille, tuli tukiyhdistys

Säde ry:n jäseniltä pyyntö, että järjestäisin ryhmähaastattelun halukkaille Säde ry:n jäsenille. Moni näki osallistumisen kyselyyn tärkeänä, mutta eivät kokeneet muistelukirjoittamista itselleen luontevana tapana osallistua tähän. Kiireisen elämän vuoksi moni ei uskonut ehtivänsä pysähtyä muistelemaan ja kirjoittamaan muistojaan ylös. Lisäksi haastattelua pyytäneet totesivat, että he luultavasti muistaisivat tapahtumia paremmin, jos niistä voisi keskustella tutussa ryhmässä. Partiotovereiden läsnäolon ja muiden kertomien tarinoiden katsottiin herättelevän myös omia muistoja. Ryhmähaastattelutilanteissa voidaankin toteuttaa kollektiivisen muistelun ideaa, jossa osallistujat rohkaisevat ja tukevat toisiaan ja yhdessä muistelu saattaa herättää muuten kertomatta jääviä muistoja. Menneen mieleen palauttaminen edellyttääkin kommunikointia muiden kanssa, sillä muisti aktivoituu muistelijoina yhdistävän sosiaalisen ryhmän muistelu- tai kerrontatilanteen kontekstissa. (Korkiakangas 2005, 135.)

Niinpä muutamia ajankohtia kyselyäni järjestin kuudelle Säde ry:läiselle ”Muisteluillan” toukokuussa 2013. Kaikki halukkaat eivät tähän ryhmähaastatteluun päässeet osallistumaan, mutta otanta oli kuitenkin varsin monipuolinen. Osallistujia oli niin lippukunnan alkuajoilta kuin myöhemmiltäkin vuosilta, ainoastaan viimeiset vuosikymmenet jäivät haastattelussa vähemmälle huomiolle. Haastattelu lähti etenemään vauhdikkaasti ja puhe oli vilkasta heti alusta alkaen. Haastateltavat esittivät myös itse jatkokysymyksiä toisilleen ja keskustelu soljui ongelmitta teemasta toiseen. Toisinaan puhe kävi niin vilkkaana, etten aina saanut selvää kunkin kertojan puheenvuoroista, mutta mitään erityisen tärkeää ei haastattelussa kuitenkaan jäänyt epäselväksi.

Haastattelu pidettiin kaikille tutussa ympäristössä Kaarinan Sädetyttöjen kololla Nummessa. Tuttujen henkilöiden lisäksi myös tuttu paikka auttoi muistelussa, esimerkiksi kolon nurkassa seissyt puunkannosta rakennettu viiriteline herätti muistelemaan sitä, kuinka kyseisestä kannosta aikoinaan tehtiin viiriteline. Haastatteluun osallistuivat Mirjo Kanervavuori, Katriina Toivanen, Marja-Leena Kaisla, Riitta Moberg, Kristiina Raumanen ja Sanna Laine. Tästä haastattelusta kertyi noin kaksi tuntia muisteluaineistoa.

Kaiken kaikkiaan haastatteluista kertyi 3,5 tuntia aineistoa ja yhteensä 47 sivua litteroitua tutkimusaineistoa. Haastattelut on tallennettu Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen arkistoihin ja haastatteluihin viitataan käyttämällä aineiston arkistotunnusta TKU/A/13/92a ja TKU/A13/92b (parihaastattelu) sekä TKU/A/13/91a-b (ryhmähaastattelu).

3.1.2. Historiikit

Haastatteluaineiston lisäksi käytän tutkimukseni pohjana kirjoitettua muisteluaineistoa. Kaarinan Sädetytöt on julkaissut kaksi lippukunnan toiminnasta kertovaa historiikkia: *Kaarinan Sädetytöt 40 v.* sekä *Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry. 60 vuotta 1949–2009* (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.), 1989; Säde ry (toim.) 2009). Historiikkien tekstit on koonnut lippukunnan toiminnassa tuolloin mukana olleista jäsenistä koostunut historiikkitoimikunta. Mukana on lippukunnanjohtajien muistelmia omilta johtajavuosiltaan sekä kuvauksia viikoittaisesta toiminnasta sekä retkistä ja kilpailuista. Teksteistä saa hyvin kuvan, mikä kirjoittajille on päällimmäisenä jäänyt tapahtumista mieleen ja mitkä asiat on nähty mainitsemisen arvoisina. Rivien väleistä saattaa myös pystyä lukemaan, mistä asioista ei ole haluttu puhua.

Osa teksteistä on historiikkitoimikunnan yhteisesti kirjoitettuja muistelmia ja selontekoja lippukunnan toiminnan eri vaiheista, näistä teksteistä ei ole suoraan nähtävissä kirjoittajaa. Osaan luvuista taas on erikseen pyydetty tiettyä henkilöä kertomaan omista partiomuistoistaan ja näin ollen kuvaukset ovat myös paljon henkilökohtaisempia. Käsittelen historiikkien kirjoituksia teemakirjoitusten tapaan. Tekstit on painettu kirjan muotoon, mutta ovat siitäkin huolimatta kunkin kirjoittajan omakohtaisia muistoja partiotoiminnasta ja sen erityispiirteistä Kaarinan Sädetytöissä. Kirjoitukset ovat syntyneet tietystä aiheesta historiikkitoimikunnan esittämien kirjoituspyyntöjen johdosta ja mielestäni ovat tämän vuoksi verrattavissa teemakirjoituksiin.

Aineistoa tulkitessa on kuitenkin otettava huomioon, että tekstit on kirjoitettu julkista historiikkiteosta varten, joten niiden sävy on varsin positiivinen ja nostalgisoiva. Historiikkien teemat myös noudattavat pitkälti lippukunnan virallista historiaa, eivätkä käsittele toiminnassa esiintynyttä eripuraa tai vaikeita aiheita. Tosin myös teemakirjoituskyselyyn osallistuneet kirjoittajat ovat tienneet, että heidän kirjoituksensa tullaan julkaisemaan, joten näissäkin teksteissä on osittain keskitytty positiivisiin muistoihin.

Historiikeissa esiintyvään muisteluaineistoon viitataan tavanomaisten lähdekirjallisuusviitteiden tapaan. En katsonut tarpeelliseksi muuttaa viitteitä arkistokoodeiksi, sillä viitataan julkaistuihin historiikkeihin ja käytän kirjoittajista heidän omia nimiään, jotka ovat historiikeissa selvästi nähtävissä.

Historiikeista ensimmäinen *Kaarinan Sädetytöt 40 v.* on pituudeltaan 121 sivua, joista olen aineiston kannalta keskittynyt lähinnä lippukunnanjohtajien muistelmiin. Toinen historiikki, *Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry. 60 vuotta 1949–2009*, on 57 sivua pitkä (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.), 1989; Säde ry (toim.) 2009).

3.1.3. Teemakirjoitukset

Historiikkien lisäksi laajensin tutkimusaineistoa lähettämällä kirjoituspyynnön kaikille lippukunnan yli 18-vuotiaille jäsenille. Alkuperäinen suunnitelma oli pyytää muutamia lippukunnan johtajia haastatteluun, mutta tällöin olisin saattanut itse vaikuttaa liikaa siihen, keiden muistelmia haluan kuulla ja käyttää tutkimuksessani. Tämän vuoksi päädyin vapaamuotoiseen kirjoituspyyntöön, jossa informantit saavat itse päättää mistä asioista kirjoittavat ja mitä perinteitä tuovat kirjoituksissaan esille. 18 vuoden ikärajaan päädyin siksi, että tällöin ei vanhemmilta tarvitse pyytää lupaa tutkimukseen osallistumiseen. Täysi-ikäisillä ja sitä vanhemmilla on myös enemmän kokemusta lippukunnan toiminnasta ja uskon, että he osaavat kertoa näkemyksiään laajemmin.

Postitin kyselyn yhdessä arkistonkäyttösopimuksen kanssa kaikille Kaarinan Sädetyttöjen jäsenlistoilla oleville huhtikuussa 2013. Tämän lisäksi välitin kyselyn

lippukunnan Facebook-sivulle sekä johtajien sähköpostilistalle. Listoilla olevien henkilöiden lisäksi lähetin kyselyn sähköpostitse myös lippukunnan tukiyhdistyksen Säde ry:n jäsenille, jotka ovat lippukunnan aktiivisesta toiminnasta taka-alalle siirtyneitä sädetyttöjä. Kehotin myös kaikkia kyselyn saaneita jakamaan viestiä eteenpäin niille, jotka ovat aikoinaan olleet mukana lippukunnan toiminnassa. Tutkimuksen liitteissä on nähtävissä lähettämäni teemakirjoituspyyntö (Liite 3).

Esitin kirjoituspyyntöni sekä nuorille että vanhoille lippukunnan jäsenille ja aktiivisille sekä vähemmän aktiivisille, jotta saisin laajasti erilaisia kirjoituksia eri näkökulmista. Tekstiä kertyi kuudelta henkilöltä yhteensä 18 sivua. Kyselyyn osallistuivat Riitta Kivilä, Eeva Lindroth, Marjaana Luoto, Leena Aho, Verna Piitulainen ja Elina Kivilä. Suurin osa teksteistä tuli sähköpostitse, mutta joitain sain myös perinteisellä postilla sekä kädestä käteen. Suurin osa teksteistä on pituudeltaan 2-3 sivua. Pisin teksti on 7 sivua pitkä ja lyhimmästä löytyy puolen sivun verran muutamia lyhyesti kuvattuja muistoja. Mukana on myös kaaviokuva erään muistelijan partiotaipaleen eri vaiheista. Kirjoituksista neljässä käsitellään lähinnä 1960-, 70- ja 80-lukujen toimintaa ja lyhyesti myös 1950-lukua sekä 1990-lukua. Kahdessa tekstissä kirjoittajien partiomuistot kohdistuvat 90-luvulle sekä 2000-luvun alkuun. Käsittelen tekstejä teemakirjoituksina ja informanttien luvalla säilytän teksteissä kirjoittajien nimet. Näin aineistoa voidaan myös helpommin käyttää jatkossa esimerkiksi lippukunnan tulevissa historiikeissa.

Pohdin pitkään informanttien nimien säilyttämistä tutkielmani aineistoesimerkeissä, sillä pelkäsin tässä olevan vaarana, ettei kukaan halua osallistua kyselyyn tai kaikki kirjoittavat ympärilyöreän positiivisia ja yhteisössä yleisesti hyväksytyjä, kollektiivisia muistoja. Yhteisön muistoja muistellessa painopiste ei ole enää yksilöllisissä muistoissa, vaan muistelu sulautuu osaksi yhteistä, kollektiivista muistia, jolloin toisilta kuullut ja yhteisesti jaetut kokemukset sekoittuvat omiin muistikuviiin. (Korkiakangas 2005, 135–137). Pelko oli kuitenkin turha, sillä kirjoituksissa tuli esille vahvasti omakohtaisia kokemuksia sekä hyvinkin kärkkäitä mielipiteitä ja niissä tuotiin esille myös negatiivisia puolia lippukunnan monikymmenvuotisessa toiminnassa.

Saamieni teemakirjoitusten analysoinnissa on otettava huomioon, että ne on kirjoitettu ”sädetyöltä sädetyölle”. Kirjoitustapa muuttuu sen mukaan, onko

vastaanottaja tuttu vai tuntematon. Vaikka en kaikkien kirjoittajien kanssa ole ollut läheisesti yhteydessä, ovat kirjoittajat minulle kuitenkin ennestään tuttuja. Kaikki kirjoittajat myös tiesivät että olen itse ollut pitkään Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa mukana ja saattoivat näin jättää kertomatta joitain itsestäänselvyyksiä tai asioita, joista eivät uskoneet minun olevan kiinnostunut. Kirjoittajilla on saattanut olla myös tiettyjä olettamuksia siitä, mistä asioista haluan heidän kirjoittavan. Esimerkiksi lippukunnan kaksi aiempaa historiikkaa ovat saattaneet antaa vinkkejä siitä mitä asioita lippukunnan toiminnassa yleensä on ollut tapana muistella.

Informanteille kerroin tarkkaan mihin tarkoitukseen tietoja kyselen ja millä tavoin tulen niitä käyttämään. Lisäksi kysyin informanteilta erikseen lupaa aineiston arkistointiin, sen mahdolliseen käyttöön jatkotutkimuksissa sekä henkilötietojen julkaisemiseen. Otin jo alkuvaiheessa huomioon, että jos joku informantti ei halua nimeään julkisuuteen, voin esitellä hänen osuutensa tutkimuksessa nimettömänä tai muuten nimellä. Haastattelu- ja teemakirjoituskyselyihini suhtauduttiin kuitenkin varsin suopeasti ja informantit pitivät tärkeänä, että tiedot saadaan talletettua vielä kun muistelijoina on elossa.

Kyselyn kautta saadut teemakirjoitukset on tallennettu Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen arkistoihin ja kirjoituksiin viitataan käyttämällä aineiston arkistotunnusta TKU/O/13/5d-l.

3.2. AINEISTON KÄSITTELY

Litteroin tutkimusta varten tekemäni haastattelut kokonaisuudessaan. Halusin säilyttää haastatteluaineistossa ja teemakirjoitusaineistossa informanttien nimet, sillä ne liittyvät vahvasti tiiviin partioyhteisön toimintaan. Lisäksi uskon lippukunnan jäsenten haluavan tekstiä lukiessaan tietää kuka puhuu, sillä monet muistelijat ovat toisilleen tuttuja. Pyysin luvat nimien säilyttämiseen kaikilta tutkimukseen osallistuneilta. Informantit saivat itse päättää halusivatko pitää nimensä salassa, mutta tällaista pyyntöä ei tullut yhdeltäkään haastatteluihin tai teemakirjoituskyselyyn osallistuneelta. Nimien säilyttämisessä on olemassa tiettyjä vaaroja, mutta otan nämä huomioon

aineistoa käsitellessäni. Päätin tutkimuksen alkuvaiheessa, että mikäli aineistossa tulee esille arkaluontoisia aiheita, voin näissä kohdin jättää nimet pois oman harkintani mukaan. Muussa tapauksessa halusin säilyttää informanttien nimet, jotta aineistoa pystyttäisiin helpommin käyttämään esimerkiksi tulevissa lippukunnan historiikeissa.

Aineistoesimerkeissä käytän informanteista heidän etunimiään, sillä lippukunnan jäsenistössä on paljon sisaruksia, joilla on sama sukunimi. Lisäksi mielestäni etunimien käyttö tekee tekstistä helpommin lähestyttävää, sillä lippukunnassa useimmiten puhutaan henkilöistä heidän etu- tai partionimillään. Näin muistelijoiden nimet ovat muille sädetyöille tutumpia.

Informanttien luvalla otin kopiot haastatteluissa käytetyistä valokuvista ja käytin niitä myös tutkielmassani mielikuvien luojina. Luulen, että moni ei nykypäivänä tiedä millaista partiotointia on ollut eri vuosikymmeninä, joten muutama valokuva toivottavasti valottaa asiaa kirjallista selostusta paremmin. Kuvat tuovat myös eloa tekstissä esiin tuleviin aiheisiin.

Lippukunnan historiikit ja niistä poimimani muisteluaineisto ovat kaikkien luettavissa ja täten julkista tietoa, vaikka eivät kovin yleisesti tiedossa olisikaan. Tämän vuoksi muistelijoiden nimiä ei mielestäni tarvitse poistaa tai muuttaa. Tähän päädyin osittain myös siksi, että en usko aineistosta löytyvän mitään sensuuria vaativaa, sillä kirjoituksissa ei käsitellä arkaluontoisia asioita, vaikka muistelmat ovatkin henkilökohtaisia. Myös teemakirjoitukset on kirjoitettu niin, että kirjoitusten on tiedetty tulevan julkisesti esillä olevaan opinnäytetyöhön.

Käytän tutkielmassani lukuisia aineistoesimerkkejä, sillä haluan antaa äänen informanteille itselleen. Sen sijaan, että kuvailisin itse analyysin kannalta oleellisia asioita, on mielestäni helpompaa ja mielenkiintoisempaa liittää tekstiin paljon lainauksia aineistosta. Näin myös lukija pystyy helpommin seuraamaan analyysia ja tekemään myös omia johtopäätöksiään tekstistä. Koska tutkielmani on aineistopohjainen, on mielestäni tärkeää että aineisto pääsee myös kunnolla esille tutkielmassani.

4. PARTIOTOIMINTAA KAARINAN SÄDETYTÖISSÄ

4.1. PARTIOTOIMINNAN TAVOITTEET

Partion rantautuessa Suomeen 1900-luvun alussa hallitsi Suomen politiikkaa sisäinen ristiriita ja luokka-ajattelu oli jakamassa yhteiskuntaa kahtia. Kaupungistuminen vieroitti lapset luonnosta ja urheiluseuratoiminta oli tarkoitettu pääsääntöisesti partioikäisiä vanhemmille. Suomessa alettiin korostaa partion edustamaa ”terve sielu voimakkaassa ruumiissa” ajattelun merkitystä ja partiotoimintaan liitetyt isänmaalliset odotukset selittävät osin sen, miksi partion suosio Suomessa lähti nopeaan kasvuun. (Paavilainen 2010, 26–27.)

Partiotoiminta vaikutti päältäpäin sotilaalliselta, mutta lähempi tarkastelu osoitti, että kyseessä oli rauhanliike ja pyrkimys kansainväliseen toverillisuuteen. Partio-oppaassa neuvottiin huolehtimaan siitä, että kaikkien yhteiskuntaluokkien edustajat voivat liittyä partioon ja että kaikenlainen puoluepoliittisuus pysyy loitolla. Toiminnan painon tuli olla viikoittaisissa vartiokokouksissa, joissa opiskeltiin partiotaitoja. Näitä taitoja sovellettiin käytäntöön retkillä ja partiotaitojen osaaminen tuli todistaa kokeissa. (Paavilainen 2010, 28, 123.)

Yhteisesti hyväksytyn partiolain mukaan partiolaisen tuli olla luotettava, avulias ja kohtelias, eläinten ja muun luonnon ystävä. Partiolaisen tuli muistaa velvollisuutensa omaa ja toisen uskonnollista vakaumusta, kansaansa ja isänmaatansa kohtaan. Partiolaisen tuli totella, täyttää velvollisuutensa ja olla täsmällinen. Hänen tuli olla työteliäs, vaatimaton ja säästäväinen sekä rakastaa puhtautta ja järjestystä. Partiolaisen tuli olla jokaisen partiolaisen toveri sekä karttaa terveydelle vahingollisia nautintoaineita ja huonoja tapoja. (Paavilainen 2010, 49.)

4.1.1. Partio toiminnan peruseriaatteen

Partion luonne kasvatusjärjestönä tulee esiin monissa aineiston kirjoituksissa. Pyrkimyksenä ei ollut vain järjestää mukavaa toimintaa lähialueen lapsille, vaan tyttöjen haluttiin oppivan ja kehittyvän. Näin Salme muistelee toimintaa lippukunnan ensimmäisenä vuosikymmenenä:

Halusimme kasvattaa – – tytöistä todellisia partiolaisia, rehellisiä, raittiita, velvollisuudentuntoisia, ystävällisiä ja avuliaita. Heidän tuli ottaa toiset ihmiset huomioon ja tukea heikompia tovereitaan. Erilaisilla leikeillä yritettiin kasvattaa heidän huomiokykyään. Retkillä ja leikeillä opetettiin heitä tulemaan toimeen itsenäisesti vaikeissa olosuhteissa ja ottamaan huomioon luonnon antamat mahdollisuudet. Ystävyys ja uskollinen toveruus olivat partiossa korkeassa kurssissa. – – Kaikessa toiminnassamme oli kannustavana ajatuksena, että teimme työtä Jumalan, kodin ja isänmaan hyväksi. (Parvio, S. 1989, 11.)

Omatoimisuutta ja ahkeruutta pidettiin hyveinä, joihin kaikkia sädetytjää kannustettiin seuraavan esimerkin tavoin:

Iloa silmille ja käytännöllisyyttä haki se vartio (Pupu-vartio), joka päätti koristella koloa. He valitsivat Palokallion metsästä ison kannon, jonka kävivät myöhemmin sieltä noutamassa. Yhdessä sitä raahattiin, vedettiin ja työnnettiin, kunnes se saatiin erään vartiolaisen kotiin. Siellä sitä kuivateltiin, kuorittiin ja puhdisteltiin. Tytön isän avustuksella porattiin reiät viiritankoja varten kantaan. Sitten se riemukulkuessa vietiin kololle, sovitettiin viirit siihen ja esiteltiin upea viiriteline muille. Hienosti tehty. (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 61.)

Suomalaisessa kulttuurissa arvostettu työasenne tarkoittaa sisukkuutta, ahkeruutta ja työn kunnioittamista. Suomalaiselle työkuulttuurille onkin ominaista, että työ on suoritettava kiitettävästi ja kunnolla, vaikka oma terveys uhraamalla. Ahkeruuden ja työteliäisyyden ihanne esiintyy naisten kohdalla yleisesti kulttuurissamme. Työläisnaisen ideaaliin on yhdistetty ajatus työn eteen uhrautuvasta, ronskista, rivakasta, tarmokkaasta, lujatahtoisesta ja topakasta naisesta. (Ojanen 2011, 199–200.)

Ahkeruuden lisäksi partio vei myös paljon aikaa vapaaehtoisesti työtään tekeviltä johtajilta. Ajatus siitä, että partio on enemmänkin elämäntapa kuin harrastus tulee esiin muun muassa seuraavissa teksteissä. ”Muistamani mukaan tunsin joskus olevani oikeastaan naimisissa lippukuntani kanssa, niin täysin se hallitsi vapaa-aikana ajatuksiani (Parvio, S. 1989, 11).” ”Vuoden 1953 kalenteristani saatan havaita, miten suuri osa viikon illoistani, usein sunnuntaikin, on kulunut uuden harrastustyöni piirissä (Parvio, L. 1989, 13).” Vapaa-ajan vähentymistä ei kuitenkaan kirjoituksissa mainita

negatiiviseen sävyyn, kuten voi havaita tästä vuoden 1979 kilpailujärjestelyjä koskevasta kirjoituksesta:

Tuntui, että meidänkin järjestelytoimikuntamme kokoontui pari kuukautta ennen kisoja melkein joka ilta kololla. – – Muistan miten Prusin kanssa väsymyksestä hiljaisina hörpimme kahvia yön tummina tunteina ja toivoimme, että kaikki sujuisi hyvin loppuun asti. Ja sujuihan se: yhden viikonlopun monisatapäinen joukko jylläsi Raasin metsissä ja sitten oli kisat kisailtu. Jälkilöylyt nautittiin Hotelli Marina Palacessa järjestelytoimikunnan yhteisessä saunaillassa. Ainakaan masentava tämä työläs kokemus ritariveljien kanssa ei ollut, koskapa kolme vuotta myöhemmin solmin avioliiton samaisen Prusin kanssa ja saamme edelleenkin hörppiä kahvia yhdessä ja muistella vaikkapa Korpikonsteja samalla, kun kasvatamme omaa Sädetyttö-laumaamme (tätä kirjoittaessamme kolmas tyttömme on juuri täyttänyt kolme kuukautta). (Kivilä 1989, 32.)

Partio on elämäntapa -ajattelutapaa näkee viljeltävän monissa partiota käsittelevissä teksteissä, niin sosiaalisessa mediassa kuin lehtijutuissa ja uutisissa. Toisinaan on myös naureskeltu sille, mikä saa partiojohtajan osallistumaan esimerkiksi monta sataa euroa maksavalle suurleirille, jotta pääsee vahtimaan metsään muiden lapsia. Syitä on varmasti monia, mutta itse näkisin, että moni johtaja haluaa tarjota lapsille ja nuorille samanlaisia kokemuksia ja muistoja, joita on itse saanut partioleireillä ollessaan. Vaikka leireillä aikuiset johtajat ovatkin työtehtävissä, jää aikaa toivottavasti myös hauskanpitoon ja ajanviettoon ystävien kanssa. Raskaatkaan työtehtävät eivät jälkikäteen tunnu enää niin raskailta, kun mukana on ollut omia partioystäviä.

Teksteissä onkin nähtävissä, että muiden lippukuntalaisten antama tuki sai jatkamaan pitkistä työtunneista huolimatta. ”Sain kuitenkin hyvin pian huomata, että olin ympärilleni saanut suuren joukon erinomaisia partiosiskoja. Tämä tunne ja havainto kannustivat eteenpäin.” (Parvio, L. 1989, 13.) Johtajuuden mukanaan tuoma kokemus ja monet opit olivat suurta vastuuta ja työn vaativuutta arvokkaampia. Näin Marja-Leena muistelee lippukunnanjohtajuusaikaansa 1970-luvun puolivälissä:

En tuntenut koskaan olevani vastuuni kanssa yksin, vaan aina sain apua ja tukea muilta lippukunnan johtajilta. Siitä SUURI KIITOS VIELÄ NYT, lähes kaksi vuosikymmentä jälkeenpäin. Hiukkasen jännittäen otin silloin vastaan virkani ja helpotusta tuntien ojensin nuijan seuraajalleni Ritulle. Toimiminen kellokkaana on antoisaa ja rasittavaakin, mutta samalla sellainen kokemus, josta näin jälkeen ajatellen en mistään hinnasta luopuisi. Partiotyö ottaa aina harrastajaltaan, mutta omalta kohdaltani olen mielestäni saanut moninkertaisesti takaisin. (Kaisla, M. 1989, 29.)

Lippukunnan toiminta perustui pitkälti vapaaehtoistyöhön, johon osallistuivat lippukunnan johtajien lisäksi myös lähialueen asukkaat. Seuraavasta tekstistä käy

selväksi, kuinka tärkeällä sijalla avustustyötä pidettiin – se oli lähtökohtana koko partiotoiminnan toteutumiselle.

Muistan, kuinka alkuvuosina mieheni Eero Parvion kanssa kuljimme polkupyörillä Kaarinan maaseudulla ”kerjuumatkoilla” leirimuonien tähden. Auliisti Kaarinan maalaistalojen isännät ja emännät olivat auttamassa, niin että määräpäivänä, jolloin kuorma-auto tai hevonen oli keräämässä leiriä varten ”raaka-aineita”, oli ”tienposkiin” ilmestynyt jauhosäkkejä, peruna- ja juurikassäkkejä, kananmunapusseja jne. Se oli suurta talkoohenkeä, johon sisältyi rakkaus tulevaan sukupolveen, emäntien ja isäntien antama lahja oli mahtava jatke oman srk:n antamalle määrärahalle, joka ei ollut kovin suuri. (Parvio, L. 1989, 16.)

Partiotyön tukemiseksi perustettiin myös oma ryhmittymä Partioäidit, joka kokosi yhteen partiolaisten vanhempia. Tällä toiminnalla näyttää olleen tärkeä tehtävä lippukunnan tukemisessa ja partioäitien työtä arvostettiin paljon, kuten seuraavasta voi nähdä. ”Partioäidit uhrasivat kodin ulkopuolella aikaansa omia ja toisten lapsia varten. Usein monet työt, neulomiset ja leipomiset tulivat vielä mukana kotiinkin. — Suuria urakoita otettiin, kuten poikien lipunneulominen.” (Parvio, L. 1989, 17.)

Sotien jälkeisessä Suomessa eivät vapaaehtoistoiminta ja yhteisöllisyyden tunne kuitenkaan keskittyneet vain partion piiriin, vaan talkoovoimaa hyödynnettiin muillakin aloilla. Yhteisen hyvän nimissä toimiminen nähtiin jokaisen kynnelle kykenevän velvollisuutena. Suomessa perinteisesti käytössä ollut vapaaehtoinen työapu laajeni toisen maailmansodan vaikeissa oloissa valtavaksi kansanliikkeeksi, johon osallistuivat kaikki kansankerrokset. Talkootyöllä autettiin sodan vuoksi vaikeuksiin joutuneita siirtolais- ja rintamamiesperheitä, sotainvalideja ja soteleskiä ja -orpoja. Talkootyön avulla voitiin ratkaisevalla tavalla korvata sitä työvoiman puutetta, joka syntyi satojentuhansien työikäisten miesten jouduttua vuosikausiksi maanpuolustustehtäviin. Talkoita käytettiin apuna maan sisäisen yksimielisyyden lujittamisessa sekä ihmisten ajatusten suuntaamisessa myönteiseen yhteistyöhön. (Leiponen 1987, 7, 93.)

Myös nuoret valjastettiin mukaan talkootöihin ja heille osoitettiin nuorille soveltuvia ja mielekkäitä tehtäviä (Leiponen 1987, 332). Lasten talkootoimintaa järjesti Nuorten Talkoot ry ja työtoimintaa organisoivat eri järjestöt, suurimpina Sotilaspoikajärjestö ja pikkulotat (Kommio 2013, 14). Partiolaisten talkoinnostusta ruokittiin perustamalla talkootaitomerkkejä sekä työpalvelumitali (Paavilainen 2010, 270).

Talkootoiminnalla on Suomessa pitkät perinteet ja siihen liittyvän talkoovelvollisuuden täyttämisen on katsottu kuuluvan kyläyhteisön jäsenten hyviin tapoihin (Leiponen 1987, 106–107). Yhteiskunnassa yleisesti vallalla ollut käsitys työn tärkeydestä ja ahkeruuden ihanteesta näkyikin monissa aineiston teksteissä. Tytöt haluttiin jo pienestä pitäen opettaa omatoimiseksi, velvollisuudentuntoisiksi ja avuliaisiksi. Johtajien rooli vapaaehtoistyöntekijöinä on korostunut etenkin viime vuosien aikana. Oman näkemykseni mukaan 1990-luvulla ja tätä aiemmin pidettiin itsestäänselvyytenä, että vartioikäkauden päätyttyä ryhdytään itse vetämään omaa vartiota ja myöhemmin siirrytään partiojohtajakoulutuksen kautta vastuullisempiin tehtäviin lippukunnassa. Se, että suorittamastaan työstä ei saanut korvausta, ei tullut tuolloin ainakaan oman kokemuksen mukaan vahvasti esille. 2000-luvulle tultaessa moni nuori kuitenkin kyseenalaisti partion nousujohteisen urakehityksen ja päädyttiin tilanteeseen, jossa uusille vartioille ei löytynytäkään halukkaita johtajia.

Erityisesti lippukunnanjohtajana toimiminen kuvataan vastuulliseksi ja tärkeäksi tehtäväksi. Osa muistelijoina ei ollut koskaan osannut kuvitella ryhtyvänsä lippukunnanjohtajaksi, vaikka niin lopulta kävikin. ”Tavoitteeni oli saada oma vartio ja toimia johtajana. Koskaan en oikein kuvitellut olevani lippukunnanjohtaja. Niin siinä kuitenkin tapahtui. Tehtävän koin haastavana ja halusin suoriutua siitä kunniakkaasti.” (Aho 1989, 27.) ”Näin sitä [lippukunnanjohtajuusajaksia] muistellessa tulee ensimmäisenä mieleen se valtava vastuu, jonka joutui kantamaan. Ainakin itselleni se on ollut tärkeä asia, koska se on päällimmäisenä. Vasta sen jälkeen tulee tapahtumamuistoja.” (Kaisla P. 1989, 25.) Saattaa olla, että johtamistaidoista ja muiden johtajien tuesta huolimatta lippukunnanjohtaja tunsi olevansa yksin päävastuussa koko lippukunnan toiminnasta ja tämä toi mukanaan myös suuren vastuuntunteen. Nuorelle naiselle ei 1970-luvulla ole työelämässä ollut tarjolla johtamistehtäviä, joten ainoat johtamiskokemukset on luultavasti saatu partion kautta.

Partiotoiminnassa onkin jo alusta alkaen ollut periaatteena nousujohteisuus sekä vastuullisten tehtävien kasvaminen iän myötä. Tavoitteena on, että nuori oppii itse tekemällä ja pyrkii kehittämään itseään. (Rinta-Kahila 1988, 56–57.) Uskoisin tästä johtuvan myös nuorempien partiolaisten osoittama kunnioitus vanhempia johtajia kohtaan ja osaltaan myös jonkinlainen pelko korkeimpia johtotehtäviä kohtaan. Tämä

näkyä hyvin myös monissa historiikkien muistelmissa. Näin vuosina 1974–1977 lippukunnanjohtajana toiminut sädetyttö muistelee lippukunnanjohtajaksi päätymistään:

Olla oikea lippukunnanjohtaja, siinä vasta saavutus. Se virka kuuluu ainoastaan OIKEILLE isoille partiolaisille, vahvoille ja kunnioitettaville. – – Mutta kun itse kasvoi ja sai oppia lisää, niin pelonsekainen kauhistus tehtävää kohtaan himmeni ja käsitys sen vastuullisuudesta kasvoi. Silti oli melkoinen järkytys kun itse huomasi kantavansa nimitystä lpkj [lippukunnanjohtaja]. (Kaisla, M. 1989, 29.)

4.1.2. Partion anti ja elämänohjeet

Partiossa saadut elämänohjeet, toimintatavat ja menetelmät tuodaan teksteissä vahvasti esille. Moni on saanut partion kautta vinkkejä ja ohjeita esimerkiksi työelämäänsä. Ammatinopettajana työskentelevä Marjaana kirjoittaa, kuinka hän havahtuu useasti siihen, miten partiossa opitut tavat, menetelmät ja toimintatavat ovat päässeet päivänvaloon hänen vetämällä oppitunneillaan ja hänen valmentaessaan nuoria tulevaan vaatimaan palveluammattiin. ”Muistia kehittävä Kim-leikki uudessa muodossa on mitä oivallisin keino tutustuttaa opiskelijoita esim. uusiin eksoottisiin raaka-aineisiin. Terveiden elämäntapojen omaksuminen tuleville vuorotyöntekijöille on välttämättömyys. Liikunnan ja ravitsemuksen merkitys päivittäin on ihan samoja arkisia asioita, joita korostettiin partio-ohjelmassa jo taannoin.” (TKU/O/13/5f.)

Myös Leena kirjoittaa, kuinka partio on antanut hänelle paljon ihania elämyksiä ja taitoja selviytyä arjen asioista. Leena kertoo soveltaneensa kaikkia lippukunnan toiminnassa opittuja taitoja ja oppeja myös muissa harrastuksissa ja työelämässä. (TKU/O/13/5h.)

Olin perustanut 20-vuotiaana Turun Kansantanssin Ystävät yhdistyksen, jotta lapset ja nuoret voisivat harrastaa kansantanssia ja tutustua perinteeseensä. Tähän toimintaan toin myös leiritoiminnan. Se sopi hyvin kansantanssiin. Kesäleirit, missä tanssittiin ja vietettiin muilta osin leiritoimintaa, minkä olin partiossa oppinut ja omaksunut. Halusin jakaa tätä kokemusta ja elämystä myös muille nuorille. Tanhuleireille osallistuivat alusta sekä tytöt että pojat. Parasta olivat iltanuotiot ohjelmineen. Näistä olen saanut eväitä tulevaan elämään ja toimintaan. Työtehtäviini kuului myös runsaasti kansainvälistä toimintaa. Näissä tapaamisissa olen käyttänyt partiosta saamiini oppeja ja erityisesti suhtautumista ihmisiin. (TKU/O/13/5h.)

Lippukunnan leireillä saatuja kokemuksia ja elämyksiä Leena halusi jakaa edelleen muille nuorille. Myös partiossa saatua johtajakoulutusta Leena sanoo hyödyntäneensä muussa elämässä. (TKU/O/13/5h.)

Monesti partion hyödyistä keskusteltaessa onkin nostettu esille juuri sitä, että partiossa oppii taitoja, joista on hyötyä aivan jokapäiväisessä elämässä. Kotoa yön yli poissa oleminen, ruoan valmistus ja retkitavaroistaan huolehtiminen saattaa kuulostaa melko vähäpätöiseltä, mutta monelle 8-vuotiaalle sudenpennulle nämä ovat täysin vieraita ja jännittäviäkin tehtäviä, joita myös vanhemmiten tulee tarvitsemaan yhä enemmän. Lukioikäiselle partiolaiselle, jolle retket ja leirit ovat jo muodostuneet tutuiksi tuo uutta jännitystä sen sijaan esimerkiksi vastuullinen ryhmänjohtajan tai retkenjohtajan tehtävä.

4.2. PARTIOTOIMINNAN MUODOT

4.2.1. Retket ja leirit

Ensimmäinen retki tai leiri on jäänyt lähtemättömästi monen sädetytön mieleen. Uusi toimintaympäristö nuotioineen ja teltoineen on uskoakseni ollut niin erilainen kokemus verrattuna mihinkään muuhun, että näitä aikoja muistellaan mielellään vielä monen kymmenen vuoden jälkeen.

Kaarinan Sädetyttöjen ensimmäinen leiri oli kesällä 1949 Papinholmassa, – – . Se leiri on edelleenkin mielessäni säilynyt upeana kokemuksena ehkä ennen kaikkea siksi, että se oli ensimmäinen partioleirini. Se oli myös siinä suhteessa erikoinen leiri, että olin käytännössä sen johtaja, vaikken omannut mitään johtamistaidollista kokemusta. – – Hyvät ilmat suosivat ensimmäistä kesäleiriämme ja uskon, että tämä leiri muodostui monille siellä olleille Kaarinan seurakunnan nuorille partiopolulla kulkemisen innostavaksi aluksi. (Parvio, S. 1989, 10.)

Retket ja leirit ovatkin olleet jo pitkään lippukunnan jokavuotista ja suosittua toimintaa. ”Mieleen muistuu ensimmäinen retki. Se tehtiin kevättalvella Hagan metsään. Oli kosteaa, vähän luntakin, eikä veden keittoon tarvittava nuotio kovin helpolla syttynyt. – – Tunnelman ja sulaisen karvaan savun tuoksun voi palauttaa vieläkin mieleensä.” (Kalske 1989, 19.) Tapahtumien lisäksi on mieleen jäänyt myös

tietylainen tunnelma sekä savun tuoksu, jotka muistelijä kiinnittää lähtemättömäksi osaksi retkimuistoaan.

Paula Hamilton on tutkinut muistin ja aistien yhteyttä toisiinsa. Aistit, kuten haju tai ääni ovatkin hyvin tärkeitä muistojen säilymisen kannalta. Muistot, jotka liittyvät tiettyihin tapahtumiin levittyvät ympäri aivoja ja muistoja etsitään aivojen eri osista eri aistien kautta. Jokainen aisti toimii Hamiltonin mukaan eri tavoin, kun niitä muistetaan. Usein muistelijä näkee mielessään melkein valokuvan tapahtuneesta; aistit voivatkin olla selitys tälle toiminnalle ja koko muistelun lähtökohtana. (Hamilton, Paula 4.12.2012.)

Retkelle mentiin myös pienemmällä porukalla. Leena kirjoittaa, ettei suunniteltua retkeä haluttu peruuttaa, vaikka paikalle saapui vain yksi vartiolainen. Retkeilykokemukset ja -muistot haluttiin tehdä yhdessä siitäkin huolimatta, että porukka oli tavallista pienempi:

Eryteisesti on jäänyt mieleen retki Velkualle. Vartiostamme vain yksi tyttö osallistui retkeen. Ilma oli vähän sateinen. Joka tapauksessa lähdimme retkelle Jaana Luoto, minä ja vartiolaisemme. Menimme linja-autolla Velkualle. Heti linja-auton lähdettyä reipas vartiotyttömme alkoi syödä eväitä. Meitä vähän huvitti hänen maitopullonsa (Koskenkorvapullo). Siinä oli etikettikin jäljellä. Eväät syötiin siis jo linja-autossa. Päästiin rantaa, mistä piti veneellä siirtyä retkisaareen. Yllätykseksemme moottori ei lähtenyt käyntiin, joten piti soutaa merimatka. No soutumatka sujui mukavasti. Perillä valmistimme aterian ja sitten olikin kotiinlähdön aika. Taas piti soutaa ja siinä touhutesamme aido putosi mereen. Sitä kiinni ottaessa naurua piisasi. Ilma oli jo lämmennyt ja se virkisti mieltämme. Onnellisesti tulimme kotiin. Joku saattoi ihmetellä, että me retkeilimme yhden tytön kanssa. Minusta on tärkeää, että toteutetaan suunnitelma, vaikka vain yksi tuli paikalle, niin hän oli sen arvoinen, että me ohjaajat teemme hänelle retken. (TKU/O/13/5h.)

Hyvät muistot retkistä ovat niin vahvoina mielissä, että moni haluaisi muidenkin kokevan saman tunteen. Ehkä tältäkin muistelijalta tuntuu, kuin muut jäisivät jostain olennaisesta ja ainutlaatuisesta paitsi: ”Nämä mahtavat erämuija reissut ovat antaneet itselleni paljon mukavia muistoja ja arvokasta eräkokemusta, jota olen myöhemmin tarvinnut Himalajalla ja Andeilla retkeillessäni. Kannustankin nykyisiä sädäreita [sädetyttöjä] aloittamaan tämän hienon perinteen uudelleen.” (Ivaska 2009, 45.) Osaltaan tuntuu myös varmasti haikealta, kun hieno perinne on hiipunut, eivätkä nykyiset lippukunnan jäsenet arvosta samalla tavalla erävaelluksia.

Leireistä on nostettu esille erityisesti kädentaitoja ja luovuutta vaatineet ohjelmat sekä askartelut.

Leireillä oli tapana tehdä hienot ohjelmasivut ilmoitustaululle. Lippukunnassa oli useampikin taitava piirtäjä ja jollekin heistä tämä tehtävä yleensä annettiin. Muistan erityisen hyvin Janin(an) loistavat piirroukset ja tekstit päiväohjelmista. (TKU/O/13/5d.)

Janinan taidokkaita piirroksia ja maalauksia keuhuttiin monissa teksteissä. Myös monien muiden lippukuntalaisten luovuutta ja taiteellisuutta osattiin arvostaa ja hyödyntää esimerkiksi leireillä. Leirien ohjelmassa hyödynnettiin monipuolisesti yhdessä valittua teemaa, jonka ympärille luotiin ohjelmasivuja, askarteluja ja muuta rekvisiittaa.

M-LK: Tuli tost mieleen, ku siin on noit Janin piirustuksii et sillon ennen maailmassee leireil oli aina ohjelma, siis niinku päivän ohjelma tämmösel ilmoitustaulul, herätys ja sit tehdään sitä ja tätä.

MK: Joo, on ollu aina, on varmaan vieläkin.

M-LK: Ja toi tota Jani monel leirille ni maalas ne, et jos ne on jossain talles, ni ne kannattaa kyl säästää, siis että ne on tosi hienoja ja sit mä muistan yks leiri ku me oltiin vissiin Pirkon kans vetämäs ni sit tehtiin tämmöset, tehtiin niinku veneinä ja sit tehtiin joka päiväl tämmönen seili, purje, niis oli kaikennäkösii tämmösii, mut ne Janin maalaamat ni ne oli hienoja.

KR: Joo, kyl meilläkin sit oli 80–90-luvun taitteest etteenpäin, ni me niit väsäiltiin aika paljon ja sit oli se teema, ni kaikki sit oli mansikkaa ja oli jottain loppu tai jotain.

(TKU/A/13/91a-b.)

Eeva muistelee myös käsitöiden tärkeyttä:

Pirren kansa johdimme yhdessä Tenavat-vartiota. T-paidat olivat silloin uusi asia. Me painoimme tenaville oman paidan, jossa oli se meille ominainen kukkakuvio. Samana vuonna painoimme myös KRR:lle Kiparleiri-paidan, josta työstä saimme vartiolle vähän rahaa. (TKU/O/13/5e.)

Jos laulaminen oli merkittävässä asemassa, niin – oli käsitöiden tekokin. Monella leirillä oli joku ompelutehtävä. Ommeltiin ”puuhispussi” (sen leirin teemana oli puuhiset – Marjatta Kurenien satu puitten asukkaista). Siis joku pussi ommeltiin, jossa piti pitää tavaroita. Se saatiin valmiiksi vasta loppuleiristä. Jonakin vuonna ommeltiin leirihuivi. (TKU/O/13/5e.)

Erityisesti leirejä ja retkiä kuvataan ikimuistoisia elämyksiä ja hieman erikoisempia taitoja tuottavana toimintana. 1970-luvulla uudistettiin lippukuntaleirin ruokailua niin, että vartiot saivat itse tehdä päivän toisen aterian.

70-luvun alkupuolella meidän joukkomme toimi leirin johdossa. Harjoiteltiin näinkin suuren projektin vetämistä. Haluttiin uudistaa – tehdä oman näköistä. Ruoanlaitto uudistettiin. Otettiin käyttöön systeemi, jossa vartiot tekivät itse toisen aterian – toinen tuli yhteisruokailuna. Me koimme että konkreettinen tekeminen olisi järkevää tekemistä. Tietysti tämä vaati rakentamista – oma hella joka vartiolle, mutta se koettiin sen arvoiseksi. Meni siinä tietenkin useampi viikonloppu rakennellessa. (TKU/O/13/5e.)

Leiriläisten haluttiin saavan konkreettista puuhaa ja osallistuvan myös ruoan valmistukseen valmiin ruoan sijasta. Vaikka omien hellojen rakentaminen oli työlästä, koettiin vaivannäkö kuitenkin sen arvoiseksi. Monelle nuorelle leirien ja retkien toiminta eroaa huomattavasti normaalista arkielämästä, joten en lainkaan ihmettele, että nämä erikoiset elämykset ja rakentelutehtävät nostetaan monessa tekstissä esille.

Lippukunnan retkillä ja leireillä on monesti valmistettu tavallisesta kotiruoasta poikkeavia erikoisruokia myös erikoisemmin valmistusmenetelmin. Tämän katsottiin olevan juuri Kaarinan Sädetyöille tyypillistä retkiohjelmaa.

SL: Mut oikeesti siis mä oon sitä mieltä et mikä erottaa meitä, siis nimenomaan tyypillist meille on se kovaäänisyys tai semmonen et laulut ja huudot

KT: Plus siis et kaikki nuotioruoat, siis aina jotenki, ollaan tehty noit tikkupullii ja suklaabanaanej, köyhii ritarei, ihan kermavaahtoo ollaan keskel talvee tuol noin -- vatkattu ja kyl semmost just kulinaristist ja sit vähän myöhemmin ku tajuttiin jonku lohen pääl, ni loimulohta ja kyl aina tällast

M-LK: Ja sit kaikenmaailman nyyttei

KR: Nii

M-LK: Sillon jo meiän aikaa

RM: Ollaan me tehty siis täsä kermavaahtoo kiisselin kans ollaan jo sillon tehty, mut sit tota myöskin on ihan pullia paistettu ainaki Kunstenis yks kerta, oikeen muurattiin uuni ja paistettiin oikein pullia

M-LK: Oikein pullia

RM: Et kyl tämmösii kaikkii on siis tehty sillon jo
(TKU/A/13/91a-b.)

Moni etenkin lippukunnan alkuaikoina mukana ollut korostaa sitä, että partiossa tehtiin kaikki alusta alkaen itse. Näiden toimien on katsottu edesauttaneen lippukuntalaisten omatoimisuutta ja ahkeruutta. Näin Leena muistelee nuoruutensa kesäleirejä:

60-luvulla leirielämä oli ”alkeellista”, jos niin voi sanoa. Leirille otettiin mukaan patjapussi ja se täytettiin läheisestä maalaistalosta saaduilla oljilla. Itse ommeltiin pussin suut kiinni. Leirillä oli paljon ohjelmaa, joten ikävä ei ehtinyt tulla. Kunstenniemen leiriltä jäi mieleen Alina-täti ystävällisenä ja ihanana ihmisenä Erilaisia leiritelineitä oli mukava rakentaa, Teimme pyyhetelineitä, saapastelineitä ja muita kuivatustelineitä. Tuolloin leirillä tehtiin itse ruoat ja kaikki käymälää myöten. Miten minusta tuntuu, että tuolloin kesät olivat sateettomampia kuin nykyään. EN muista, että sade olisi pilannut leirielämää. (TKU/O/13/5h.)

Viikon mittaisille kesäleireille pystytettiin pieni kylä keittiöineen ja monenlaisine rakennelmineen.

Yksittäisen leiripaikan saimme käyttöömmä 70-luvulla Lokalahden Kolkinmaasta. Paikka oli niemenkärki, joutomaata siihen aikaan. Alueella ei ollut minkäänlaisia rakennelmia. Maanomistajaisänän luvalla saimme kaataa ja käyttää rakennelmimme kaiken minkä

omatoimisesti saimme irti metsästä. Asemakaavan laatiminen oli meille ihan ainutlaatuisia. Jopa lippuaukion paikasta päättäminen tuotti päänvaivaa. Nuori, suora koivupuun sai hoitaa lipputangon virkaa. Kasvava puu karsittiin oksista ja latvaan kiinnitettiin trissa lippunaruineen. Joidenkin vuosien jälkeen koivun runko oli muuttanut kovasti muotoaan meidän siellä käydessä. (TKU/O/13/5f.)

Edelleenkin lippukunnan leireillä tehdään paljon erilaisia rakennelmia. 2000-luvun leirillä voidaan toki kyseenalaistaa pyyhetelineen rakentamisen järkevyyttä, jos leiripaikalla on sähkölämmitteinen mökki kaikilla mukavuuksilla. Toisaalta 2000-luvulla syntyneelle tytölle voi puisen pyyhetelineen rakentaminen olla eksoottisuudessaan yksi parhaista leirimuistoista.

Eräänlaisena perinteenmuotona näkivät muistelijat myös sen, että monilla leireillä saapui muutamia ristiritareita veljeslippukunnasta tekemään kepposia paha-aavistamattomille sädetyöille.

M-LK: Kyl me kans noist ristareist on ollu maailman sivu se tapa et kun ne tiesi mis meidän leirit oli, ni sit ne tuli aina jottain jäynää tekemään ja siäl just siäl Taivassalos

RM: Taivassalos oli kyl, me oltiin niin vanhoi muijii sillon jo ku, oihee viiminen lippukuntaleiri ku mä oon ollu lippukunnanjohtajana Taivassalos, et heiän meni kaikki hienot heiän systeemit, ku vanhat muijat ei välittäny mittään

M-LK: Mä muistan ku saatiin ne kiinniki ne melkeest, ku tulivat sielt uimaan, sielt reunast

RM: Nii, tulivat uiden ku koska se oli saari, niil oli märkäpuvut oikeen

M-LK: Me saatiin ne sil taval et ne ens joutus lähtee vähän niinku, et joutus lähtee karkuun

KR: Hei, siitä tuli mieleen, se on kyl heiän perinne koska sillon ku me ollaan oltu jollain johtajarentoutuksel tota Leijankorven kämpässä, ni nehän hiipi, ne oli hiihtäny Takkulasta sinne ja jollai haraval niinku repi sielt niit seinii ku me oltiin sisäl, pilkkopimee kato ja he oli hiihtäny sielt ihan pilkkopimees

RM: En oo nyt varma onks se täst ku me ollaan siel Papinholmas tuol Kuusiston saaren rannal käytiin muutenki retkillä, ni se on sillo jo alkanu. Siis me ollaan kerran huudettu niin pal Laurmaata, apua siel ku pojat tuli yöl sinne ja soitti piruviuluu siel ikkunan alla

M-LK: Juu, ikkunan alla

RM: Pelättiin niin helkutisti

M-LK: Joo, me oltiin jottain semmosii, mitä me oltais oltu 14–15 ikäsii, vai oltaisko me oltu viel nuorempii. — —

RM: Ja johtajat nukku alhaal ja tytöt ylhääl ja sit ne johtajat tuli kaikki sinne ylös nukkumaan, ku ne pelkäs

(TKU/A/13/91a-b.)

Kuva 1 Leirillä Mustfinnössä 1958.

4.2.2. Leikit ja iltaohjelmat

Elina muistelee 1990-luvun leiritoimintaa ja erityisesti kesäleirien iltaohjelmia. Leirin teemaan liittyen piti usein keksiä jokin asu, jonka sai laittaa iltaohjelmassa päälleen. Kippari Kalle -teemaan liittyen Elina oli iltaohjelmassa pukeutunut pinaattitölkiksi, ja voitti asullaan ”paras puku” -palkinnon.

Olga-leirille (2000) piti keksiä asu Kippari Kallen teemaan liittyen. Äiti ompeli minulle kahdesta vanteesta ja vihreästä kankaasta pinaattitölkki-asun, josta tuli todella hieno. Muistan, että voitin iltanuotiolla paras puku -palkinnon ja olin tosi onnellinen. Puku on vieläkin tallella. (TKU/O/13/51.)

Parhaasta teema-asusta tullut voitto oli selvästikin Elinalle tärkeä ja hyvien muistojen vuoksi on pukukin luultavasti säästetty monien vuosien ajan. Kaarinan Sädetyttöjen retkillä ja leireillä on edelleenkin tapana pukeutua tietyn teeman mukaan ja erityisesti lapset ovat olleet teema-asuista innoissaan, kuten on nähtävissä myös seuraavasta kuvasta (Kuva 2).

Leirien iltanuotiot lauluineen, leikkeineen ja esityksineen ovat jääneet monelle muistelijalle mieleen. Näin Elina muistelee omia iltanuotiokokemuksiaan:

Iltauotiolla laulettiin nuotiolauluja, tehtiin hyvää nuotioruokaa, paistettiin lettuja ja makkaraa, juotiin teetä, leikittiin, ihmeteltiin nuotiopaikan yli lenteleviä lepakoita, naurettiin johtajien järjestämille esityksille ja joskus myös esitettiin vartion oma näytelmä. En koskaan pitänyt vartioiden omista näytelmistä. Jos tiesi että illalla on tiedossa oman ryhmän esitys, jännitti koko päivän ihan kamalasti. En olisi halunnut näytellä, koska en osannut, ja nolotti ja ujostutti. Näytelmien kulku oli usein myös niin epämääräistä, että muidenkin esityksien seuraaminen oli vaivaannuttavaa. Sen sijaan

johtajien show't olivat usein kekseliäitä ja hulvattoman hauskoja koska he heittäytyivät antaumuksella. (TKU/O/13/5I.)

Johtajien esityksiä arvostettiin, koska ne olivat hauskoja ja kekseliäitä, lisäksi suoritukseen heittäytyminen antaumuksella ja esitykseen panostaminen nähtiin tärkeänä. Johtajien näkemää vaivannäköä osasivat myös nuoret leiriläiset arvostaa. Sen sijaan oman ja muiden ryhmien esitysten seuraaminen oli Elinan mielestä vaivaannuttavaa, sillä esityksiin ei ollut kunnolla perehdytty ja näytelmien kulkua oli hankala seurata. Johtajien esittämät sketsit ja muut esitykset sen sijaan olivat niin hauskoja, että esiintyjillä itselläänkin oli vaikeuksia olla nauramatta, kuten seuraavasta käy ilmi:

KR: Mut hei, tota perinteistä viel. Mä kattelin tota mun veistämää Venla-patsasta, ni kyl noi niinku iltaohjelmat, niinku vartsojen ite tekemät näytelmät ja sketsit

MK: Nii, ja sit meil on ollu isoi teemoi myöskin, just jossai aattele niinku sinä Kuustosena, niinku simmosii

KT: Johtajistotkin, leireil oli monta iltanuotioo, ni sit osa oli semmonen et annettiin vartioitten tehtäväks ja sit osa sit taas johtajisto piti huolen koko illan ohjelmast ja sit oli, aina ruoka oli yks osa sitä, et sit tehtiin just mitä millonkin tehtiin

M-LK: Mut meil ei ollu

RM: Sketsei ainaki oli hirveen paljo, et en mä tiedä kuin paljon nykyään, mut sillon ainaki oli iltanuotiol kaiken maailman

KT: Juu ja semmosii lentävii, vieläki muistaa —, itte naurettiin koko sketsin läpi eikä kukkaan tajunnu juonest mitään

KR: Ja aina oltiin jalat ristic ja pissat tuli silti pöksyyn, ku naurettiin niin paljon (TKU/A/13/91a-b.)

Yhteishenkeä kohottavat hauskat iltaohjelmat esityksineen ovatkin lippukunnan perinnettä parhaimmillaan, sillä ne ovat jääneet niin vahvasti monen muistelijan mieliin.

Kuva 2 Röllumetsän asukkaita syysretkellä 2012.

4.2.3. Viikkotoiminta

Viikoittaisissa tapaamisissa leikittiin paljon ja lippukuntaan tuotiin myös tuliaisina uusia leikkejä lukuisilta kurseilta ja leireiltä, joissa opittiin muiden lippukuntien suosittuja leikkejä.

KT: Just se ku ollaan oltu muitten lippukuntien kans tekemisis, sielt tulee uusii, piirileireilt tulee. Niin, ja kuka tahansa käy pj-kurssilla, mä muistan et mä opin itse valtavasti omalt pj-kurssilt, monta uutta leikkii, monta uutta laulua, ja kaikki toi...

M-LK: Tottakai

KT: Mekin koko porukka oltiin eri kurseilla, ni sielt tuli semmosii uusii kivoi leikkei, niinku just kaikki, mitä niit nyt oli just näit laukkakilpailui ja muuta, et ne tuli sitä kautta sitte

(TKU/A/13/91a-b.)

Leikeillä onkin taipumusta vaeltaa muiden kulttuuri-ilmiöiden tapaan jopa maasta toiseen ja niiden juuria voidaan seurata pitkälle menneisyyteen. Nykyaikana tapahtunut leikkikulttuurin muutos, jossa aikuisten ja nuorten leikkiminen nähdään lapsellisena, (Virtanen 1988, 106, 140.) ei ole vielä täysin saanut otettaan partiossa. Kaarinan Sädetyttöjen tapahtumissa on vielä täysin luonnollista ja hyväksyttävää, että myös teini-ikäiset ja aikuiset osallistuvat yhteisiin leikkeihin. Aineistosta tulee myös selville, että partiojohtajakurseilla, joihin on osallistunut pelkästään yli 17-vuotiaita, on vietetty aikaa yhdessä leikkien ja opittuja leikkejä on myös opetettu edelleen lippukuntalaisille.

Suuren suosion vartioilloissa saavutti suklaansyöntikisa, jota vaadittiin johtajilta useaan otteeseen. Kisan jännittynyt ja hektinen tunnelma välittyi vieläkin muistelijoiden mieliin:

KT: Ne mitä Norppa-vartiolaiset aina vaatis aika-ajoin ainaki kerran kuukaudes, ni meil oli toi sano ny, suklaa... miks sitä sanottii, heitettii

KR: Noppaa

KT: Se oli sanomalehteen käärittii suklaalevy ja haarukal ja veitsel se piti syödä ja sit se kiersi ja kiersi

SL: Ainiin, joo

KR: Joo, kuutosel sai syödä

KT: Mikä sen leikin nimi on

AK: Ihan vaan suklaansyöntikisa

M-LK: Juu, ja kutosel aina sai ja sit

KT: Hei, nyt mun vuoro ja sit

KR: Ja joku söi ja söi

KT: Ja siin oli niin kauan kunnes joku toinen sai sen

MK: Ja sit se yks suklaanpala piti syödä loppuun ennen ku sai ruveta leikkamaan seuraavaa ja haarukal ja veitsel piti ne kaikki narutki avata

(TKU/A/13/91a-b.)

Vartioiden jäsenet olivat keskenään hyvin tiivis porukka ja leikkien avulla saatiin lisättyä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Riehakkaat leikit olivat myös hyvä keino purkaa ylimääräistä energiaa ennen keskittymistä vaativien tehtävien harjoittelua. Leikkien ja esitysten avulla saatiin helposti retkillä toisia vartiolaisia vierastavat tutustumaan toisiinsa, jotta aikaa ei vietettäisi liian tiiviisti vain oman vartion kesken. Leikkejä kuluikin niin paljon, että uusia leikkejä opeteltiin jatkuvasti.

Vartioilloissa suoritettiin taitomerkkejä ja harjoiteltiin monenlaisia partio-ohjelman mukaisia taitoja.

LK: – – Ja oli välitöntä ja mukavaa alkua siinä ja kun suoritimme tommosia suorituksia, joita tarvittiin ihan siihen ensimmäiseen alkuun, niin mm. sinne pikkupappilaan kutsuttiin kirkkoherran rouva ruustinna Marjanen, joka oli hyvin arvokas henkilö, hän tuli sitten syömään niitä ruokia mitä nämä alokkaat, partioalokkaat olivat tehneet. Ja teki yhtä ja toista kysymystä sitten meille, ei hän sitten pahemmin kyllä arvostellu, et kyl hän sit kiitti, muistaakseni, ainaki jos hän olis jotain erityistä sanonu ni se olis jääny mieleen. (TKU/A/13/92a.)

AK: Millasii ne kokoukset sit oli ihan, et olik jotain alotusmenoja ja mitä siin sit yleensä tehtiin?

LK: Vartiokokoukset, niinkö?

AK: Niin

LK: Kyl vartiojohtaja piti nimenhuudon tietysti ja sit ehkä luettiin partiolaisten tällasest hartauskirjast joku pätkä ja sit alotettiin sitten erilaisten asioiden opettelu, et niin alussa solmujen tekoa kun sitten tommosta, sano nyt mikä tämä (naputtaa pöytään)

AK: Morsetusta?

LK: Morsetusta ja kaikkee tämmöst näin

AL: Pikkuhiljaa et aina ku otettiin yks asia, et kuulus siihen ja siihen luokkaan

(TKU/A/13/92a.)

Lippukunnan alkuvaiheessa oli paljon uutta opeteltavaa ja apua saatiin johtajakurssien lisäksi myös kokeneemmilta partiojohtajilta.

LK: [J]a me saatiin tältä Aksulta kans hirveen paljon apua, hän järjesti kaiken näkösii semmosia retkiä, joilla retkillä sit jouduttiin käyttämään niitä partiotaitoja mitä siellä sisällä oli opittu. Ei pelkkiä solmuja, kun monenlaista.

(TKU/A/13/92a.)

Oikeanlaisen partio-ohjelman aikaansaamiseksi nähtiin tärkeänä että asiat opittiin hyvin ja että partiotaidot olivat kaikkien hallussa. Partiossa ei myöskään tehty ”pelkkiä solmuja”, joka nykyään nähdään eräänlaisena partion stereotyyppinä, vaan partiossa opittiin kaikenlaisia taitoja.

Vartiot osallistuivat myös hyväntekeväisyystyöhön.

LK: Joo, Kauris-vartio se oli. Oli Paatosen Leena ja oli siin sit joitakin muitakin maalaistalojen tyttärii siit lähiympäristöstä ja sit me päätettiin yhtenä vuonna et me lähetetään joulupaketti jonnekin rajaseudulle ja niille koottiin sitten tavaraa ja lähetettiin joulupaketti, et tehtiin sit pikkusen tämmöst sosiaalistakin työtä, ettei pelkästään omaks hyväks istuskeltu ja siinä sit, tottakai siihen vartiokokoukseen kuulus monenlaist hauskaakin asiaa, mitä sit vaan keksittiin, vaikkei nyt tule oikein mieleen.
(TKU/A/13/92a.)

Muistelija mainitsee, että vartiot eivät istuskelleet pelkästään omaksi hyväkseen, vaan vartiotoiminnalla oli ns. suurempi merkitys hyväntekeväisyystyön muodossa. On kiinnostavaa, että harrastustoiminnan tarjoaminen alueen lapsille ja nuorille ei itsessään vielä riittänyt, vaan tämän lisäksi haluttiin myös tarjota apua vähävaraisille. Yleisesti ottaen vapaaehtoistyö, jota myös partiojohtajat tekevät, kuitenkin mielletään jo sinällään hyväntekeväisyystyöksi. Osallistuminen hyväntekeväisyystyöhön saattoi myöskin olla valmiiksi määriteltynä partio-oppaissa, mutta tästä huolimatta siihen osallistuminen nähtiin arvokkaana työnä.

4.2.4. Juhlat arjen valopilkkuina

Lippukunnan monet juhlat nousevat usean muistelijan teksteissä päällimmäisenä esille erityisesti omakohtaisten kokemusten kautta. Luultavasti juhlien luonne viikoittaisesta toiminnasta poikkeavina tapahtumina on iskostanut juuri erilaiset juhlat monen muistelijan mieliin. Lapsena tehdyt esitykset ovat jääneet virallista partioparaatia ja lupauksenantotilaisuutta vahvemmin mieleen.

Helmikuussa vietettävä Muistelemispäivä oli 1980-luvulle asti yksi lippukunnan tärkeimmistä juhlista. Kansainvälisyys ja kehitysapu olivat muistelemispäivän teemoja.

SL: Mut sitte hei juhlista tuli mieleen, mä olen ainaki ollu ainaki kolmissa Thinking Day -päivän siis sellasis tapahtumis

M-LK: Siis muistelemispäivä

SL: Nii, kyllä

KT: Mä en muista sitä, ei meiän aikana semmone

RM: Niin mut kato tää oli tää ku mä näytin ekana tää jo 56, ni se oli silloin erittäin tärkeä siis meiän aikaan ollu, varmasti oli, en tiä mihin se on sit häipyny

M-LK: Joo ja jokaisel vartiol oli joku maa

RM: Silloin meil oli semmonen siis joka vuosi usein viel arvottiin sil taval niinku vartioille, et minkä maan sä saat ja sit piti siit maast esittää jotain

M-LK: Tai pukeutuu

RM: Pukeutuu semmoseks tai jottain, esimerkiks tässäkin, täs ku mä näytin ni tää meiän vartio, me ollaan oltu samas vartios, ni me oltiin sveitsiläisii ja joku jodlas ja meil oli kelloi ja kaikkii mitä sitte oliki ja mä muistan sitten Littoislaisil vartioil oli sit kiinalaiset ja japanilaiset ja me sanottiin et ne on itte järjestäny niin, et ne ku siel piti ni ne on ottanu itelles parhaat maat

--

SL: Mä oon, viimeisin mun Thinking, siis tämä muistelemispäivän juhlaan mä olen esittäny, Varkusen Minna oli Robert Baden-Powell ja minä olin lady Olave Baden-Powell ja me esitettiin miten partioliike syntyi, meil oli musikaali.
(TKU/A/13/91a-b.)

Ryhmiensä omat juhlat, joissa on itse saanut suunnitella ohjelmaa, ovat olleet juhlista jännittävimpiä:

Paitsi pakollista ohjelmaa, on vartioiden toimintaan kuulunut paljon mukavia erikoisasioita. Erilaiset juhlat ovat innostaneet vartioita aina vilkkaaseen toimintaan. Joulujuhlat ja koko joulun aika vaativat omia toimiaan, esim. myyjäisvalmistelut ovat aina olleet jännittäviä aikoja. -- Itse vartion oma joulujuhla on aina kuitenkin ollut se kaikkein paras. -- Pitkinä talven kuukausina on järjestetty monta omaa hauskaa [juhlaa] erilaisten teemojen ympärille. (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 60–61.)

Juhlat olivat lippukuntalaisten kesken niin suosittuja, että tilat kävivät ahtaiksi. ”Edelleen joulujuhlat olivat näyttäviä ja sisältörikkaita tilaisuuksia, joihin mahdollisimman moni oli tahtonut kantaa ”kortensa kekkoon”, ei vähiten partioäidit. Juhlatilojen seinät suorastaan ”pullistuivat”, kun päätimme joskus veljeslippukuntamme (Kaarinan Ristiritarit) kanssa pitää yhteisen juhlan (Parvio, L. 1989, 15).” ”Suuressa lippukunnassa on se haittapuoli, että kaikki Sädetytöt eivät mahdu yhteen juhlaan, tilat ovat liian pieniä. Siksi sudenpennuille on järjestetty omat juhlansa omine ohjelmineen ja vierailijoineen, joihin voidaan lukea mm. joulupukki.” (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 58.)

Juhlissa ja esityksissä tärkeimpänä on pidetty hyvää mieltä ja iloista asennetta, lasten pienistä virheistä ei ole välitetty. ”Kaikki halukkaat sudenpennut ovat saaneet olla mukana esityksissä ja ihan hyvin ne ovat menneet. Vanhemmat kokevat sen vain hauskana, kun joku piirileikissä kääntyy väärin tai ei muista kaikkia sanoja. Pieniähän sudarit vielä ovat, mutta into korvaa koon.” (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 59.)

Juhlien lisäksi pienimuotoisemmat esitykset leirien iltanuotioilla ovat myös jääneet lähtemättömästi mieleen. ”Juhlien luettelosta en voi myöskään unohtaa leiritulien

äärellä pidettyjä iltahetkiä. Ne olivat usein todellisia juhlia, joiden muistot ovat monen tytön ja johtajan sydämessä – – !” (Parvio, L. 1989, 15.)

Myös kirkossa on käyty pääsiäisajan hiljaisella viikolla sekä joulupäivän jumalanpalveluksessa keräämässä kolehti. Lippukunnan omista juhlista on lupauksenantotilaisuus järjestetty monesti Pyhän Katariinan kirkossa. Itsenäisyyspäivänä on seurakunnan lippukunnilla ollut tehtävänään vuorovuosin sytyttää kynttilät sankarihaudoille. Tästäkään tehtävästä ei ole selviydytty kommelluksista, kuten seuraava teksti kertoo:

RM: Täst tuli muuten ku tuli tää kirkko, ni silloin meil oli vartioilla tapana hiljaisella viikolla käydä kirkossa sillä viikolla jonain iltana ja se oli kyl kans simmonen oikeen, et ei sitä väistetty

M-LK: Joo, sinne mentiin, se oli se vartiopäivä ja silloin mentiin kirkkoon, iltakirkkoon

RM: Et simmostakaan ei varmaan enää oo

MK: Ei enää oo

M-LK: Ja alotuskirkkos käytiin aina tääl ku oli tammikuus oli aloituskirkko, ni silloin käytiin

MK: Joo, ei simmost oo ollu. Ainoo niinku kirkkoon liittyvä on se just, se lupauksenanto, joka meil on perinteisesti ollu kirkossa

--

MK: Joo, perinteisesti se on tossa. Ja sit se että me ollaan jo pitkän, mä en tiä onks se enää nykyään, mut et joulupäivän aamuna johtajat meni kirkkoon kerää kolehtii ja määkin tein sitä varmaan kymmenen vuotta – – ja sit kolmas, mikä liittyy kirkkoon on se et vuorovuosina on Ristiritareitten kans on laitettu ne kynttilät itsenäisyyspäivänä tonne haudoil ja sit kuin mont vuotta me tehtiin se väärään aikaan. Me luultiin aina et se piti olla illal, eli joka toinen vuos ne oli siel illal ja joka toinen vuos ne oli siel oikeaan aikaan ku pojat laitto ja sit se ku aina itsenäisyyspäivänä oli myrsky, ni me päästiin ruumishuoneel sytyttämään

KR: Nii, mutku ne sit sammu samantien.

(TKU/A/13/91a-b.)

Sääolosuhteista ja väärinymmärryksistä huolimatta kynttilät on saatu tehtävänmukaisesti vietyä haudoille, vaikka ne olisivatkin sammuneet tuulessa heti paikalleen asettelun jälkeen. Kovan tuulen tuoma hankaluus kynttilöitä sytyttäessä sekä väärinymmärrys oikeasta ajankohdasta onkin jäänyt parhaiten mieleen itsenäisyyspäivää muistellessa, ei niinkään itse tilaisuus kirkossa.

Lippukunnan tärkeistä juhlista, kuten muistelemispäivästä on jäänyt parhaiten mieleen ryhmien esitykset sekä tunne epäreilusti jaetuista esitysten aiheista. Esitykset tulevatkin vahvasti esille monissa lippukunnan juhlia käsittelevissä teksteissä.

4.2.5. Partioparaati

Keväisin Turussa järjestettävä Lounais-Suomen Partiopiirin paraati nousi useissa teksteissä lippukunnan yhdeksi tärkeimmistä tapahtumista. Paraatiin liittyvissä muistoissa ei kuitenkaan tullut esille montaa yksittäistä omakohtaista muistoa, vaan paraatia muisteltiin enemmänkin koko lippukunnan kollektiivisena muistona. Lippukunta on osallistunut paraatiin ensimmäisistä vuosista lähtien, vaikka puitteet ovatkin aluksi olleet vaatimattomat.

AK: Marssittiiks sit kuitenkin ihan siit ensimmäisest vuodest lähtien vaikei ollukaan lippua, ni silti osallistuttiin?

LK: Joo, kyllä. Ensmäiset oli vähän semmosii vaatimattomii.

AL: Niin, ja ensimmäiset ainakin ku mää muistan, ni kokoonnuttiin tohon Mannerheimipuistoon Mikaelin kirkon viereen, sit oltiin siel ja sit marssittiin Tuomiokirkon tykö ja siel oli taas ja kokoonnuttiin, mut mihin sen jälkeen mentiin, sitä mä en muista

LK: Joo, sit vaan marssittiin pois sieltä kuka minnekin, kuka Aurajoen rantaan, teatterin lähelle ja sit siihen et ei hajaannuttu missään tapauksessa tuolla Tuomiokirkolla.

AL: Kato, oli niinku kaks kokoontumispaikkaa. Ensiks kokoonnuttiin tohon ja sit kokoonnuttiin sinne Tuomiokirkon tykö uudestaan, et oli reitti paljon pitempi.

(TKU/A/13/92a.)

Paraati on toiminut pitkään lippukunnan kevätkauden päätöstapahtumana ja marssisuorituksista sekä lippukuntien osallistumismääristä on kilpailtu jo monen vuosikymmenen ajan. Kaarinan Sädetytöt on toisinaan panostanut hyvin tarkkaan paraatipukeutumiseen kun taas toisinaan on pukeutumishjeistus ollut väljempää.

Keväisin on myös partioparaati, perinteistä suurin ja mahtavin. Aina on osallistuttu, pukeutuminen on tosin vaihdellut säntillisestä ja virallisesta farkkuihin. Mehu ja munkki ovat kuuluneet perinteeseen jo vuosikausia, tai voisiko sanoa vuosikymmeniä (ainakin kaksikymmentä vuotta!). (TKU/O/13/5d.)

Pukeutumisen lisäksi lippukunta on kilpaillut myös suurimmasta osallistujamäärästä. Koko piirin lippukunnat yhteen keränneessä juhlassa oli tärkeää, että mahdollisimman moni sädetyttö osallistui paraatiin. Osallistumismäärää lisäämään oli piirin toimesta kehitetty myös oma palkinto, Karelia-malja, joka osaltaan selittää paraatiin osallistumisen tärkeyttä. Lippukunnan suuri koko ja jäsenmäärän viimevuosien muutos herätti niin ihmettelyä kuin arvostustakin.

MK: Tota, se ku sä sanoit tost et Anssin mielest Sädetyttöi oli jokapuolel, niin...

RM: Niin.

MK: Mut kyl meit sillon yhdes vaihees oli.

KR: 90-luku oli meiän kulta-aikaa, siis

MK: Siis itseasias, siis 88–94, kun mä olen ollu lippukunnanjohtaja

KR: Sä oot ollu ihan siin ytimessä

MK: Sillon, ku se oli jo uskomatont et ku paraatis mentiin ja sit sä käännyt kattomaan, tai mä käännyn kattomaan kulmast, ku lippukuntaa tuli ja tuli ja tuli ja siis meit oli tosi paljon.

KR: Nyt sä katot et jaa ne onkin Ritarit siin jo. Eiks ollu aika piän porukka. Mut pisteet oli hyvät, ysii ja kymppii.

(TKU/A/13/91a-b.)

Paraatien osalta lippukunnan kulta-aikana nähdään 1990-luvun alku, jolloin lippukunnan jäsenmäärä oli huipussaan ja myös paraatiasuun panostettiin. Pitkää ja yhtenäistä marssirivistöä johtanut lippukunnanjohtaja on tuntenut selvästi ylpeyttä lippukuntansa näyttävyydestä.

Luultavasti lippukuntien välisen paraatikiilpailun myötä myös paraatipukeutumiseen on kiinnitetty erityistä huomiota. Lippukunnan pukeutumisen tulee olla yhtenäistä, jotta paraatista saadaan mahdollisimman hyvät pisteet. Jokaiselle sädetytölle jaetaan tarkat ohjeet niin hameen pituudesta kuin partiopaidan merkeistäkin, asujen yleisilme on tummansininen, eikä tästä selkeästi erottuvia asusteita hyväksytä.

KR: Ja täst nyt näkee, päästään meiän, meiän marssikuviin, ni siis niinku edelleen te ootte tiukkoi, sukkahousut oltava, eikä hanskoja, eikä sitä eikä tätä

M-LK: Niin, ja muistetaan hymyillä

KR: Sit on vaihtohameita... Niin. Et kyl niinku, se on yks meiän perinne.

M-LK: Joo.

KR: Se on semmonen niinku

KT: Et converse-tossut, ni joo

KR: Vähän kurii!

SL: On ollu ja se on sillonki ku määki oon ollu vartioikäne

RM: Täytyy sanoo et se on ollu kyllä

MK: Se on kans yks semmonen asia et mähän sanoin jollekin, ku joku sanos et kyl sä voit housuis tulla. Mä sanoin et ei, mä olen itte ollu vaatimas niit hameit, ni mä en housuis voi tulla.

(TKU/A/13/91a-b.)

Yhtenäinen tummansininen pukeutuminen näkyy hyvin myös vuonna 2003 otetussa paraatikuvassa (Kuva 3).

1970-luvulla tosin paraatipukeutuminen ei ajan hengen mukaan ollut yhtä tarkkaa, vaan tärkeämpää oli että osallistui. Myös kunniatehtävään lipunkantajaksi on päässyt, vaikka ei sääntöjen mukaista partioasua ollutkaan.

SL: Et jos ajattelee pukeutumisest, ni se oli sitä 70-lukuu, ei sillon mun mielest kauheen... et huivi

KR: Joo

SL: Paraatiin ehkä et sillon, mut farkkui oli, paraatis oli farkkui. Mä oon ollu lipunkantajanaki joskus sit vissiin -80-luvun alkupuolel tai ei, kyl se on 70-luvun loppuu. Jotkut, Simpasen Merjan kans, muistaks?

KR: En muista

SL: Ni meil oli jotku, ei nyt tennarit mut jotku ihan siis vaaleet kengät

KT: Muodikkaat

SL: Jotku ihan sellaset, et... Valkoset hanskat oli kyl joo

M-LK: Joo lipunkantajilla ja lippuvahdeil

SL: Joo, mut et muuten niinku ei, aika sellast.

MK: Olihan se muuten jos kattoo muutenki niinku, jos on vanhoi marssikuvii jossain ni ei se oo sillon ollu sellast se marssi ku se on ollu esim. 80-luvul. Sillon se rupes tulemaan.

M-LK: Marssikuri oli muuten mut pukeutumiskuri ei ollu.

(TKU/A/13/91a-b.)

Yleisesti Suomessa suhtautuminen partioasuun muuttui radikaalisti 1970-luvun aikana. Silloiset partioasut menettivät suosiotaan, eikä yhdistyneellä järjestöllä edes aluksi ollut tarjota molemmille sukupuolille sopivia partioasuja. Järjestö myös suositteli poistamaan virka-asumaiset partiopuvut käytöstä. Vapautta korostanut ilmapiiri kannusti perinteisestä poikkeavaan pukeutumiseen. Partioparaateissa marssittiin college-puseroissa, huppareissa ja retkiasuissa. (Paavilainen 2010, 434.) Muutos partioasussa näkyi myös Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa ja näin myös sädetytöt marssivat paraatissa farkuissa ja vaaleissa kengissä.

1970-luvulla oli paraatin ja partiopuvun lisäksi muutoinkin vallalla traditiokielteinen asenne. Vanhasta partiopuvusta luovuttiin ja partion perinteistä pyrittiin muutoinkin irrottautumaan. (Paavilainen 2010, 483.) Vanhan partiopuvun tilalle tarjottiin ohuita kauluspaitoja ja villatakkeja, joilla irtaannuttiin alkuvuosien univormuhenkisistä asuista. Uusi partiopuku kuitenkin jakoi vahvasti mielipiteet ja niitä kritisoitiin epäkäytännöllisiksi. (Paavilainen 2010, 435.) 1980-luvulla järjestön asenteet kuitenkin muuttuivat. 1980-luvun alussa tehty partiopuku-uudistus, joka kiinnittyi vanhaan partiotraditioon, sai suuren suosion ja partioasu palasi näkyvästi käyttöön. (Paavilainen 2010, 483.)

Eeva kirjoittaa, että 1960- ja 70-lukujen taitteessa partio oli yleisemminkin murroksessa. Haettiin uutta ilmettä ja uusia toimintamalleja. ”Partio halusi tuolloin olla mukana ajan hengessä – esim. Tampereen tarpojapäivien ohjelmassa oli tuolloin kohua herättänyt esitys Hair (rock-ooppera)”. (TKU/O/13/5e.)

Sekä retket, juhlat että paraatit ovat tuoneet yhteen koko lippukunnan aina sudenpennuista johtajiin. Alkuvuosikymmeninä lippukunnan toiminta oli jakautunut kolmelle eri paikkakunnalle ja koko lippukunnan yhteisiä tilaisuuksia oli vähän. 1980-luvulla taas lippukuntalaisia oli niin paljon, että 200 hengen lippukunnalle oli vaikeaa löytää tiloja, jonne kaikki mahtuisivat. Tämän vuoksi saattaakin olla, että juuri koko lippukunnan yhteiset tilaisuudet on nähty Kaarinan Sädetyttöjen toiminnan kannalta erityisen tärkeinä ja mainitsemisen arvoisina, vaikka omakohtaisia muistoja paraatista ei paljoa olekaan.

Kuva 3 Kaarinan Sädetytöt paraatissa 2003.

4.3. KAARINAN SÄDETYTÖT YHTEISÖNÄ

4.3.1. Laulut

Riitta muistelee seuraavassa leirien iltalauluperinnettä. Iltalaulun laulaminen kuului niin vahvasti leirien ohjelmaan, ettei siitä haluttu luopua edes silloin, kun joukosta ei löytynyt lahjakkaita laulajia. Hätätapauksessa avuksi otettiin mankka, jotta iltalaulu saatiin laulettua laulutaidottomuudesta huolimatta.

Mieleeni on jäänyt myös leirien iltalauluperinne. Leirin ”vanhempi” johtajisto kokoontui keskelle leirialuetta ja lauloi jonkun kauniin iltalaulun/tuutulaulun. Sen jälkeen alkoi

hiljaisuus, ainakin periaatteessa. Taidettiin joskus käyttää myös mankkaa, jos ei sattunut laulajia porukkaan. Tätä voisi sanoa hätätapaukseksi. (TKU/O/13/5d.)

Kaarinan Sädetyttöjen lauluperinne tulee esille monissa muistelmissa. Näkemys siitä, että sädetytöt ovat aina olleet laulajia tulee esille monissa muistelmissa. Sädetytöt ovat laulaneet niin viikoittaisissa kokouksissa kuin leireillä ja riihityksissä. Joukossa on ollut monia hyviä laulajia.

M-LK: Ja kaik on ollu sellasii laulajii
RM: Kyllä
M-LK: Aina laulettiin. He on... Meiät on niinku opetettu laulamalla voi sanoo Aivan.
M-LK: No tietysti se tarttus ku tauti.
KR: Joo
KR: Et kyl nee iltanuotiot oli aina, et sillon laulettiin.
MK: Ollaan me laulettu paljon.
KR: Niin.
(TKU/A/13/91a-b.)

LK: Laulettiin ainakin paljon
AL: Se on Sädetyttöjen aina ollu, koska meil on hyvät, leiril valla laulettiin, Takion Riitta ja Marja-Liisa Lehto oli oikein hyvä
LK: Heist tuli molemmist opettajia sitten
AL: Oli oikein laulunvetäjiä kyllä
(TKU/A/13/92a.)

Riihityksissä, usein sateisessa metsässä, vetäydyttiin hyvin aikaisin laavuihin ja laulettiin koko laulukirja kannesta kanteen. Laulukirjan ulkomuotokin paljastaa, että paljon on tullut laulettua:

KR: Sehän oli, me mentiin jo viiden aikaan laavuihi nukkumaan, välil vaan jonku halon kans nostettii pääst laavun kattoo et vedet valus. Laulettii ja värjöteltiin ja syötiin siel ja laulettiin
KT: Sillon muuten laulettii oikeen OEK läpi ja se ihan oikeesti laulettii sillon ainaki sivu, sivulta
KR: Ja maakuntalaulut, siihen oikeen, se oli sitä 90-luvun kulta-aikaa
MK: Siis kyl, ku kattoo noit laulukirjojaki, ni ne on siis niin hiirenkorvil ja selattu ja simmoset kostuneet ja kuivuneet, et näkee et niit on käytetty.
(TKU/A/13/91a-b.)

Lauluja luotiin myös itse, esimerkiksi monelle vanhemman polven sädetytölle on tuttu Ampolan leirilaulu. Ampolasta oli muodostunut Kaarinan Sädetytöille tuttu leiripaikka ja siellä järjestetyillä leireillä laulettiin pitkään Ampolalle varta vasten sanoitettua laulua.

AK: Joo. Tuleeks jotain erityistä mieleen mitä ehkä sit just Sädetytöil kehittyi tai tuli jostain vaan Sädetyttöjen semmosii omii perinteitä?

--

AL: Onhan leireillä ollu tämä Ampolan laulu, se oli meiän oma, täällä Ampolan miten se meni

LK: Täällä leiri meil on oiva ja huumori sen voima

AL: Niin, ni se on Ampolast lähtösin
(TKU/A/13/92a.)

Marjaanan mukaan lauluperinteen avulla on saatu myös lujitettua lippukunnan yhteishenkeä:

Sädetytöt ovat aina kuuluneet joukkoon, jossa kantavana voimana on ollut laulamisen ilo. Kyse ei ollut kurinalaisesta kuorolaulusta vaan sanat ja sävel opittiin laulaa hoilottamalla. Laululeikit, ketjulaulut ja jopa jonkin verran äänissä laulaminen toivat sopivasti haastetta laulaahoilaamiseen. Sädetyttö lauloi kaikkialla kansanperinteen malliin niin, että melodiat siirtyivät sukupolvelta toiselle. Jopa lipunlaskulaulu on saanut uuden muodon kun vertaa laulettua laulua Laulajatyössä oleviin nuotteihin. Laulun ja leikin yhdistäminen on ollut hieno oivallus aktivoida kaikki henkilöt.
(TKU/O/13/5f.)

Pitkän ajan kuluessa toistuvat ja/tai sukupolvelta toiselle välittyvät kulttuuriset tiedot, taidot ja ajattelutavat saavat perinteen nimen ja arvon silloin, kun niistä puhutaan säilyttämisen arvoisina, velvoittavina ja ylevöittävinä. Tällöin perinteiksi nimetyt asiat nostetaan identiteettitunnusten ja kulttuuriperinnön asemaan ja niille annetaan erityisesti yhteisönmuodostusta ja yhteisönvahvistusta koskeva tehtävä. (Anttonen 2009, 2–3.)

Laulamisen tärkeys Kaarinan Sädetytöille tulee niin selkeästi esille useissa aineiston teksteissä, että sen on näkemykseni mukaan katsottu olevan yksi tärkeimmistä Kaarinan Sädetyttöjä määrittävistä perinteistä. Näiden tekstien valossa voidaan todeta, ettei Kaarinan Sädetytöt olisi sama lippukunta ilman pitkäikäistä lauluperinnettä, joka on opetettu aina uusille lippukunnan jäsenille retkien ja leirien avulla.

4.3.2. Ryhmähenki ja sen puute

Ryhmähenki on useassa tekstissä ollut määrittelevänä tekijänä sille, että kirjoittaja on viihtynyt partiossa. Näin Verna muistelee oman vartionsa retkeä:

Omat retket olivat partion kohokohtia. – – Mökillä oli ikkunoita ja meitä peloteltiin ajatuksella, että joku näkee meidät, mutta me emme näe sitä jotain ulkopuolella. Suljimme siis verhot ja muutuimme hysteeriseksi joutuessamme hakemaan ”postia”. Sinä yönä ei paljoakaan nukuttu. Kehitimme omat sanat lauluun ”Huomenta Suomi” ja

meidän oli tarkoitus herättää vj:t aamulla kattilan kansin. Vj:t tulivatkin sitten herättämään meidät, kun olimme nukahtaneet kattilan kannet käsissämme siskonpetiin. (TKU/O/13/5j.)

Jännittävät hetket mökillä kirkuvien ja nauravien partiokavereiden kanssa ovat jääneet Vernalle lähtemättömästi mieleen ehkä juuri siksi, että koko vartio oli yhdessä mukana luomassa pelottavaa tunnelmaa ja hauskoja jekkuja. Tyttöjen väliset suhteet ja ystävyys eivät ole tärkeitä ja monimuotoinen elämänpiiri ainoastaan tytöille itselleen, vaan niillä on laajempia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Tyttöjen luomat suhdeverkot ovat edellytys sosiaalisille prosesseille, joissa luodaan erityisiä sukupuoli-identiteettejä. Näihin liittyvät kulttuuriset käytännöt ovat vaihdelleet historian eri aikoina ja siten vaikuttaneet monella tapaa tyttöjen ja nuorten naisten yhteiskunnallisiin asemiin ja rooleihin. (Tuomaala 2011, 71–72.)

Myös historiikissa on korostettu yhteisten kokemusten luomaa yhteishenkeä. ”Vartioitten elämässä muodostavat leirit oman lukunsa. Mikä onkaan yhteishenkeä rakentavampaa, kuin ”maata kuin sillit suolassa” viikon verran ahtaassa teltassa. Sateen, tuulen ja paisteenkin keskellä koetaan kaikki leirien riemut ja hankaluudet yhdessä. Se kasvattaa todella jokaista ryhmässä ja yksilönä.” (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 62.)

Haastatteluissa retkien ohjelmista keskusteltaessa tuli esille se, mikä muistelijoiden mielestä on ominaista juuri Kaarinan Sädetytöille. Kovaäänisyyden katsottiin olevan nimenomaan sädetyttöjä määrittelevä tekijä, mikä osaltaan rikkoo yleistä näkemystä tyttöjen ideaalista.

SL: Mut oikeesti siis mä oon sitä mieltä et mikä erottaa meitä, siis nimenomaan tyyppillist meille on se kovaäänisyys tai semmonen et laulut ja huudot (TKU/A/13/91a-b.)

Tytöt on kulttuurissamme mielletty kilteiksi, passiivisiksi ja hiljaisiksi ja tytöiltä on odotettu vähäisempää tilan ja äänen ottamista sekä itsensä esiin tuomista. Tytön ei ole lupa meuhkata tai muutoin pitää ääntä itsestään. (Käyhkö 2011, 95–96, 99.) Lippukunnan toiminnassa tyttöjä on puolestaan kannustettu pitämään ääntä erilaisten huutokilpailujen ja -leikkien myötä. Myöskään tyttöjen riehumista retkillä tai vartioilloissa ei ole aineiston valossa liiemmin yritetty hillitä. Osittain tämä saattaa johtua siitä, että lippukunnan toiminnassa on ollut mukana poikia vain silloin tällöin

muutamilla retkillä, eikä jakoa villeihin poikiin ja rauhallisiin tyttöihin ole lippukunnassa muodostunut. Usein, kun ryhmässä on sekä poikia että tyttöjä, on poikien riehakasta olemusta peilattu rauhallisemmiksi miellettyihin tyttöihin (Käyhkö 2011, 95–96).

Vernalle on sudenpenturetkeltään jäänyt erityisesti mieleen riehakkaat vapaa-ajat:

Vielä enemmän kuin kokouksista pidin retkistä. Ensimmäisestä retkestäni Eräkämpälle en muista melkein mitään, mutta toiselta yhteisretkeltä Jopon kanssa muistikuvat olivat jo selkeämmät. Olimme retkellä jossain Naantalin suunnalla ja kaikilla sudenpennuilla oli noin neljän hengen huoneet. Meidän huoneessamme oli hurja meno perjantai-iltana: tuntui, ettemme nukkuneet lainkaan, lähes koko porukka riehui hervottomana ja jollain oli koti-ikävä. Seuraavana päivänä Sini lähti johonkin treeneihin ja palasi Turusta kokonainen sipsipussi mukanaan. Illalla käytiin saunassa ja jotenkin ryhmien välinen logistiikka petti: pojat näkivät ilkosillaan kierivät tytöt lumihangessa. Se oli hurjaa yhdeksänvuotiaan mielestä. Illalla koko meidän huoneemme nukahti rentoutustarinan aikana, riehuminen teki tehtävänsä.

(TKU/O/13/5j.)

Retkillä on päässyt irti kodinpiiristä ja siihen kuuluvista säännöistä ja lapset ovat saaneet touhuta ja pitää ääntä totuttua vapaammin. Retkelle on usein myös asetettu odotuksia ja jännitystä tulevan ohjelman sisällöstä, ja jännitys on päässyt purkautumaan retkipaikalle päästyä.

Haikki sekä leirikaste ovat monesti olleet niitä kesäleirin ohjelmia, joista nuoremmille on kerrottu kauhutarinoita ja joita on jännitetty ennen leirin alkamista. Kertomuksissa haikilla on aina satanut kaatamalla ja leiriläiset ovat joutuneet kävelemään kymmeniä kilometrejä painavat rinkat selässään. Nuorimmat ovat usein eksyneet ja löytäneet yöpymispaikalle vasta keskellä yötä pilkkopimeässä. Leirikasteesta taas on kerrottu kauhutarinoita monenlaisista epämiellyttävistä tehtävistä. Kaarinan Sädetytöissä sudenpentuja pidetään vielä pieninä ja he osallistuvat pidemmille leireille vain muutamaksi päiväksi. Siirtyminen seuraavaan ikäryhmään, aiemmin vartiolaiseksi ja nykyään seikkailijaksi, on tuonut mukanaan pääsyn koko viikon mittaiselle kesäleirille sekä enemmän vastuuta selviytyä ilman jatkuvaa huolenpitoa ja ohjeistusta.

Verna kirjoittaa harmistuneensa, kun kaikki vartiokaverit olivat olleet kesäleirillä ja kertoneet kokemuksistaan haikilla ja leirikasteessa:

Ensimmäinen kesäleiri jäi väliin ja Loistolle olin liian pieni. Loisto harmitti silloin hirmuisesti. Katselin tv-lähetystä mökillä mustavalkotelkkarista. Myöhemmin kuulin, ettei Loisto ollutkaan aivan kaikille loistokokemus. Siitä jäi kuitenkin kipinä suurleireihin. Seuraavan vuoden Heluna jäi väliin, koska halusin kuitenkin enemmän mummon kanssa

mökille. Syksyllä kyllä harmitti, kun kaikki vartiokaverit olivat olleet haikilla ja leirikasteessa. Näistä muiden tarinoista päätin, että minähän lähdän seuraavalle leirille. (TKU/O/13/5j.)

Kaarinan Sädetytöissä vartiolaisen ensimmäisellä kesäleirillä sekä haikki että leirikaste toimivat initiaatorituaaleina, joista suoriuduttuaan on päässyt hyväksytysti ”isoksi” leiriläiseksi. Haikkia ja leirikastetta on jännitetty etukäteen, mutta suoriuduttuaan urheasti koitoksesta, on henkilö voinut katsoa kuuluvansa muiden leiriläisten joukkoon. Jälkeenpäin tapahtumista on ylpeästi kerrottu kavereille ja toki tapahtumien jännittävyttä ja vaikeutta on osittain myös liioiteltu. Verna koki jääneensä hienosta kokemuksesta paitsi, koska hänen partioystävänsä kuuluivat rituaalien jälkeen isojen leiriläisten joukkoon, johon Verna itse ei ollut päässyt vielä osalliseksi.

Useimmissa kulttuureissa uskonnolliset seremoniat ja riitit ovat määrittäneet siirtymiä niin tyttöydestä naiseuteen kuin myös tyttönä ikävaiheesta toiseen. Esimerkiksi konfirmaatiossa on pikkutyttöistä rituaalin kautta astuttu moraalisesti vastuullisiksi yhteisön jäseniksi ja seksuaalisiksi olennoiksi. Sen jälkeenkin on tyttöikä jatkunut tietyin aikuisuuteen liittyvin vapauksin ja vastuin. (Tuomaala 2011, 48.) Samalla tavoin myös Kaarinan Sädetyttöjen kesäleirillä on sudenpennusta vartiolaiseksi siirtyneeltä leiriläiseltä odotettu enemmän omatoimisuutta sekä vastuunkantoa omista leirivarusteistaan. Vanhempien leiriläisten on myös vapaammin annettu kulkea leirialueella ja viettää vapaa-aikaa itse haluamallaan tavalla. Sudenpentuikäisiä ei olisi päästetty keskenään yli yön kestäväälle haikille, mutta jo vuoden vanhemmat leirikasteen saaneet vartiolaiset ovat saaneet selviytyä koitoksesta parhaan taitonsa mukaan.

Raasinkorven vaelluksiinkin liittyvät muistot ovat piirtyneet vahvasti muistelijoiden mieliin, vaikka tapahtumat tuskin sillä hetkellä ovat olleet kovinkaan miellyttävät:

MK: Siis, mä muistan se oli varmaan viiminen kerta ku mä oon Raasis ollu, ni mä oon yön valvonu ja kuunnellu ku siäl jossain meni, se oli sitä armeija-alueet, ni semmoset tankit.

Kauhee mekkala ja mää pelkäsin koko yön et ne tulee päälle.

KR: Ja aina kierrettiin järvi ja aina

KT: Ja aina sato

KR: Joku reitti meni sinne ison tien tois puolel, niinku ihan tyhmää meit viedä sinne, aina me oltiin jossain eksykses, aina meit haettiin sielt yötä myöten, aina joku on ollu, kerran mä oon ollu siel lantioo myöten, oltiin kottiin päin menos, ni oikastaan tost johki suonsilmään, tosi fiksuu. Mut sinne vaan mentiin aina.

(TKU/A/13/91a-b.)

Vaellustarinat ovat toimineet selviytymistarinoina ja yhteiset ”vaikeuksien kautta voittoon” -kokemukset ovat osaltaan vahvistaneet sädetyttöjen ja erityisesti vartioiden yhteishenkeä.

Elina kirjoittaa lippukuntalehti Säteilyvaaran synnyttämistä muistoista seuraavasti: ”Terkuissa haluttiin usein mainita mahdollisimman moni kaveri. Kaikkein parasta oli, jos pystyi käyttämään jotain sisäpiirivitsiä, josta tiesi että vain tietty porukka ymmärtäisi sen.” (TKU/O/13/5k.) Oman ryhmän tärkeydestä kertoo sekin, että Eeva mainitsee tuolloisen 60- ja 70-luvulla toimineen tarpojaryhmänsä kokoontuvan silloin tällöin vieläkin. (TKU/O/13/5e.) Ryhmien sisäpiirivitsit sekä yhteinen hauskanpito ovatkin parhaita ryhmähengen luoja. Oma ryhmä ja tiivis kaveriporukka ovatkin mielestäni yksi tärkeimmistä tekijöistä partiossa viihtymisen suhteen.

Sannan mielestä on Kaarinan Sädeytöissä aina panostettu luovaan hulluuteen ja hassutteluun. Lippukunnassa ei olla muistelijoiden mielestä oltu koskaan kovin vahvasti kilpailuhenkisiä, mutta partiotaitokilpailuihin on enemmänkin osallistuttu hauskan yhdessäolon vuoksi.

SL: Mut sellaseen luovaan hulluuteen on mun mielest aina panostettu

KR: Joo

KT: Nii, ja just se et

SL: Sellasiin asusteisiin ja semmoseen hassutteluun

KT: Et mentiin kisoihin, mut ei haitannu se suoritus, tottakai me tosissaan otettiin ne tehtävät, mut

KR: Ei, välil tehtiin joku ea:kin niin lekkerii, et ruvettiin jumppaamaan jotain tajuttoman jalkoi, siis se meni jo ihan mauttomaks jo mut, et sit mentiin niin alta lipan

KT: Ja aina oli joku yhteinen asuste, se oli sit joku, yksissäki vartsa-ajan kisois, ni meil oli semmoset pieni talo preerialla -myssyt kaikil, siit on ihan kuvatkin olemas, semmost jotain aina yhdistävää keksittiin et meiät erotettiin kyllä

M-LK: Ja just noist vartioist, ni me oltiin varmaan, me oltiin jollain muul rastil, et niit rastityötehtävii on varmaan ollu enemmän ku vartioit on mukan ollu, ni ne kilpailujohtajat naureskeli ku me tultiin pois rastilt, et eiks se oo teiän vartio se yks porukka? Mä sit et no mikä niil sit oli? Noku niitten piti aamupuuroo keittää yhdel rastil sit siin alkupääs ja ku he oli jättäny ruokailuvälineet poies sitte, ku lautaset ja lusikat ja muut, ni yks oli veistäny ittelles tämmöttis vähän puun näin, et hän oli syöny, yks söi karttalaukan kulmalla ja yks aurinkolaisella.

(TKU/A/13/91a-b.)

Aina ei toiminta ole kuitenkaan ollut auvoista. Marjaana kirjoittaa 1960- ja 70-luvuilla syntyneen lippukuntaan sisäpiirejä, joissa toimittiin omien mieltymysten mukaan, eikä uusiutumiseen ja toiminnan kehittämiseen löytynyt rahkeita. Sudenpentutoimintaa

korostettiin vartiotoiminnan kustannuksella ja panostus vartiotoimintaan oli vain muutamien kyvykkäiden vartionjohtajien varassa. Sudenpentutoiminnan suosiminen näkyi myös lippukunnan kesäleiritoiminnan hiipumisena.

Lippukunnassa, jossa vartiotoiminta on alamaissa voi olettaa, ettei kesäleiritoimintakaan ole voimissaan. Lippukunnassamme sudenpentutoiminta oli saanut kovin suuret voimasuhteet. Lisäksi annettiin ymmärtää, että ainoastaan Hannunniityssä toimiva tonttuparvi oli koko lippukunnan kivijalka. Tosin sieltä nousi uudet vartiosukupolvet. – – Lippukuntaan alkoi muodostua sisäpiirejä. Jokaisessa piirissä oltiin omalla taholla aktiivisia mutta siellä toimittiin ainoastaan omien mieltymysten mukaan. Oltiin itseriitoisia. Hankaliin, kovin haasteellisiin hankkeisiin ei ollut kiinnostusta. (TKU/O/13/5f.)

Tiivis ryhmähenki onkin eri asia kuin klikkiytyminen ja muiden toiminnan vähättely. On tärkeää, että lippukuntalaiset pystyvät myös puhaltamaan yhteen hiileen ja näkemään muiden ryhmien tärkeyden kokonaisuuden kannalta.

Naisten ja tyttöjen vuorovaikutusta käsittelevissä tutkimuksissa on korostettu naisten arvostavan läheisyyttä, välttävän konflikteja ja pyrkivän harmonisuuteen. Folkloristi Karoliina Ojanen kirjoittaa, että tyttöjen ja naisten keskinäiset suhteet on nähty inhimillisempinä ja ystävällisempinä kuin poikien. Harmonisuuden korostamisen ohella tyttöjen sosiaalsiin suhteisiin on yhdistetty tyttöjen aggression epäsuora ja piiloteltu luonne. Epäsuora sosiaalinen aggressio tarkoittaa toisen vahingoittamista kiertoteitse, aggressiivisen toiminnan naamioimista joksikin muuksi tai toisen sulkemista sosiaalisen yhteisön ulkopuolelle. Tyttöjen vuorovaikutuksessa esiintyykin niin kilpailua, vallankäyttöä kuin kiusaamista. (Ojanen 2011, 159–160, 163.)

Klikkiytyminen ja oman ryhmän etujen tavoittelu sekä muiden ryhmien vähättely voidaan tässä kohtaa mielestäni laskea lippukunnan toiminnassa tapahtuneeksi epäsuoraksi sosiaalseksi aggressioksi. Sudenpentutoiminnan nostaminen korokkeelle ja lippukunnan eri ryhmistä tärkeimmäksi sai aikaan sen, että kiinnostus toimintaan alkoi hiipua. Nuoremmat vartionjohtajat joutuivat alistumaan heitä vanhempien sudenpentujohtajien vallan alle. Vaikka hierarkkinen valtarakenne oli samanaikaisesti yhteisön nuorempia jäseniä alistava, se saattoi tuottaa vanhemmille johtajille positiivisia kokemuksia yhteisöllisestä kyvykkyydestä. Hierarkiat luovat välineen rajata muita yhteisön ulkopuolelle ja näin ollen lujittavat kunkin osaston keskinäistä yhteisöä, Ojanen kirjoittaa. (Ojanen 2011, 156.)

Lippukunnan jakaantuessa vuonna 1963 oltiin yleisesti sitä mieltä, että Kaarinan Sädetyttöjen toiminta alkaa hiljalleen hiipua. Nuoret johtajat kuitenkin innostuivat toiminnasta entistä enemmän:

RM: Mut tota tämmösen mä muistan sillon -63 ku nää sit hajos kolmeen lippukuntaan, ni sitten tota oli määrätty et no joo Sädetytöt kuolee siihen, et eihän siel oo kunnan johtajiakaan et ne on sit joku sit pieni ryhmä jossain nurkas kokoontuu, mut nää kaks sit kasvaa. Rantakaarinat ja Pirtapiiat, et niist tulee hyvät lippukunnat, koska tosiasia oli muuten et meil jäi aika nuoret johtajat sillon, et Anja oli sit sen ikänen joka vois sit lippukunnanjohtajan ottaa, oli oikeestaan ainoa. Mut ei se sitä lopettanu, päinvastoin me innostuttiin

--

KR: Mut kyl se siis tota kyl meiänki ikäpolvi heti ku me oltiin, meil oli omat vartiot niinku, Ivaska ja meiän ikäryhmä ni siis meilt lähti niinku semmonen innostus ja poweri, et kaikki retket ni me järjestettiin ne melkeen sillon. Ja sit oli teemaa ja et me niinku vapaa-ajallakin suunniteltiin niit

KT: Niin, et me oltiin kavereit niinku partion ulkopuolellaki vaik ei siin muita kavereit ollu (TKU/A/13/91a-b.)

Innostuneisuus ja hyvä yhteishenki ovat välttämättömiä elementtejä, jotta lippukunnan toiminta on tarkoituksenmukaista. Nuoret johtajat ovat myös olleet innostuneita saamastaan vastuusta ja mahdollisuudesta päättää itse millaisia retkiä tehdään ja millaista ohjelmaa lippukunnan retkillä on tarjolla. Nuorilla on ollut myös halua näyttää vanhemmille johtajille mihin he pystyvät ja osoittaa luulot lippukunnan toiminnan hiipumisesta vääriksi.

4.3.3. Valtasuhteet

Valta on luonteeltaan toiminnallista, se ei ole kenenkään yksittäisen ihmisen hallussa, vaan valtapositiot muokkautuvat toiminnallisesti ja diskursiivisesti (Ojanen 2011, 156). Monissa kirjoituksissa tuodaan esille lippukunnan johtajien ja nuorten välistä kuilua. 1960- ja 70-luvuilla ikärajat olivat tärkeitä ja vanhempiin partiolaisiin suhtauduttiin kunnioittavasti, samalla tavoin kuin opettajiin. Johtajilla oli valtaa ja johtajien suosioon pääseminen oli tärkeää. Tästä huolimatta johtajien auktoriteettiasemaa ja järjettömiltä tuntuja sääntöjä osattiin ja uskallettiin myös kyseenalaistaa. (TKU/O/13/5e.) Eeva kirjoittaa, kuinka hänen ikäpolvensa (1950-luvun lopulla partiossa aloittaneet) oli kasvatettu tottelemaan ja kunnioittamaan johtajia, mutta jo seuraava sukupolvi osasi

vaatia demokraattisempaa toimintaa: ”kuka maksaa johtajien kahvit – lippukuntako?”.

(TKU/O/13/5e.) Myös Eevan ikäluokka pyrki tekemään uudistuksia:

Uudistusta haluttaessa minun ikäluokkani ja meitä vanhemman väen – välillä oli selkeä juopa. Edellinen polvi vastusti muutoksia. Esimerkiksi lpk:n omaa huivimerkkiä ja omaa kunniamerkkiä vastustettiin. Vastustuksen perusteluksi esitettiin, että sillä toimitaan, millä muut ovat jo luoneet. Eli klassinen ”ei enenkään...” Molemmat hankkeet on toteutettu myöhemmin – huivimerkki valittiin järjestön toimesta muistaakseni ao. vuoden kauneimmaksi partiomeriksi.” (TKU/O/13/5e.)

Lippukunnalle suunniteltiin vanhempien johtajien vastustuksesta huolimatta oma huivimerkki, joka on sittemmin saanut pysyvän sijan lippukunnan rakkaana tunnuksena. Huivimerkki toimii nykyään logona niin lippukunnan kirjeissä, internetsivuilla kuin yhteisesti hankituissa huppareissa sekä lippukunnan myymissä tuotteissa. Tunnuksen olen liittänyt myös tutkielman kansilehdelle (Kannen kuva). Nykyään ei taida löytyä enää lippukuntaa, jolla ei olisi omaa tunnusta partiuhuivissaan. Ajat ja asenteet ovat tässäkin suhteessa muuttuneet.

Vaikka uudistukset ovat tuottaneet lippukunnan toiminnassa erimielisyyttä, näen nämä monenlaiset kokeilut ja muutokset välttämättömänä sille, että lippukunnan toiminta on jatkunut kaikkien näiden vuosien ajan. Paikoilleen jääminen ja samojen asioiden tekeminen vuosikymmenestä toiseen ei auta lippukuntaa ja sen toimintaa säilyttämään suosiotaan nuorten keskuudessa. Partiotoininnan on mielestäni oltava ajan hermolla ja tarjottava sitä, mitä kukin sukupolvi pitää mielekkäänä.

Monesti nuoret saivat itse johtajiksi tultuaan kokeilla uusia toimintatapoja. Eeva kirjoittaa, kuinka etenkin ensimmäisenä leiriyönä oli vaikea saada nuoria hiljenemään ja nukahtamaan kymmeneltä. Sen sijaan että samalla linjalla olisi jatkettu vuosi toisensa jälkeen, päättivät nuoret johtajat kyseenalaistaa koko touhun mielekkyyden. ”Joskus myöhempinä vuosina, kun itse olin mukana leirin johdossa, kokeilimme sitä, että nukkumaan mentäisiin vasta sitten, kun ollaan väsyneitä – ei kymmeneltä. Toimi hyvin ja hiljaisuusongelmia ei ollut.”. Uusien toimintatapojen hengessä kokeiltiin myös aikatauluista vapaata kellotonta leiriä (TKU/O/13/5e), joka saikin aikaan erilaisen leirikokemuksen:

SL: Joku leiri oli sellanen et ei ollu kelloi ollenkaan

MK: Voi kuule, se

M-LK: Joo, kelloton

KR: Mut se oli -84, eiks ollu

Mk: Sit oli kananmunankeittäjä oli yks aika, ja perunankeittäjä oli yks aika – – ja sit meil oli hirvee laatikollinen kelloi ja me ei tiedetty kenen ne oli ja sit kun sit mekin yritettiin pitää niin et johtajil ei oo, mut sit esimerkiks Sannal ittel oli piilolasit ja sit ku siihen aikaan piti piilolasei pestä viel niin et niit pidettiin, otettiin pois pääst ja niit täytyt laittaa siihen telineeseen ja 10 minuuttii semmoseen nesteeseen, ni oli pakko olla sit se kello, et ne sai sit, tiedettii nii. Et kyl johtajil, sit me opittiin se et johtajil täytyy olla kello
KR: Eikä siin nyt heräämisestäkään tuu mittään
MK: Mut sehän se just oli ajatuksena siin, et herätään silloin ku herätään
(TKU/A/13/91a-b.)

Kokemuksen kautta havaittiin, että johtajilla on toisinaan myös hyvä olla jonkinasteista valtaa, vähintään sen verran että kellottomalla leirillä johtajilla sallitaan kellot.

Johtajien vallankäyttö on myös ollut osa leireille kuulunutta tietynlaista roolipeliä, kuten Elina seuraavassa tekstissä kirjoittaa:

Leiriläiset jaettiin kesäleirillä aina noin 4–5 hengen telttavartioihin. – – Telttatarkastus tarkoittaa sitä, että vartioille ja sudenpennuille annetaan tietyn verran aikaa siivota ja järjestellä telttansa tip top -kuntoon.

Teltan liepeet käärittiin ylös, makuualustat ja makuupussit kasattiin sokeripalaksi (alustat ja pussit vuorotellen päällekkäin) teltan toiseen pätyyn ja maavaatteet putsattiin neulasista ja muista roskista. Teltan ei ollut suotavaa olla *lehmä*, joten telttanarut täytyi kiristää huolellisesti. Teltan ympäristössä olevat rakennelmat, kuten rinkkatelineet, täytyi myös kiristää. Toisinaan sai lisäpisteitä, jos teki vartion nimeä henkivän leiriportin tai raadin arvolle soveltuvan merkityn kulkuväylän teltalle.

Lopulta johtajista koostuva raati tarkisti tuloksen. Kun minä olin vartiolainen, oli raadilla usein aika kovatkin otteet. Muistan esimerkiksi että johtajat saattoivat istua rinkkatelineelle ja hytkyttää sitä, jolloin käytökset tietenkin löystyivät, ja meidän piti korjata ne.

Raati kiinnitti arvosanan sisälmarulla teltan suuaukole. Tunnelma oli aina jännittävä, emmekä olisi malttaneet odottaa, että näemme tuloksen. Jos arvosana oli toivotunlainen, kaikki riemuitsivat suureen ääneen. Jos arvosana oli huonompi kuin odotettiin, olimme aidosti pettyneitä.

Tilanteen tietynlaisesta vakavuudesta huolimatta kaikki kuitenkin (ainakin useimmiten) tiesivät, että telttatarkastus on leikkimielinen. Johtajat näyttelivät usein teennäisen vakavia, leuka pystyssä kulkevia, vaikeasti tulkittavia arvostelijoita, ja se oli hauskaa.
(TKU/O/13/51.)

Telttatarkastuksista kehkeytyi varsin totisia taisteluita telttakuntien välille. Telttapaikan rakennelmineen tuli olla tarkkojen sääntöjen mukaan siististi ja telttakunnat saivat pisteitä sen mukaan, kenellä oli parhaiten pystytetty telttapaikka. Telttatarkastusten avulla johtajat pystyivät vaatimaan telttakunnilta siisteyttä ja

järjestelmällisyyttä ja palkinnon kautta telttakunnat muodostivat keskuuteensa kamppailun parhaan telttakunnan tittelistä.

KT: Hei, mut toi mikä on meil ollu leiriperinne aina, siis telttatarkastusmerkit.

KR: Telttatarkastus!

KT: Siis voi että just noi Vienolan ensimmäiset kesäleirit, mis me ollaan oltu kans, -83, -84, kuule ja niistä niin veristä kisaa oli telttakunnittain

KR: Ja verenmaku suus

RM: Sellast on ollu sillon jo

M-LK: Kyllä

RM: Siit on ollu et kuka sit kaikkein hienoimman osas

KR: Meiän telttapaikka oli siel niinku infotaulult varmaan puol kilsaa, ihan siel pöpelikös, eiku pilli ni äkkii juoksuu et kuka ekana siel paikal ni sai taas jonku pisteen johonki

MK: Sit niit kerättiin siihen naruun, niit tehtiin, askarreltiin etukäteen vaiks kuin pal

M-LK: Ja meil oli Rölli

RM: Nii oli juu, meil on ollu Rölli, semmonen joka sai se aina sit ku oli paras se telttatarkastukses paras, ni se oli semmone peikko, semmone iso

--

M-LK: Kyl se sama oli et se semmonen Rölli semmonen peikko, -- ja sil oli semmonen pörrönen tukkaki ja

KR: Olikse kiertopalkinto

M-LK: Se oli joo, et se joka oli sit paras ni se sai sen ja kuka telttakunta sit sai ja sokerpalat piti olla just jämpt, kenkät ja reput ihan kunnol paikallans, saapastikut et saappaat oli järjestykses.

(TKU/A/13/91a-b.)

Elina kirjoittaa, että telttatarkastukset arvosteluasteikkoineen ovat jääneet hänelle lähtemättömästi mieleen.

Meistä oli aina tosi jännittävää kun tuli ensimmäinen telttatarkastus ja saimme tietää millä tavalla teltat sillä leirillä arvostellaan. Leirin nimeen ja teemaan liittyen kehiteltiin aina uusi arvosteluasteikko. --

Esimerkiksi ensimmäisellä kesäleirilläni Helunalla vuonna 1997, jossa olin sudenpentuna, kertoi tietynlainen lehmän häntä arvosanan. Johtajat olivat askarrellet narusta lehmän häntiä, joihin sidottujen rusettien väri vaihteli. Kaikkein paras, eli tietenkin Helunan häntä, oli kaikkein hienoin. Sitä kaikki tavoittelivat teltalleen.

Halusin kertoa näistä arvostelulapuista siksi, että ne ovat jääneet niin selkeästi mieleeni. En muista tältä ensimmäiseltä kesäleiriltäni paljoakaan, (olin seitsemänvuotias), mutta Helunan hännän muistan.

(TKU/O/13/51.)

Telttatarkastukset ovat edelleenkin tärkeitä sädetyöille ja telttojen siisteyteen panostetaan paljon. Kilpailuhenkisyys sekä erikoinen palkinto saattavatkin olla syitä telttatarkastuksen suosioon. Lippukunnan sisäiset kilpailut ruokkivat myös ryhmien yhteenkuuluvuuden tunnetta ja korostavat yhteistoiminnan tärkeyttä. Jokaisen

telttakuntalaisen on osallistuttava omalla panoksellaan telttatarkastuksen luomaan kilpailuun, jotta ryhmällä on mahdollisuus voittaa.

4.3.4. Koettelemukset ja epäonnistumiset

Mukavien leirimuistojen lisäksi on muistelmissa tullut usein esille vähemmän miellyttäviä koettelemuksia, jotka ovatkin monen vuoden jälkeen muotoutuneet rakkaimmiksi ja hausimmiksi muistoiksi. Hauskuus on kuitenkin ollut monista sattumuksista kaukana tapahtuman aikaan. Näin muistellaan partiotaitokilpailujen tehtäviä sekä onnistumisen ja epäonnistumisen hetkiä:

Typillisiä kätevyystehtäviä olivat kottaraisenpönttö ja kannel. Tehtävän luovutusvaiheessa olimme täysin vakuuttuneita siitä, että nämä olivat valioyksilöitä, mutta arvosteluperusteet olivat jääneet huomioon ottamatta. – – Meille tippui pisteitä melko niukasti. Onnistumisen ilo vaihtui usein katkeraan kalkkiin, mutta uusiin ponnisteluihin oltiin aina valmiita lähtemään. – – Joku ulkopuolinen voisi kysyä, mitä järkeä on ryhtyä moisiin ponnistuksiin. Vastauksena on: Yhdessä kokemisen riemu! (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 84.)

Jännittävät koettelemukset ovat toisinaan koetelleet hermoja toden teolla, mutta jälkeenpäin niitäkin on voinut muistella positiivisemmassa valossa:

Minulla oli mukanani kesäkuussa syntynyt Sirkku-tyttäreni, joka siis oli vielä aivan riippuvainen äidistä. Leirillä ensin koimme hirvittävän ukonilman ja rankkasateen. Päästyämme sitten Kirjalansalmen sillalle, jossa oli illansuussa ponttoonin vaihto (varoitusta emme tietysti mennessä olleet huomanneet), ei ollut muuta kuin selvä meri edessämme! – Auto allamme, auton sisällä vauva, jolle paluumatkaksi tuskin vaihtovaatetta!! Työmiehet eivät paljon ”arinoa” suoneet; kuitenkin sen että lankkuja itse asetellen saimme luvan yrittää seuraavalle ponttoonille. Se oli jännittävä yritys, josta kuitenkin vauvan ja kotona olevien muiden lasten tähden oli selvittävä! (Parvio, L. 1989, 16.)

Partiolaisuuteen usein liitetään piirteitä periksiantamattomuudesta sekä omituisesta halusta mennä ehdoin tahdoin märkään metsään, vaikka kotisohvalla olisi paljon mukavampaa olla. Erään muistelijan mukaan vaatii oikeaa partioluonnetta halu lähteä metsäretkelle tuiskussa ja tuulessa:

Kun sitten olin Kirkkotien alkupäässä alkoi tuulla ja jo hetken päästä kovin, joka samalla toi syksyn ensimmäisen lumisateen. Sitä tuli taivaan täydeltä ja erittäin voimakkaan tuulen myötä. Mietin kulkiessani, että onkohan kukaan tullut? Oikean partioluonneteen omaavia olivat joka ikinen, kaikki 10 Sädetyttöä, kaikki siis tulivat, eihän partiolainen ole säiden orja. Yhteinen oli myös päätös lähteä metsään keittämään. (Nieminen 1989, 43.)

Kommelluksien kautta syntyy myös hausimpia muistoja, kuten Taivassalon ”lehmäleiri”, jota Anja ja Marja-Leena naureskellen muistelivat.

M-LK: Me oltiin Taivassalos, oltiin saares leiril ja se oli muutenki kauhian hauska juttu koko se leiri ku me mentiin tommosel platalla siis lampaankuljetusveneellä meität soudettiin sinne saareen sitten, vesi oli kauhian matalalla ja tämän maatalon ketkä omisti sen saaren ni niitten lehmät tuli siält salmen yli sinne saareen ja sitten vesi nousi eikä ne päässykään enää poies ja meiän Pirkko on sitä mieltä sen jälkeen ettei lehmä oo mikään maitolaitos, se on ihan jottain muuta, hän sai joka aamu käydä siivoomas sen leirikeittön ku ne oli käyny siel asioillaan.
(TKU/A/13/91a-b.)

AL: Ja se oli se leiri ku mul onki kuvii tääl kato ku siel oli lehmät meiän kans siel, se oli saari ja sit siel oli niit talon lehmii kato, ni me oltiin siel lehmien kans samal leiril.

LK: Joo, ei se oo kamalan helppoo

AL: Kuule ei, arvaa mitä aamul tehtiin ensmäittek. Luotiin lanta, kamalast oli kuule liukumiinoini. – –

AL: Tää on se, sillon ku oli kato se lehmäleiri, ni Eeva, Perälän Eeva aamulla ensmäittek puski ja ajo lehmii poies
(TKU/A/13/92b.)

Hyvä yhteishenki saa jaksamaan, vaikka toisinaan hauskuus tuntuu olevan hetkittäin kaukana. ”Viikon aikana kuitenkin alkoi yhdelle ja toiselle tulla hiertymiä ja muita kivistyksiä. Naureskellen jaoimmekin porukan silmä-, jalka- ja käsijaostoon, johon kukin kuului ”vammojensa” mukaan. – – Maisemat olivat hienot, mutta koko yön tuuli piiskasi teltoja niin, että tuntui kuin olisi nukkunut hiirenloukussa.” (Ivaska 2009, 43.)
Jälkeenpäin tuntee kuitenkin ylittäneensä itsensä ja saaneensa uusia kokemuksia.

Virheistäänkin voi oppia ja tämä tuntuu olevan yhtenä ohjenuorana monen partioryhmän toimintaa kuvatessa:

Seuraavana vuonna oli jo kokemusta ja itsevarmuutta kertynyt sen verran, että uskalsimme lähteä hiihtelemään ihan oikeaan erämaahan. – – Perille päästyämme paikalliset kelkkamiehet eivät olleet uskoa silmiään, kun yhtäkkiä tuon kaukaisen majatalon – – pihaan pelmahti 8 ihan oikeaa nuorta naista. Vielä suurempi oli hämmästys kun kerroimme lähtevämme suksinemme erämaahan ilman miehiä. Ehti siinä yksikin isäntä todeta, että no jos teitä ei ala kuulumahan niin on helppo saada etsijät liikkeelle kun sanoo eksyksissä olevan 8 nuorta naista. (Ivaska 2009, 44.)

Halu näyttää mistä partiolaiset, ja etenkin naispartiolaiset, on tehty oli varmaankin päällimmäisenä mielessä näillä hiihtäjillä. Miesten epäileväinen vastaanotto loi sisua, jonka voimin perille mentiin vaikka väkisin. Tämä kuvaa mielestäni hyvin partiolaisen mentaliteettia. Etenkin tyttölippukunnassa on totuttu siihen, että ei ole erikseen

naisten ja miesten hommia. Naiset tekevät kaiken erävaelluksista myyjäisaskarteluihin, koska miehiä ei ole mukana toiminnassa.

4.3.5. Jännittävät kokemukset

Koettelemusten lisäksi tuli muistelmissa esiin myös erilaisia jännittäviä kokemuksia, joita lippukunnan pitkän historian aikana onkin kertynyt melkoisesti. Nämä kauhua ja pelkoa herättäneet tapahtumat ovat onneksi jääneet vain läheltä piti -tilanteiksi, eikä mitään todella järkyttävää ole lippukunnan retkillä tapahtunut. Sen verran hurjia kertomukset kuitenkin olivat, että muistelijat sanoivat vieläkin nousevan karvat pystyyn näitä asioita kerratessa. Osaltaan ne toimivat varmasti vain pelottavina kauhutarinoina, mutta voivat myös toimia opettavaisina tarinoina siitä mihin kaikkeen leireillä tulee varautua sekä sankaritarinoina siitä mistä kaikesta on leireilläkin selvitty. Kertomukset ovat voineet toimia myös terapiana ihmisille, jotka ovat halunneet vapautua tapahtuman synnyttämistä peloista ja traumaattisista muistoista (Peltonen 2006b, 201–202).

Kun lapsille opetetaan puukon käyttöä, on täysin ymmärrettävää ettei tapaturmiltakaan voida välttyä. Erityisesti mieleen ovat jääneet leirien veistelytöissä tapahtuneet tapaturmat, joiden takia on jouduttu lähtemään sairaalaan.

MK: Joo, mä voin kertoa et mul on leireist ja riihityksistä siis ihan päällimmäisenä mielessä on tota sairaalareissut. Koska mä olin jostain syyst aina se joka lähti sen loukkaantuneen lapsen kans

SL: Hei, yks leiriki oli se mis – – lehti tehtiin leiriksi ja siin oli takakannes leirihammasharja. Kuin mont sinne Naantaliin vietiin, ku oli vetäny kättees

KR: Me tehtiin se leirihammasharja

SL: Ja sielt sanottiin jo et ei enää, älkää tuoko niit tänne, et täytyy Tyksiin viedä, ku mukulat veti kättees.

(TKU/A/13/91a-b.)

MK: Mut siis pahin oli, se oli se tyttö se, Manneliuksen Riikka kun tota se teki sitä, mikä sen leirin nimi oli, ku se teki sitä korulippaan, Lyylin korulippaan kantta ja se piti siit näin kiinni ja sit piti niinku tasottaa sitä ja se veti puukon kans täst näin. Ja tost meni siis, täst näin, niin et tuol näkys luu ja tost kynnen alla oli sit. Siis se oli niin hirvee ja ku se tuli sielt... Hyi kauhee. Se tuli sormet suus ja mun ensimmäinen ajatus oli et mis on ne sormen päät.

(TKU/A/13/91a-b.)

Tapaturmien lisäksi on leireillä jouduttu selviämään myrskyistä ja kaatuvista puista. Vaikka koettelemuksesta onkin selvitty ehjinä, on tapahtumasta jäänyt jonkinlainen epävarmuus ja pelko sille, mitä jos olisikin käynyt pahemmin.

M-LK: Mustfinnös, ku mä olen ollu vartioikänen sillon, me oltiin Mustfinnös tuol Paraisilla leirillä ja oli oikein lämpimät ilmat ja sit nousi ukonilma ja meiän johtajat kokos meiät – – kaikist pikkuteltoist siihen puoljoukkueteltaan, ku oli niin kauhee se ilma ja sit ku se oli ohi ni silt alueelt ni oli kaatunu kaks mäntyy, mut ei onneks telonnu teltoi, mut ihan teltan viereen. Et kyl siit jäi semmonen vähän et, ku se on ihan mäntykangas se Mustfinnö, semmonen et

KT: Aattele et tommonen iso mäntyranka ku se tulis ni siel olis kuus pikkutyttö.
(TKU/A/13/91a-b.)

Toisinaan taas tajuaa tilanteen vakavuuden vasta jälkikäteen, kuten seuraavassa Riitan muistelussa käy ilmi:

RM: Mut täst veneretkest, ku mä olen itte ollu mukana oikein varsinaisena hölmönä, et johtajat oli ihan hermostunu, siis Kunstenniemestä me lähdettiin niinku päiväretkelle, nää vähän isommat vartiolaiset, ruotsalaisen soutuveneen kans ja sillon oli ihan kaunis ilma, ku me aamupäiväl lähdettiin ja sit tuli hirvee myrsky ja tuuli ja...

M-LK: Ylilastattu vene

RM: Joo, kato, ylilastattu vene ja mee vaa naurettii, tultii kauhees aallokos ja jollai lusikal ajettii vähä vettä pois ja naurettii vaa, mut tota ristiritarit oli veneens kans sillon siellä lähellä ja ne kiersi koko ajan meiän veneen lähellä, ne ei niinku jättäny meitä, me oltiin kiukkusii et mitä noi tosa, aallot tulee vaa suurempina

KR: He oli teiän suojelusenkeleit, vast jälkeenpäin hoksannu

M-LK: Juu, ja se oli niin ylilastattu vene, ei siin ollu vissiin ku yks lauta veden pinnan pääl

RM: Ja meiän johtajat oli siel Kunstenniemen rannal aivan hermona

M-LK: Ja kiukkusina

RM: Ja kiukkusina, nii, et kui te lähdette tol taval nii

(TKU/A/13/91a-b.)

Etenkin teini-iässä ei aina ajattele tekojensa seurauksia loppuun saakka ja aikuisten holhoavat asenteet saattavat vain ärsyttää. Vasta aikuisena on Riitta tajunnut millaisessa vaarassa vartiolaiset ovat veneretkellään oikeastaan olleet.

Kauhistusta herätti myös Sannan kertomus vartionsa kanssa tehdyistä vaelluksista. Yläasteikäisten vartionjohtajien johtamat extreme-henkiset retket nähtiin nykypäivästä katsottuna uhkarohkeina, vaikka tuolloin samantapaisia vaelluksia tehtiin Kaarinan Sädetyöissä usein.

SL: Mut – – näitten meiän kakkosten kans me tehtiin korpitrippei jonkun verran, elikä meil ei ollu teltaa, Hämäläisen Sirpa, joka oli mun kans vartionjohtajana, ni likat ja makuupussit ja makuualustat ja mulla oli sitten suht iso, mut ei mikään määrättömän iso muovi, sellanen kirkas muovi pakattuna pieneen ja sit retkikeittimet ja näin ja sit me mentiin jonnekin niinku, mihis päin mentäis ja, ei me edes kysytty miltään

maanomistajilt lupaa, ei me tietenkään tulta tehty, mut me menttiin vaan niinku kävelemään, käydään tuol, tuol, tuol, ne oli korpitrippei ja sit me vaan niinku et mikä on kiva paikka yöpyy, ni siin me yövyttiin

KT: Sen muovin pääl

SL: Ja se muovi oli vaan et jos rupee satamaan ja sit et jos jollain oli kylmä, ni mä sanoin et sit kaks tyttöö samaan makuupussiin ja sit toinen päälle ja sit jollain vaik oli et täytyy ottaa hanskat mukkaan ja pipo, siis oikeen se oli sitä alkukesää, ni mä muistan oisko se ollut sit Viikarin Nooral tai kenel ei ollu sit kumminkaan tullu pipoo mukaan, ni sit vaan partiohuivi päähän yöksi ja joku muuki oli ni ne oli ihan pienii mummoi sit partsahuivit pääs siel

MK: Ei herranjestas. Siis olenk mä antanu luvan tommosteen?

SL: En tiä ollaank

M-LK: Onk he kysynykään

MK: Mut siis toinen joka teki näit uhkarohkeit retkii oli Linda. Linda teki niit

Taskurapujen kans.

(TKU/A/13/91a-b.)

Myös turhan hurjaksi muuttunutta leirikastetta on johtajien kesken muisteltu niin naurulla kuin kauhullakin. Kyseisen leirikasteen jälkeen ovat johtajat todenneet, että kohtuus on hyvä myös leirikasteiden pelottavuusasteessa. Näin Verna muistelee kokemuksiaan tuosta leirikasteesta:

Seuraavana vuonna kesäleirimme oli Jokikylän Poikien kanssa Teijon Onnelannummella. Tästä leiristä parhaiten on jäänyt mieleen hurja leirikaste. Vartiolaiset herätettiin aamuyöllä ja vietiin pakettiauton perään: on sattunut ydinonnettomuus. Minä en herännyt tuolloin vaan jäin onnellisesti nukkumaan. Sini sen sijaan oli pakun perässä itkuisena huolissaan kaverinsa jäämisestä vaaravyöhykkeelle. Vj:t hakivat minut enkä löytänyt kenkiäni. Kuljin avojaloin käpyisellä leirialueella kohti pakua. Pakettiautossa soitettiin Radio Mafian öistä pelottavaa ja omituista musiikkia. Osa vartiolaisista itki. Itse olin enimmäkseen väsynyt ja kiukkuinen, kun minut herätettiin. Johtajat ajelivat pakettiautolla edestakaisin ja sitten meidät vietiin saamaan ”joditabletteja” eli mahdollisimman epäsopivia ruuantähteitä. Jälkikäteen ajateltuna leirikaste taisi olla osalle leiriläisistä vielä vähän liian hurja. (TKU/O/13/5j.)

Näitä jännittäviä kokemuksia kerrotaan aina toisinaan partioystävien kesken, mutta erityistä tarinankerrontaperinnettä ei lippukuntaan ole kuitenkaan muodostunut. Lippukunnan jännittävät kokemukset eivät ole muodostuneet samalla tavalla perinteeksi, kuin esimerkiksi kauhutarinat vuoden 1918 tapahtumista (ks. Peltonen 1996).

4.4. PERINTEIDEN SÄILYMISEN TÄRKEYDESTÄ

Yleensä perinteellä tarkoitetaan määrättyjä pitkän ajan kuluessa tai sukupolvelta toiselle välittyneitä ilmiöitä, tietoja, uskomuksia tai muita ajattelun ja toiminnan tapoja. Tämän tuotokeskeisen näkökulman mukaisesti perinteeseen liitetään ajatus perinteen vaalimisesta ja kunnioittamisesta. Perinne ilmentää tällöin historiallisen jatkuvuuden arvoa ja argumenteissa tuodaan esille se, mitkä asiat ”kuuluvat” olla jatkuvuutta ilmentämässä. (Anttonen 2009, 2–3.)

Perinteiden säilyttäminen tulee teksteissä esille monin paikoin. ”Meille KST:ssä [Kaarinan Sädetyöissä] on uskonnollinen kasvatus aina ollut eräs partioinnin luonnollinen osa. Itsestään selvänä pidämme myös sitä, että useimmat vartiolaisten lupausenantotilaisuudet on pidetty ja pidetään Kaarinan kirkossa. Se onkin monelle sädetyölle jäänyt ”kotikirkoksi” vaikka asuinpaikka on vaihtunut.” (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 100.) ”Pyrimme tulevaisuudessa jatkamaan lippukunnan toimintaa samanlaisena kuin ennenkin, julkaisemaan lehteä ja jatkamaan muitakin vanhoja perinteitä. Tietenkin tulemme tekemään joitakin uudistuksia, jotta lippukunta pysyisi ajan hengessä ja toimisi aina yhä paremmin.” (Pietilä 1989, 39.)

Lippukunnan oman lehden tärkeys muistojen säilyttäjänä tuli historiikkitoimikunnalle konkreettisesti selväksi. ”Arkistoja kaivaessa ja historiikkia työstäessä on tullut varsin selväksi, miten suuri merkitys näillä arvokkailla lehdillä on monien kutkuttavien partiomuistojen säilyttäjänä. Olkaamme onnellisia, että lehtiä on olemassa ja toivokaamme, että lehden perinne jatkuu vielä kaiken nykyajan infohälyn keskellä. Laadukas tieto nimittäin säilyttää arvonsa vuosienkin päästä!” (Säde ry (toim.) 2009, 34.)

Lippukunnan kesäleirien nimet ovat olleet jo usean vuosikymmenen ajan naisten nimiä. Tapa on jatkunut jo niin pitkään, että tästä olisi nykyisten johtajien vaikea luopua. Perinteen aikoinaan aloittaneet johtajat pitivät arvossaan sitä että kyseinen tapa on jatkunut katkeamatta näihin päiviin asti, vaikka johtajisto onkin välissä vaihtunut.

MK: Naisten nimet sä oot varmaan jo kirjannuki ylös
AK: Mmm

MK: Joo, no se on lähteny siis sillon Vienol -82
KR: Nii
SL: Ja se tuli siit nimest, siis niinku paikannimest
M-LK: Vienolast joo
MK: Ja sit kaikki sen jälkeen et kaikki on naisen nimii tai ei päätetty, se vaan jatkettiin sitä naisen nimi -juttuu. Ja sit se on vaan jatkunu, se on hienoo et sitä on jatkettu.
(TKU/A/13/91a-b.)

Ihmetystä ja ihastusta herättävät myös leikit ja huudot, jotka ovat lippukunnassa säilyneet useiden vuosikymmenien ajan. 1980-luvulla Jamboreelta eli partiolaisten kansainväliseltä suurleiriltä tuliaisena tuotu huutoleikki on jo niin vanhaa perua, että tuntuu suorastaan uskomattomalta että sama huuto on edelleen ”elossa”.

MK: Se on ihan totta, se on laajentanu sil taval just nää valtakunnalliset leirit, siis suurjamboreet ja suurleirit ja sit piirileirit, mut kyl semmosii mitä on jostain todellaki sielt, en mä tiä elääks joku Aa vennanno - huuto vielä?
KR: Kyl me just viime leiril
MK: Se on siis ihan oikeesti jostain, 80-luvun alkupuolelt saakka huudettu
KR: Ja jostain Jamboreelt se on varmaan
KT: Se on tosi vanha, se on jostain Englannist varmaan
MK: Ja se on tullu sil taval just joltain Jamboreelt
(TKU/A/13/91a-b.)

Perinteet saatetaan nähdä osaltaan myös ongelmana, jos niiden orjallinen noudattaminen ei enää tunnu mielekkäältä. ”Nykyisillä partiolaisilla on enemmän kokemusta sekä voimanaan ja rasitteenakin koko joukko erilaisia tapoja ja perinteitä, joille rakentaa (Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989, 71).

Kaikista lippukunnan perinteistä kynsin hampain kiinni pitämistä ei kuitenkaan nähdä järkevänä, vaikka toisaalta pidetäänkin arvossa perinteitä, jotka ovat vuosikymmenien ajan säilyneet. Joistain perinteistä on ollut pakko luopua, kun johtajien voimat eivät ole kaikkeen riittäneet. Aikoinaan yhtenä lippukunnan tärkeimmistä tapahtumista ollut muistelemispäivä on jossain vaiheessa jäänyt pois lippukunnan tapahtumista, mutta sitä ei nähdä suurena menetyksenä.

MK: Mut ei kaikkee voi niinku, ei kaikkeen voi vaan ryhtyy, koska me tiedetään et tänä päivänä johtajaresurssit on vähäset ja kyl ne on sitä valitettavasti ollu kautta aikain, et joskus oli vaan pakko sit myöntää se et ei pysty tekemään
M-LK: Niin, ja sit mun mielestä ei se oo mikkään välttämättömyyskään et se on aina, aina samal, vaan se voi olla et tänä vuon vietetään muistelemispäivää ja puhutaan tämmösisist partionperustamisasioist ja jostain muist hauskuuksist, miten, mut toisena vuonna voi olla jottain muuta, eikä sen tarvi olla edes samana päivänä
(TKU/A/13/91a-b.)

Joitakin muutoksia tapahtui myös tahtomatta: ”On sääli, että Sädetyttöjen lippukuntalehtiperinne on hiipunut. Johtajilla vaikutti olevan hauskaa kun he tekivät sitä ja me lapset kyselimme vähän väliä, että ”koska Säteilyvaara tulee?”.” (TKU/O/13/5k.) Elina kuitenkin toteaa myös, että tuolloin johtajia oli paljon enemmän kuin nykyään, joten hänestä on täysin ymmärrettävää, ettei pienellä porukalla kykene muun toiminnan lisäksi tekemään vielä suuritöistä lehteä. Vaikka monet johtajat kaipaavat lippukunnan omaa lehteä ja moni nuoristakin on kysellyt lehden perään, ei ole järkevää pitää väkisin yllä perinnettä, johon lippukunnalla ei tällä hetkellä ole resursseja. (TKU/O/13/5k.)

5. LOPUKSI

Olen poiminut aineistosta tärkeimmiksi aiheiksi nousseita teemoja, joita informantit ovat pitäneet kertomisen arvoisina. Näille teemoille olen etsinyt henkilökohtaisia ja yhteisöllisiä merkityksiä sekä laajempaa kulttuurista yhteyttä.

Aineisto noudatti hyvin pitkälti virallista tulkintaa partiotoiminnasta ja esiin nousseet teemat olivat tuttuja jo 1980-luvulla tehdystä partioperinnekyselystä. Uusina teemoina aineistosta nousivat esille tyttöyteen ja lippukunnan valtasuhteisiin liittyvät tekstit. Olisi mielenkiintoista tietää, onko kritiikkiä yritetty tarkoituksellisesti välttää ja keskittyä teksteissä yleisiin teemoihin ja positiivisiin puoliin, vai onko niin, että hyvin kriittisesti partiotoimintaan suhtautuvat ovat jääneet pois toiminnasta, eikä informanteilla ole ollut tämän kriittisempää sanottavaa lippukunnan toiminnasta.

Lippukunnan kollektiivisen historian kautta tärkeiksi perinteenmuodoiksi nostettiin partioparaati sekä viralliset juhlat. Paraatiin liittyen teksteissä nousi esiin erityisesti partioasu, jonka tärkeys paraatin kannalta on vaihdellut paljon eri vuosikymmeninä. Paraatiin osallistuttiin alkuvuosista asti, vaikka toiminta aluksi olikin vaatimatonta. Paraatiin ja virallisiin juhliin liittyviä henkilökohtaisia muistoja löytyi aineistosta kuitenkin vähän ja erityisesti paraati nähtiin tärkeänä tapahtumana nimenomaan

lippukunnan kannalta. Ylpeyttä herättivät erityisesti ne paraativuodet, jolloin lippukunnan paraativahvuus oli erityisen suuri.

Muistelijoille itselleen merkityksellisiksi perintemuodoiksi nousivat eri aineistoista retket ja leirit. Leirien iltanuotiot ohjelmineen olivat päällimmäisinä muistoina useiden muistelijoiden teksteissä. Ryhmähengen kannalta yhdessä vietetyt hauskat iltaohjelmat leikkeineen ja esityksineen olivat tärkeässä asemassa. Yhteisöllisyys ja vahva yhteishenki ovatkin oleellisia asioita vilkkaan lippukuntatoiminnan ylläpitämisessä. Aineiston teksteissä arvostettiin erityisesti lippukunnalle ominaisia piirteitä sekä pitkään käytössä olleiden perintemuotojen säilymistä. Tärkeänä nähtiin myös partion antamat elämänohjeet ja tekemällä oppiminen. Partion kasvatusteorian kannalta nähtiin ensiarvoisen tärkeänä, että lippukunnan toiminnassa ei vain istuskeltu omaksi iloksi, vaan että ohjelma oli opettavaista ja kasvattavaa.

Retkiä, leirejä ja iltaohjelmia koskevat kuvaukset ja kertomukset olivat lähes aina myönteisiä ja nostalgisia. Yhteisistä kommelluksista ja hauskoista tapahtumista puhuttiin mielellään ja aiheeseen palattiin toistuvasti muidenkin teemojen kohdalla. Teksteissä ei kovinkaan usein tuotu esille vähäisiksi jääneitä yöunia tai ärsyttäviä lapsia, vaikka jokainen partiojohtaja tietää kuinka raskaita retket ja leirit voivat toisinaan olla. Silloinkin, kun teksteissä mainittiin partiopestin mukanaan tuomat pitkät työtunnit ja tehtävien raskaus, oli teksteissä havaittavissa ”aika kultaa muistot” - ajattelutapa. Tämä kertoo sädetyttöjen välisestä vahvasta sosiaalisesta yhteydestä. Koko lippukuntaan liittyvät muistikuvat olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta yhteisön positiivisia puolia korostavia. Sekä johtajien että lasten innostuneisuutta, hauskaa yhdessäoloa ja partion opettavaista puolta korostettiin kaikissa aineistoissa.

Lauluperinteen ja leikkien nähtiin toimivan ryhmähenkeä kohottavasti ja yhteisöllisyys onkin yksi folkloren yleispiirteistä. Perinteen syntymisedellytyksiin kuuluu eri pohjalta syntyvä yhteisyydentunne, joukkohenki, jonka voivat luoda yhteiset elämäkokemukset, yhteinen elämäntilanne tai esimerkiksi tietyssä tilanteessa ilmenevät yhteiset toiveet, pelot ja pyrkimykset. (Virtanen 1988, 24, 32.) Folklorea onkin luonnehdittu tavaksi, jolla ihmiset ovat tekemisissä toistensa kanssa ja pysyvät

yhdessä samalla ilmaisten keskeisiä arvojaan. Tämä näkyy erityisesti tarkasteltaessa yhteisön juhlia ja rituaaleja, sillä yhteisö syntyy, kun on yhteisesti sovittu juhlia itseä esimerkiksi seremoniassa. Tiiviin fyysisen ja emotionaalisen hetken jakaminen synnyttää näin yhteisöllisyyden tunnetta. (Hakamies 2012, 15.)

Virallisia tilaisuuksia enemmän muisteluissa tuotiin esille omakohtaisia kokemuksia ja yksittäisiä muistoja esimerkiksi retkiltä, iltaohjelmista ja muista yhdessä vietetyistä rennommista tapahtumista. Muistelemispäivästä ja joulujuhlasta on jäänyt mieleen erityisesti ryhmien omat esitykset. Paraatia ja lupauksenantotilaisuutta muisteltiin enemmän kollektiivisesti tapahtumana, johon koko lippukunta on osallistunut. Muistelijat ovatkin kokeneet rennommat tilaisuudet virallisia juhlia läheisemmiksi, ja toki näitä on myös lippukunnan historiassa ollut runsaasti enemmän kuin virallisia tilaisuuksia.

Haastatteluissa mennyttä myös verrattiin nykyisyyteen kyselemällä, vieläkö jokin aiempina vuosikymmeninä ollut tapa on edelleen käytössä. Lisäksi monissa teksteissä oltiin pahoillaan siitä, että jokin itselle tärkeä ja mieluinen perintemuoto oli jäänyt lippukunnan tapahtumista pois. Muistelijat pitivät erityisen arvokkaina niitä perinteitä, jotka olivat säilyneet tähän päivään saakka, vaikka samalla myönsivät ettei kaikkea voida eikä pidäkään säilyttää, vaan muutosta tulee aina tapahtumaan.

Tasa-arvokysymys nousi esiin vain pienessä osassa aineistoa. Lapin vaellukselle lähteneet johtajat kokivat vähättelyä, kun erämiehet eivät uskoneet naisten selviävän matkastaan. Lippukunnan sisällä tasa-arvokysymykseksi nousi sen sijaan nuorempien ja vanhempien johtajien välinen kuilu. Vanhemman johtajiston auktoriteettiasemaa ja määräämisoikeutta ei kuitenkaan hyväksytty vain välttämättömänä pahana, vaan siihen myös puututtiin ja annettuja ohjeita ja sääntöjä kyseenalaistettiin.

Johtajien ja vanhempien välistä kanssakäymistä ei aineistossa käsitelty, vaan muistelu keskittyi johtajien ja lasten välisiin toimiin. Valtasuhteet ja vanhemman johtajiston auktoriteettiasema olivat lähes ainoita kriittiseen sävyyn kerrottuja muistelmia. Mahdollisista erimielisyyksistä muiden lippukuntien tai yhteistyökumppaneiden kanssa mainittiin lyhyesti, mutta asiaa ei haluttu tuoda sen tarkemmin esille. Pääpainona muistelmassa olivatkin positiiviset ja nostalgiset muistot sekä yhteisöllisyys. Leirien ja

retkien jännittävät kokemukset toimivat enemmänkin opettavaisina ja varoituksenomaisina tarinoina, eikä niille ollut syntynyt kauhutarinoille tyyppillistä kerrontaperinnettä. Monet koettelemukset ja epäonnistumiset nähtiin sisukkuutta ja periksiantamattomuutta luovina tapahtumina.

Kertomukset, joissa on jännittävä juoni tai jokin hauska teema ja jotka on kerrottu monisanaisesti käyttäen runsaasti adjektiiveja, toivat esiin lippukunnan toiminnan tärkeimpiä perinteitä. Nämä tapahtumat muistelijat näkivät kertomisen arvoisina ja lippukunnan toiminnan kannalta oleellisina. Myös tapahtumat, jotka tulivat esiin useiden eri muistelijoiden teksteissä katson merkityksellisiksi, sillä ne kertovat tapahtuman jääneen usean lippukunnan jäsenen mieleen.

Perinteeksi muistelijat mielsivät juuri ne toiminnan muodot, jotka ovat olleet pitkään käytössä. Perinteiden tärkeydestä kertoo myös se, että informantit näkivät tärkeänä tiettyjen perinteiden jatkumisen vuodesta toiseen.

Partiotoiminnassa ohjelma, jota viikkotapaamisissa ja retkillä toteutetaan, tulee pitkälti valmiina järjestöltä. Tämän vuoksi peruspartiotoimintaa ja lippukunnan ”arkea” enemmän muistoissa kiinnitettiin huomiota Kaarinan Sädetytöille ominaiseen perinteeseen sekä lippukunnan ”omiin juttuihin”, jotka on luotu värittämään tavanomaista partio-ohjelmaa. Muistelmassa etsittiinkin paljon perinteitä, jotka liitetään juuri sädetytöille kuuluviksi ja jotka ovat olleet kauan osana lippukunnan toimintaa. Näiden katsottiin olevan erityisesti Kaarinan Sädetytöille ominaisia piirteitä ja siksi erityisen tärkeitä. Monissa teksteissä painotettiin, että sädetytöt ovat aina olleet laulajia ja kuinka lauluperinnettä on pyritty ylläpitämään monin eri keinoin, siitäkin huolimatta että laulajia ei ole kaikilla retkillä mukana ollutkaan. Lauluperinteen lisäksi luova hulluus ja kovaäänisyys katsottiin erityisesti sädetytöille kuuluviksi piirteiksi.

Kovaäänisyys, riehakkuus sekä erähenkisyys ovatkin ominaisuuksia, joita yhteiskunta ei edelleenkään miellä naiseuteen kuuluviksi piirteiksi. Yhteisönä Kaarinan Sädetytöt antaakin tytöille ja naisille mahdollisuuden toimia normaalista poikkeavalla tavalla ja vapautuneemmin kuin julkisissa tiloissa.

Eri aikoja kuvaavia muistoja analysoiden, tulkiten ja yhdistellen pystyin rakentamaan menneestä nykyisyyteen ulottuvan kuvauksen partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen perinteistä vuosien 1949 – 2013 aikana. Yli kuudenkymmenen vuoden aikana on lippukuntaan muodostunut laaja perinneverkosto, jota pystyin tämän tutkielman kautta käsittelemään vain pääpiirteittäin. Toivon kuitenkin tästä tutkielmasta sekä keräämästäni aineistosta olevan hyötyä, kun lippukunnan seuraavaa historiikkaa toivottavasti joskus monen vuoden päästä ryhdytään työstämään.

Aineistoa läpikäydessäni heräsi myös kiinnostus tyttölippukunnan yhteisöllisyyteen ja tyttöjen välisiin ystävyyssuhteisiin liittyviin merkityksiin, joista saisi mielenkiintoisen tutkimuskohteen tyttötutkimuksen alalle. Lippukuntalaisten muistoja, elämyksiä ja kertomuksia tähänkin teemaan liittyen on vielä paljon tallentamatta.

Tahdon kiittää kaikkia tutkielman haastatteluihin ja kyselyyn osallistuneita sekä muita tutkielman teossa avustaneita ja tukeneita, ilman teitä ei tätä tutkielmaa olisi syntynyt!

LÄHTEET

Kuvat ja taulukot

Kannen kuva: Kaarinan Sädetyttöjen tunnus, lippukunnan huivimerkistä muokannut Eeva Kivilä.

Taulukko: Selvitys Suomen partioliikkeen rakenteesta. Anna Kivilä. Taulukon tiedoissa hyödynnetty PartioWiki partiotietosanakirjaa.

Kuva 1: Riitta Mobergin kotialbumi. Parainen 1958.

Kuva 2: Eeva Kivilä. Rymättylä 2012.

Kuva 3: Eeva Kivilä. Turku 2003.

Sähköiset lähteet

www1. Suomen Partiolaiset, Tutkimukset ja opinnäytteet <<http://www.partio.fi/tutkimukset-ja-opinnaytteet>> 29.10.2013 sekä Lista Suomen Partiolaisille tehdyistä opinnäytteistä ja Partioaseman kirjastossa olevista tutkimuksista.

<<http://www.partio.fi/includes/loader.aspx?id=fe333527-0f38-4ca0-a5ad-08dc95d60f2e>> 12.2.2011

www2. PartioWiki partiotietosanakirja, Suomen Partiomuseosäätiö. <http://wiki.partio.net/Suomen_Partiomuseos%C3%A4%C3%A4ti%C3%B6n_apuraha_partiotutkimukseen> 17.10.2010.

www3. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Kansanrunousarkisto. <<http://www.finlit.fi/kra/yleisluettelo.htm#parti>> 6.11.2010

www4. Suomen Partiolaiset, Ohjelmaudistus 2010. <http://www.partio.fi/Suomeksi/Aikuiset/Projektit/Menneet_projektit/OU_2010.iw3> 14.2.2011.

www5. Suomen Partiolaiset, Mitä partio on? <http://partio.fi/Suomeksi/Lyhyesti/Mita_partio_on.iw3> 13.2.2011.

www6. Suomen Partiolaiset, Opinnäytetyön tekeminen. <<http://www.partio.fi/tietoa-meista/opinnaytetyon-tekeminen>> 29.10.2013.

Verkkosivut

PartioWiki partiotietosanakirja <<http://wiki.partio.net>> 16.1.2011.

Kirjallisuus

Anttonen, Pertti 2009. Kulttuurin, perinteen ja perinnön kysymyksiä. *Elore* 1/2009. <http://www.elore.fi/arkisto/1_09/art_anttonen_09.pdf> 20.11.2010.

Apo, Satu 1993. Kirjoittavat kertojat. Teemakirjoittaminen – folkloristiikan 'näkyvätön' aineistonhankintamenetelmä. *Elias: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran jäsenlehti*. 4/1993. 12–15. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Aro, Laura 1999. Identiteetti ja perinne. – Lönnqvist, Bo, Kiuru, Elina & Uusitalo, Eeva (toim.) *Kulttuurin muuttuvat kasvot*. 177–187. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Blackburn, Kevin 2008. History from Above: The Use of Oral History in Shaping Collective Memory in Singapore – Hamilton, Paula & Shopes, Linda (ed.) *Oral History and Public Memories*. 31–46. Philadelphia: Temple University Press.

Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina 2006. Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä. – Fingerroos, Outi, Haanpää, Riina, Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) *Muistitietotutkimus: metodologisia kysymyksiä*. 25–48. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Frisch, Michael 1990. *A Shared Authority: Essays on the Craft and Meaning of Oral and Public History*. 188. Albany: State University of New York Press.

Hakamies, Pekka 2012. Folkloren kollektiivisuudesta. – Heimo, Anne, Hovi, Tuomas & Vasenkari, Maria (toim.) *Pyhä Urho: fakeloresta folkloreksi – St. Urho: from fakelore to folklore*. 15–24. Turku: Turun yliopisto.

Hamilton, Paula & Shopes, Linda 2008. Introduction: Building Partnerships Between Oral History and Memory Studies – Hamilton, Paula & Shopes, Linda (ed.) *Oral History and Public Memories*. Vii–xvii. Philadelphia: Temple University Press.

Hatakka, Mari 2011. *Nainen, mies, rakkaus, seksi. Heterosuhteen kulku, kulttuurinen malli ja sitä selittävät diskurssit kahden omaelämäkerta-aineiston valossa*. Helsinki: Unigrafia.

Heimo, Anne 2010. *Kapina Sammatissa. Vuoden 1918 paikalliset tulkinnat osana historian yhteiskunnallisen rakentamisen prosessia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Helsti, Hilikka 2005. Hedelmällisen tiedon jäljillä – Teemakirjoitukset tutkimuksen lähteinä. – Korkiakangas, Pirjo, Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (toim.) *Polkuja etnologian menetelmiin*. 148–159. Helsinki: Ethnos.

Kaivola-Bregenhøj, Annikki 1988. *Kertomus ja kerronta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kommio, Anni 2013. Kotirintaman kamppailut: säännöstely, työvelvollisuus ja talkoot sanomalehtikirjoittelussa jatkosodan ajan Suomessa. Suomen historian pro gradu - tutkielma. Turun yliopisto, Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos.

Korkiakangas, Pirjo 1996. *Muistoista rakentuva lapsuus. Agraarinen perintö lapsuuden työn ja leikkien muistelussa*. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

Korkiakangas, Pirjo 1999. Muisti, muistelu, perinne. – Lönnqvist, Bo, Kiuru, Elina & Uusitalo, Eeva (toim.) *Kulttuurin muuttuvat kasvot*. 155–176. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Korkiakangas, Pirjo 2005. Muistoista tulkintaan – Muisti ja muisteluaineistot etnologian tutkimuksessa. – Korkiakangas, Pirjo, Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (toim.) *Polkuja etnologian menetelmiin*. 129–147. Helsinki: Ethnos.

Kortelainen, Kaisu 2008. Valokuvat sahayhteisön ja -työn muistitietohaastattelussa. – Fingerroos, Outi & Kurki, Tuulikki (toim.) *Ääniä arkistosta: haastattelut ja tulkinta*. 109–131. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Käyhkö, Mari 2011. Koulu tyttötutkimuksen näyttämönä. – Ojanen, Karoliina, Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) *Entäs tytöt: johdatus tyttötutkimukseen*. 89–133. Tampere: Vastapaino.

Laurén, Kirsi 2006. *Suo – sisulla ja sydämellä: suomalaisten suokokemukset ja -kertomukset kulttuurisen luontosuhteen ilmentäjinä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Leiponen, Kauko 1987. *Kansa talkoissa*. Helsinki: Kirjayhtymä.

Makkonen, Elina 2009. *Muistitiedon etnografiaa tuottamassa*. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Mickelson, Mika (toim.) 2007. *Partiotoimintaa Auran rannoilla. Varsinais-Suomen partioliikkeen historia sodanjälkeisestä ajasta 2000-luvulle*. Turku: Varsinais-Suomen Partiopiiri.

Modell, Judith & Brodsky, Charlee 1994. Envisioning Homestead: Using Photographs in Interviewing. – McMahan, Eva M. & Rogers, Kim Lacy (ed.), *Interactive Oral History Interviewing*. 141–161. Hillsdale (NJ): Erlbaum.

Neufeld, David 2008. Parks Canada, The Commemoration of Canada, and Northern Aboriginal Oral History – Hamilton, Paula & Shopes, Linda (ed.) *Oral History and Public Memories*. 7–29. Philadelphia: Temple University Press.

Ojanen, Karoliina 2011. *Tyttöjen toinen koti. Etnografinen tutkimus tyttökulttuurista ratsastustalleilla*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Opas, Minna 2004. Mitä on uskontoetnografia? *Uskonnon paikka*. – Fingerroos, Outi, Opas, Minna & Taira, Teemu (toim.) 153–182. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry. 60 vuotta 1949–2009. 2009. – Säde ry (toim.)
Turku: Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt.

Parvio, Salme 1989. Muistoja Kaarinan Sädetyttöjen perustamis- ja alkuvuosilta. – Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.), *Kaarinan Sädetytöt 40 v. 9–11.* Kaarina: Kaarinan Sädetytöt.

Peltonen, Ulla-Maija 2006a. Muistitieto folkloristiikassa. – Fingerroos, Outi, Haanpää, Riina, Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) *Muistitietotutkimus: metodologisia kysymyksiä.* 93–119. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Peltonen, Ulla-Maija 2006b. *Punakapinan muistot. Tutkimus työväen muistelukerronnan muotoutumisesta vuoden 1918 jälkeen.* Helsinki: Helsingin yliopisto.

Portelli, Alessandro 2006. Mikä tekee muistitietotutkimuksesta erityisen? – Fingerroos, Outi, Haanpää, Riina, Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) *Muistitietotutkimus: metodologisia kysymyksiä.* 49–64. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Portelli, Alessandro 2010. *Käsky on täytetty: historia, muisti ja verilöyly Roomassa 1944.* Turku: Faros.

Pöysä, Jyrki 1997. *Jätkän synty. Tutkimus sosiaalisen kategorian muotoutumisesta suomalaisessa kulttuurissa ja itäsuomalaisessa metsätyöperinteessä.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pöysä, Jyrki 1993. Ei palkinnon toivossa. *Elias: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran jäsenlehti.* 4/1993. 16–18. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Pöysä, Jyrki 2006. Kilpakirjoitukset muistitietotutkimuksessa. – Fingerroos, Outi, Haanpää, Riina, Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) *Muistitietotutkimus: metodologisia kysymyksiä.* 221–244. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Rinta-Kahila, Kari (toim.) 1988. *Lordi Robert Baden-Powellin kansalaiskasvatuskäsitykset.* Turku: Partiomuseo.

Rissa, Kari (päätoim.) 1985. *Partio 75 vuotta, 1910–1985: partiossa kasvaa vastuuseen.* Helsinki: Suomen Partiolaiset.

Ruotsala, Helena 2002. *Muuttuvat palkiset: elo, työ ja ympäristö Kittilän Kyrön paliskunnassa ja Kuolan Luujärven poronhoitokollektiiveissa vuosina 1930–1995*. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

Salmela, Anu 2004. Pysyvyyttä muutoksessa ja muutosta pysyvyydessä. *Uskonnon paikka*. – Fingerroos, Outi, Opas, Minna & Taira, Teemu (toim.) 279-311. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.) 1989. *Kaarinan Sädetytöt 40 v. 1989*. Kaarina: Kaarinan Sädetytöt.

Thompson, Paul 1988. *The Voice of the Past. Oral History*. Oxford: Oxford University Press.

Tolin, Veikko 1987. *80 vuotta partiointia: 1907–1987*. Helsinki: Partiokirja.

Tuomaala, Saara 2011. Menneisyyden tytöt ja tyttöjen tarinat. – Ojanen, Karoliina, Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) *Entäs tytöt: johdatus tyttötutkimukseen*. 45–87. Tampere: Vastapaino.

Ukkonen, Taina 2000a. *Menneisyyden tulkinta kertomalla. Muistelupuhe oman historian ja kokemuskertomusten tuottamisprosessina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Ukkonen, Taina 2000b. Muistitieto tutkimuksen kohteena ja aineistona. *Elore* 2/2000. <http://cc.joensuu.fi/~loristi/2_00/ukk200.html> 17.3.2010

Ukkonen, Taina 2006. Yhteistyö, vuorovaikutus ja narratiivisuus muistitietotutkimuksessa. – Fingerroos, Outi, Haanpää, Riina, Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.) *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*. 175–198. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Vakimo, Sinikka 2010. Periaatteista eettiseen toimijuuteen – tutkimusetiikka kulttuurintutkimuksessa. – Pöysä, Jyrki, Järviluoma, Helmi & Vakimo, Sinikka (toim.) *Vaeltavat metodit*. 79–113. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.

Virtanen, Leea 1988. *Suomalainen kansanperinne*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Muut lähteet

Hamilton, Paula. Vierailuluento ”Senses and Memory”. 4.12.2012. Luentomuistiinpanot tekijän hallussa.

Tutkimusaineisto

Teemakirjoitukset

Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen arkistot, TKU-kokoelmat. Kysely Kaarinan Sädetyttöjen toiminnasta ja perinteistä.

TKU/O/13/5d-I. Kerääjä Anna Kivilä.

Haastattelut

Turun yliopiston kulttuurien tutkimuksen arkistot, TKU-kokoelmat

TKU/A/13/91a-b: Mirjo Kanervavuori, Katriina Toivanen, Marja-Leena Kaisla, Riitta Moberg, Kristiina Raumanen, Sanna Laine. Haastattelijana Anna Kivilä.

TKU/A/13/92a-b: Lilja Kalske ja Anja Lindström. Haastattelijana Anna Kivilä.

Historiikit

Kaarinan Sädetytöt 40 v., 1989. – Säde ry. Historiikkitoimikunta (toim.). Kaarina: Kaarinan Sädetytöt.

Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt ry. 60 vuotta 1949–2009, 2009. – Säde ry (toim.). Turku: Partiolippukunta Kaarinan Sädetytöt.

LIITE I

PARTIOSANASTO

Haikki – Usein kesäleirin yhteydessä järjestetty haikki on yhden yön mittainen vaellus, jonka varrella olevilla rasteilla suoritetaan erilaisia tehtäviä.

Huivimerkki – Lippukunnan tunnus, joka ommellaan kaulalla pidettävän partiohuivin takakolmioon.

Iltanuotio – Iltanuotio on iltaisin retkillä ja leireillä järjestettävä ohjelma, jossa leiriläiset kokoontuvat nuotion ympärille leikkimään, laulamaan ja viettämään yhdessä iltaa.

Jamboree – Partioliikkeen Maailmanjärjestön järjestämä kansainvälinen suurleiri.

Kaarinan Ristiritarit – Kaarinan Sädetyttöjen veljeslippukunta. Tarjoaa partiotointia pojille samoilla toiminta-alueilla kuin Sädetytöt.

Kolo – Partiolaisten kokoontumistila.

Lauma – Sudenpenturyhmä, joka koostuu 8-12 sudenpennusta. Aiemmin käytettiin ryhmästä nimitystä parvi.

Leirikaste – Kesäleirillä leiriläiset on tavallisesti kastettu ”virallisesti” leiriläisiksi yöllä järjestettävässä leirikasteessa, jossa leiriläiset ovat silmät sidottuina kulkeneet lyhyen reitin ja suorittaneet epämiellyttäviä tehtäviä, esimerkiksi maistaneet mausteista ruokaa tai etsineet mutavellistä avainta.

Lippukunnanjohtaja – Lippukunnan ylin johtaja. Valitaan aina vuodeksi eteenpäin vastaamaan lippukunnan toiminnasta yhdessä hallituksen kanssa.

Lippukunta – Partiotoininnan perusyksikkö, joka toimii tietyllä alueella. Lippukunta, lyhennettynä lpk, koostuu yleensä noin 20–200 eri-ikäisestä partiolaisesta.

Lupauksenantotilaisuus – Tilaisuus, jossa muodollisesti tullaan partiolaisiksi. Lupauksenannossa lupauksenantajat tulevat eteen riviin seisomaan ja lausuvat lupauksen yhteen ääneen lupausta vastaanottavalle partiojohtajalle.

Partiojohtaja – Partiojohtaja eli **pj** on 18 vuotta täyttänyt partiolainen, joka on suorittanut partiojohtajan peruskurssin ja saanut partiojohtajavaltakirjan. Partiojohtajan tehtävänä on mahdollistaa lapsille ja nuorille ikäkauttaan vastaavaa partiotointia.

Partionimi – lempinimi, jota partiolaiset käyttävät partioystävästään. Partionimi saattaa syntyä vahingossa tai se voidaan antaa tarkoituksella partioon liittyessä.

Partioparaati – Paraateja järjestetään yleensä kevätkauden päätteeksi tai suurten tapahtumien yhteydessä. Paraatissa lippukunnat ja partiolaiset esittäytyvät marssimalla rumpujen tahdissa.

Partiotaitokilpailut – Partiotaitokilpailut eli **PT-kisat** ovat vartioiden välisiä maastossa tapahtuvia kilpailuja, joissa suoritetaan rasteilla partiotaitoihin liittyviä tehtäviä.

Riihitys – oli tapahtuma, jossa vartiolaisten luokkasuorituksiin kuuluvat taidot ja tiedot testataan ja tarvittaessa harjoitellaan uudelleen. Kaarinan Sädetytöissä riihitys toteutettiin usein vaelluksena.

Seikkailija – Seikkailijat ovat uuden ohjelman mukaisesti 10–12-vuotiaita partiolaisia. Seikkailijajoukkue koostuu 10–15 seikkailijasta.

Sudenpentu – Sudenpennut (sudarit) ovat nuorimpia, 7–9-vuotiaita partiolaisia. Sudenpennut kokoontuvat 8–12 hengen laumoissa. Aiemmin Sädetytöissä käytettiin sudenpennuista nimitystä tonttu.

Säde ry – Kaarinan Sädetyttöjen tukiyhdistys, joka koostuu vanhoista lippukunnan jäsenistä.

Säteilyvaara – Kaarinan Sädetyttöjen lippukuntalehti, johon lippukuntalaiset ovat kirjoittaneet juttuja esimerkiksi retkistä tai ryhmien toiminnasta.

Tarpoja – Tarpojat ovat 12–15-vuotiaita partiolaisia, jotka toimivat 4–12 hengen vartioissa. Vanhassa ohjelmassa tarpojat olivat yli 14-vuotiaita partiolaisia.

Telttakunta – Telttakunta koostuu oman ryhmän tai ikäkauden partiokavereista, jotka nukkuvat leirin ajan yhteisessä teltassa.

Vartio – Pienryhmä, joka koostuu samaa ikäkautta edustavista ja/tai yhteistä tehtävää suorittavista partiolaisista.

Vartiolainen – Vartiolaiset olivat 10–14-vuotiaita partiolaisia, jotka toimivat vartioissa. Vartioikäkausi oli käytössä suomessa 1910–2010.

Vartionjohtaja – Vartionjohtaja eli **vj** suunnitteli ja veti vartion viikoittaista toimintaa. Vartionjohtajia oli useimmiten kaksi, ja he olivat tyypillisesti vartiolaisia muutaman vuoden vanhempia. Vartioikäkausi oli käytössä suomessa 1910–2010.

Yhteislippukunta – Lippukunta, jossa on jäsenenä sekä tyttöjä että poikia. Lippukuntia nimitetään tyttö-, poika- tai yhteislippukunniksi sukupuolijaon mukaan.

Sanastossa hyödynnetty PartioWiki -partiotietosanakirjaa <http://wiki.partio.net>

LIITE 2

Haastattelurunko I

Partioperinteet ja niiden merkitykset partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen alkuvuosikymmeninä

Haastattelen muutamia lippukunnan alkuvuosikymmenien toiminnassa mukana olleita, tarkoituksena selvittää mitä partio / partiolaisuus / partioperinteet merkitsevät informanteille.

Haastattelussa 7.1.2010 Lilja Kalske ja Anja Lindström

1. Milloin olette tulleet mukaan Sädetyttöjen toimintaan
2. Mistä idea tyttölippukunnan perustamiselle lähti
 - a. millaista toimintaa ja millaisia aatteita haluttiin tarjota alueen lapsille ja nuorille
 - b. mistä otettiin mallia, mitä haluttiin säilyttää ja mitä muuttaa
 - c. kuinka hyvin johtajat tiesivät mitä partiossa ”kuuluu” tehdä
3. Millaista viikoittainen toiminta oli, missä kokoonnuttiin, mitä tehtiin, miten tuli käyttäytyä, miten pukeuduttiin
4. Leirit ja retket: millainen päivärytmi, montako päivää, nimet ja teemat, kansainväliset leirit: missä päin käytiin
5. Mistä erilaiset tavat ja perinteet lähtivät liikkeelle, tuotettiinkö niitä tietoisesti (aloitettiin toiminta puhtaalta pöydältä) vai kopioitiinko suoraan kirjoista / muilta lippukunnilta
 - a. miten tarkkaan oli määritelty partioon liittyviä perinteitä
6. Miten seurakunnan asema ja yhteiskunnan käsitykset vaikuttivat toimintaan
 - a. mitä ajateltiin tyttöpartiolaisista
 - b. miten poikapartiolaiset suhtautuivat tyttöihin
 - c. oliko tyttöjen toiminta ”tyttömäisempää” verrattuna poikien toimintaan (käytiinkö retkillä ja leireillä, tehtiinkö rakennelmia)
7. Miten partio on mielestäsi muuttunut vuosien varrella
8. Mitä partiot toiminta (yleisesti) merkitsee teille
9. Mitä erityisesti haluaisit tuoda esille partiosta sodan jälkeisinä vuosikymmeninä

Haastattelurunko 2

Partioperinteet ja niiden merkitykset partiolippukunta Kaarinan Sädetyttöjen toiminnassa.

Haastattelun tarkoituksena on selvittää mitä partio / partiolaisuus / partioperinteet merkitsevät informanteille.

Ryhmähaastattelussa 23.5.2013 Säde ry:n jäseniä.

1. Millaista viikoittainen toiminta oli, missä kokoonnuttiin, mitä tehtiin, miten tuli käyttäytyä, miten pukeuduttiin, mitä leikittiin
2. Partionimet, vartioiden ja muiden ryhmien nimet, leirien nimet
3. Ystävät ja oma porukka, yhteishenki, mikä oli parasta partiossa
4. Mistä et partiossa pitänyt, mikä tuntui tyhmältä tai oudolta
5. Mitä erityisesti haluaisit tuoda esille partiosta
6. Perinteitä: erityiset päivät ja tilanteet, ikäkaudet ja siirtyminen uuteen ikäkauteen, lpk:n omat jutut
7. Leirit ja retket, riihitykset: millainen päivärytmi, mitä tehtiin, ruoat, nimet ja teemat, sketsejä, kaskuja, juttuja, parhaat ja kamalimmat leirikokemukset
8. Iltanuotiot: tehtiinkö aina tietyllä kaavalla, millaista ohjelmaa
9. Mistä erilaiset tavat ja perinteet lähtivät liikkeelle, tuotettiinkö niitä tietoisesti (aloitettiin toiminta puhtaalta pöydältä) vai kopioitiinko suoraan kirjoista / muilta lippukunnilta
 - a. miten tarkkaan oli määritelty partiioon liittyviä perinteitä
10. Miten seurakunnan asema ja yhteiskunnan käsitykset vaikuttivat toimintaan
 - a. mitä ajateltiin tyttöpartiolaisista
 - b. miten poikapartiolaiset suhtautuivat tyttöihin
 - c. oliko tyttöjen toiminta ”tyttömäisempää” verrattuna poikien toimintaan (käytiinkö retkillä ja leireillä, tehtiinkö rakennelmia)
11. Miten koulussa suhtauduttiin, pidettiinkö oikeistolaisena, oliko ennakkoluuloja
12. Miten partio on mielestäsi muuttunut vuosien varrella

LIITE 3

Hei Sädetyttö!

Teen Turun yliopiston folkloristiikan oppiaineen pro gradu -tutkielmaa Kaarinan Sädetyttöjen partioperinteistä. Tutkielmaa varten kerään Sädetyttöjen toimintaan ja perinteisiin liittyviä muistoja ja kokemuksia. Tämä kysely on lähetetty kaikille yli 18-vuotiaille Kaarinan Sädetyttöjen jäsenille.

Jokainen vastaus on tärkeä, sillä vastauksia käytetään tutkimusaineistona. Ei myöskään ole pelkoa siitä, että kirjoittaisit väärin tai vääristä asioista, sillä muistot ovat aina yksilöllisiä. Toivoisin, että kirjoitukset voidaan julkaista tutkielmassa kirjoittajan omalla nimellä, jotta aineistoa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi tulevissa historiikeissa. Tutkielma tullaan julkaisemaan myös sähköisesti Turun yliopiston julkaisuarkistossa. Valmistuttuaan yksi kappale tutkielmasta päättyy myös lippukunnan kololle vapaasti käytettäväksi.

Kirjoita vapaamuotoisesti itsellesi sopivalla tyylillä. Voit kirjoittaa esimerkiksi retkistä tai leireistä, viikkotoiminnasta, leikeistä, arkisista tai erityisistä tapahtumista, eri ikäkausiin liittyvistä perinteistä, lippukunnan tai ryhmän ”omista jutuista”, hauskoista tai ikävistä asioista, tai mitä vain mieleesi tulee.

Liitä kertomuksesi alkuun taustatietosi: nimi, syntymävuosi, koulutus, ammatti, puhelinnumero, posti- ja sähköpostiosoite sekä suostumuksesi siihen, että lähettämäsi aineisto arkistoidaan nimelläsi tutkimuskäyttöön Turun yliopiston Kulttuurien tutkimuksen arkistoon (<http://www.hum.utu.fi/oppiaineet/folk/arkisto/>).

Voit lähettää kertomuksesi postitse, sähköpostitse tai jättää tulostetun version Sädetyttöjen Nummen kololla olevaan postilaatikkoon. Kirjoitukset toivoisin saavani 31.5.2013 mennessä. Annan mielelläni lisätietoa tutkielmasta.

Kiitos jo etukäteen avustasi!

Ystävällisin terveisin,

Anna Kivilä – Sädetyttö vuodesta 1991

(Yhteystiedot poistettu)